

ZÁRÓJELENTÉS **(2009. december 1.)**

a 2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás projekt keretén belül „Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” című projekthez

1/18. sz. melléklet **Velencei-hegység (HUDI20053)** **Natura 2000 terület fenntartási terve**

Készítette az KvVM FI irányításával, a KvVM megbízásából a

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési
és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

**VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és
Urbanisztikai Nonprofit Kft.
1016 Budapest, Gellérthegy u. 30-32**

Budapest 2009.

<i>A megbízó témafelelőse:</i>	Pallag Orsolya projektfelelős, vezető főtanácsos KvVM TSZÁT Nemzeti parki és tájvédelmi Főosztály,
<i>A megbízó projektasszisztense:</i>	Vozár Ágnes tanácsos KvVM TSZÁT Természetmegőrzési Főosztály
<i>Az érintett nemzeti park igazgatóság kapcsolattartója:</i>	Baranyai Zsolt ökológiai referens, DINPI
<i>Vállalkozó képviselője:</i>	Göncz Annamária projektvezető helyettes VÁTI Kht.
<i>Vállalkozó szakmai témafelelőse:</i>	Dr. Podmaniczky László projektvezető, egyetemi docens SZIE KTI
<i>Vállalkozó projektasszisztense:</i>	Faragóné Huszár Szilvia területrendezési tervező, projektasszisztens VÁTI Nonprofit Kft.
<i>Felelős területi szakértő:</i>	Kenyeres Zoltán biológus, ACRIDA Bt.
<i>Területi szakértők:</i>	Dr. Tóth Sándor zoológus, magánkutató Sáringer-Kenyeres Tamás növényvédelmi szakmérnök, Pannónia Kft. Dr. Szabó Szilárd környezetvédelmi és környezetgazdálkodási szakmérnök, egyéni vállalkozó
<i>Segítséget nyújtottak:</i>	Baranyai Zsolt ökológiai referens, DINPI Hegyi Balázs természetvédelmi mérnök Hegyi István osztályvezető, MgSzH, Veszprém
<i>További szakértők, tervezők:</i>	Dr. Skutai Julianna agrárkörnyezet-gazdálkodási szakértő, SZIE KTI Marticsek József agrárkörnyezet-gazdálkodási szakértő, MME Dr. Pataki György kommunikációs vezető, SZIE KTI Kelemen Eszter kommunikációs szakértő, SZIE KTI Bodorkós Barbara kommunikációs szakértő, SZIE KTI Kalóczkai Ágnes kommunikációs szakértő, SZIE KTI Megyesi Boldizsár kommunikációs szakértő, SZIE KTI Schneller Krisztián területrendezési tervező, VÁTI Kht. Sipos Balázs Gyakornok, SZIE KTI

Budapest, 2009

Tartalomjegyzék

<i>Bevezető</i>	1
I. Natura 2000 fenntartási terv	3
1. A terület azonosító adatai	4
1. 1. Név	4
1. 2. Azonosító kód	4
1. 3. Kiterjedés	4
1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és/vagy fajok	4
1. 5. Érintett települések	5
1. 6. Jogi helyzet	5
1. 7. Tervezési és egyéb előírások	5
2. Veszélyeztető tényezők	6
3. Kezelési feladatok meghatározása	7
3. 1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	7
3. 2. Kezelési javaslatok	8
3. 2. 1. Egységes kezelési előírások	10
3. 2. 2. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok	10
3. 2. 3. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés	22
3. 2. 4. Fajvédelmi intézkedések	22
3. 2. 5. Kutatás, monitorozás	22
3. 2. 5. 1. Faj szintű monitorozás	22
3. 2. 5. 2. Közösség szintű monitorozás	23
3. 2. 5. 3. Élőhely szintű monitorozás	23
3. 2. 5. 4. Területkezelések hatásainak monitorozása	23
3. 3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	23
3. 3. 1. Agrártámogatások	23
3. 3. 1. 1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	23
3. 3. 1. 2. Javasolt agrártámogatási rendszer	24
3. 3. 2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal	26
3. 4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	27
3. 4. 1. Felhasznált kommunikációs eszközök	27
3. 4. 2. A kommunikáció címzettjei	28
3. 4. 3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	29
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	31
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	32
1. 1. Környezeti adottságok	32
1. 1. 1. Éghajlati adottságok	32
1. 1. 2. Vízrajzi adottságok	32
1. 1. 3. Geológiai, geomorfológiai adottságok	33
1. 1. 4. Talajtani adottságok	34
1. 1. 5. Tájhasználat-változás	34
1. 2. Természeti adottságok	35
1. 2. 1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	41
1. 2. 2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	60
1. 2. 3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	62
1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	69
1. 3. Területhasználat	82
1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás	82

1.3.1.1. A terület jellemzése az ökotípusos földhasználati modellben	83
1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok	89
1. 3. 3. Területhasználat és kezelés	89
1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság	89
1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás	90
1. 3. 3. 3. Vadgazdálkodás halászat, horgászat	93
1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás, halgazdálkodás	94
1. 3. 3. 5. Turizmus	94
1. 3. 3. 6. Ipar	95
1. 3. 3. 7. Infrastruktúra	95
1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok	95
2. Felhasznált irodalom	96

III. MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója	99
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe	100
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézeti térképe	101
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei	102
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége az országos ökológia hálózatban	103
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei	104
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe	105
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe	116
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága	117
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága	118
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége	119
12. sz. melléklet: A tervezési terület ökotípusos földhasználati rendszere	110
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajai	111
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajai	112
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe	113
16. sz. melléklet: A tervezési terület Natura 2000 élőhelyeinek térképe	114
17. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységeinek térképe	115
18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja	116
19. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek jellemző adatai	117
20. sz. melléklet: Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai	123
21. sz. melléklet: Alkalmazott kommunikációs eszközök és eredmények	136
22. sz. melléklet: Az érintett települések településszerkezeti tervei	140
23. sz. melléklet: A fenntartási terv véleményezése	143

Ábrák, táblázatok	157
-------------------	-----

Digitális melléklet	157
---------------------	-----

IV. Natura 2000 fogalomtár	158
-----------------------------------	------------

BEVEZETŐ

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok illetve élőhelyeik hálózatát alkotják. Kijelölésük célja a közösségi szinten kiemelt fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi is a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Magyarországon 2004-re 512 db, összesen közel 20000 km² (2 millió ha) kiterjedésű Natura 2000 terület került kijelölésre. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) sz. kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 45/2006. (XII. 8.) sz. KvVM rendeletben található.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készítenek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal *együtt* kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv azonban földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Hazánkban a fenntartási tervek készítése 2008-ban, jelen projekt keretében, uniós forrásból finanszírozott formában indult el. A tervezést végigkísérte egy új típusú, széles körű és nyílt kommunikáció, amely lehetőséget biztosított minden érintett számára a tervezésbe való bekapcsolódásra.

A fenntartási tervek kiemelt céljai a következők:

1. Az egyes Natura 2000 területek érintettjei – földtulajdonosok, gazdálkodók és egyéb területhasználók – megismerhessék azokat a természetvédelmi értékeket, szempontokat, amelyek a terület kijelölését szükségessé tették.
2. Az érintettekkel közösen olyan gazdálkodási előírások fogalmazódjanak meg, amelyek betartásával – egyfajta önkéntes feladatvállalás formájában – a területen gazdálkodók közreműködnek a természeti értékek megőrzésében és gyarapításában.
3. A területek részletes ismertetésével, a javasolt kezelési és földhasználati módok bemutatásával segítséget, iránymutatást nyújtson a gazdálkodóknak, valamint rajtuk kívül egyéb földhasználóknak, önkormányzatoknak, lehetséges beruházóknak, fejlesztőknek és a Natura 2000 területtel érintett lakosságnak.
4. A nyílt tervezési folyamatban a különböző érdekcsoportok álláspontja tükröződjön és párbeszéd alakuljon ki a területek jó kezelése érdekében és mindez tanulságul szolgáljon majd a további Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítésekor.

A tervezés eredményeként elkészült 20 Natura 2000 terület (összesen 45000 ha) fenntartási terve és a terv megalapozó dokumentációja. A megalapozó dokumentáció a felhasználók széles körének információkat nyújt az élő és élettelen természeti értékekről, valamint összegzi és értékeli a jelenlegi területhasználatot. A terv tartalmazza azokat az agrártámogatási

rendszerbe illeszthető, művelési ághoz köthető, illetve nem köthető kezelési előírásokat, melyeket a felhasználók tervek, pályázatok készítésekor, konkrét területkezelési tevékenységek megvalósítása során fel tudnak használni, illetve amelyeket a hatósági szervek államigazgatási döntéseknél alkalmazni tudnak. A fenntartási terv az ideális területkezelések végrehajtását segítő támogatási rendszerek mikéntjére vonatkozóan is javaslatokat fogalmaz meg, amiket a különböző állami, uniós stb. támogatási rendszerek kialakítása, pályázati támogatások megítélése során tudnak figyelembe venni a döntéshozók. A terv mellett egy tájékoztató kiadvány is készült az érintett területhasználóknak, gazdálkodóknak, kezelő szervezeteknek. Szakmai anyagként kidolgozásra került a további fenntartási tervezést megalapozó tervezési és kommunikációs tapasztalatok összefoglalásával egy módszertani segédlet is.

Jelen dokumentáció a Natura 2000 terület fenntartási terv teljes – tervi és megalapozó anyag – egyeztetés utáni változata. A tervi anyagrészt 2009. szeptemberében egyeztetési anyagként az országos és területi illetékességű érintett szervezeteknek, valamint gazdálkodóknak véleményezés céljából kiküldésre került. A tervek egyeztetése az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm.rend szerint történt. A megbízóval egyeztetett álláspont alapján a tervben az elfogadott észrevételek visszavezetésre kerültek.

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Velencei-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2. Azonosító kód

HUDI20053

1.3. Kiterjedés

3.873 ha¹

1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és/vagy fajok

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Közösségi jelentőségű élőhelytípus	Natura 2000 kód
*Szubpannon sztyeppék	6240
*Síksági pannon löszgyepek	6250
<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	6440
Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok	8310
*Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal	91G0
* Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel	91H0
*Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	91I0
Pannon cseres-tölgyesek	91M0

* kiemelt jelentőségű

Közösségi jelentőségű növényfaj

Nincs.

Közösségi jelentőségű állatfaj

*Csíkos medvelepke (<i>Callimorpha (Euplagia) quadripunctaria</i>)	1078
Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	1083
Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	1086
Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	1088

* kiemelt jelentőségű

A jelölő élőhelyek és fajok a Natura 2000 területek adatlapjait (Standard Data Form 2008.) alapul véve a nemzeti park igazgatóságok 2009. évi jelentése, valamint a fenntartási tervek készítését megalapozó 2009. évi

¹ (Standard Data Form 2008.) alapján. A vizsgálati elemzések egy része GRID formátumú adatokkal készült, a cellák kiterjedése 1 hektár volt. A térinformatika elemzések és statisztikák készítése kapcsán előfordulhatnak olyan típusú pixelhibák, mely a területek kis mértékű eltérését okozzák a megalapozó dokumentációban.

botanikai/zoológiai felméréseknek a SDF adatbázistól eltérő, illetve azt módosító eredményei alapján kerülnek feltüntetésre. Ezek ismertetése és indoklása a megalapozó dokumentáció részét képezi. A tervi munkarészben szereplő fenntartási javaslatok az új felmérések eredményein alapulnak.

1.5. Érintett települések

Lovasberény, Nadap, Pákozdi, Pátka, Pázmánd, Sukoró, Székesfehérvár

1.6. Jogi helyzet

Egyéb védettségi kategóriák

Országos jelentőségű védett természeti terület: A Natura 2000 területből 1175 ha, azaz az összterület 27,1 %-a a Pákozdi-ingókövek Természetvédelmi Terület, egyes részterületekre készült kezelési terv. Ex lege védett lápterület nem található a területen.

Országos Ökológiai Hálózat: A terület legnagyobb arányban magterületként (96 %) és elenyésző részben ökológia folyosóként (0,02 %) azonosított. Közel 4 %-a Natura 2000 területnek nem tartozik az országos ökológiai hálózathoz.

Egyéb nemzetközi védelemben részesülő terület: nincs.

Természetvédelmi kezelés szervei

Illetékes I. fokú természetvédelmi hatóság: Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (a továbbiakban illetékes KöTeViFe)

Működési területében érintett nemzeti park igazgatóság: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban érintett NPI)

1.7. Tervezési és egyéb előírások

A) A tervezési területre vonatkozó tervek

- Vízgazdálkodási/vízgyűjtő gazdálkodási tervek: a terület a Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság Velencei-tó tervezési alegységébe tartozik. Jelenleg társadalmi egyeztetés folyamatban.
- Körzeti erdőterv, erdőgazdálkodási üzemterv, erdőgazdálkodási terv 2003 MGSZH Erdészeti Igazgatóság, Kecskemét
- III/4. Dunamenti-Mezőföldi körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)
- Széchenyi Zsigmond Vadásztársaság (07-402310-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. augusztus Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.
- Rovákja Völgye Vadásztársaság (07-403410-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. augusztus Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.
- HM Bp -i Erdőgazd. Zrt. Lovasberényi Erd. Ig. (07-403510-1-3-4) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. november 23. Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

- Barátság Vadásztársaság (07-404610-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. augusztus Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.
- A vadászatra jogosultak adott vadászati évre szóló éves vadgazdálkodási tervei.
- Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
- Fejér Megye 1/2009. (II. 13.) számú rendelettel jóváhagyott területrendezési terve

Településrendezési tervek

- Nadap: 14/2004. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv, és a 2/2004. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat
- Pákozd: 1/2003. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat
- Pátka: 47/2003. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv, és a 8/2003. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat
- Sukoró: 61/2003. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv, és a 13/2004. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat
- Székesfehérvár: 123/2008. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti tervmódosítás

B) A tervezési területre vonatkozó előírásokat tartalmazó jogszabályok

- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009.évi XXXVII.törvény
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet
- A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján az Euróai Unió által társfinanszírozott mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 132/2004. (IX.11.) FVM rendelet
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet
- Hol a Pákozd-i ingókővek TT kihirdető jogszabálya?

2. Veszélyeztető tényezők

Erdőterületeken veszélyeztető tényező az intenzív, nagyrészt fatermelési céllal végzett erdőgazdálkodás folytatása. Az intenzív erdőgazdálkodásból adódóan nagy területeket borító, egykorú (főképp fiatal), elegyetlen állományú erdőrészek esetében megvalósítható természetvédelmi célkitűzések megfogalmazására csak hosszú távon – a megkezdett felújítások befejeztéig csak korlátozottan – van mód.

A tájidegen fásszárúak (főképp ezüstfa és akác) térhódítása nemcsak az erdőterületeket, de a gyepterületeket is veszélyezteti. A tájidegen fásszárúak már kialakult, nagy kiterjedésű, homogén foltjai csak jelentős ráfordítással számolhatók fel/alakíthatók át.

A tervezési terület gyepterületein veszélyeztető tényezőként jelentkezik – az invazív fásszárúak térhódítása mellett – a terepmotorozás, a legeltetés felhagyásából eredő erőteljes cserjésedés, és – lokálisan – a beépítés.

F00	Erdőgazdálkodás
I21	Akác terjedése
I29	Ezüstfa terjedése
E42	Motocross, kvad
T11	Cserjésedés

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Célkitűzések:

- A területen élő védett és fokozottan védett fajok által reprezentált életközösség megőrzése.
- A védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra: kiséfűszű aszat (*Cirsium brachycephalum*), nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*), töviszúró gébics (*Lanius collurio*).
- A természetes és természetszerű élőhelyek megőrzése, fenntartása – különös tekintettel a szubkontinentális peripannon cserjésekre, a szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepekre, szubpannon sztyepppékre, a síksági pannon löszsztyepppekre, ártéri mocsárrétekre, mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétekre, szilikátsziklás lejtőkre, pannon gyertyános-tölgyesekre, pannon molyhos tölgyesekre, euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesekre és pannon cseres-tölgyesekre.
- Invazív lágy- és fásszárúak visszaszorítása azok minden számottevő előfordulásán.

Természetvédelmi stratégiaként az erdők esetében az alábbi fő irányok nevezhetők meg:

- A sekély termőrétegen, száraz termőhelyen előforduló, főképp edafikus erdőtársulásokat érintetlenül kell hagyni.
- A természetes szerkezettel (vegyes korú, elegyes szerkezetű) bíró erdőrészek területén csak kímélő gazdálkodás (szálas, egészségügyi, készletgondozó fahasználat) legyen engedélyezhető.
- A tájidegen fásszárúak természetes, vagy természetközeli élőhelyeket veszélyeztető állományait fokozatosan, hosszú időtávlatban le kell cserélni természetes állományokra.

A tervezési terület gyepterületeivel kapcsolatos legfontosabb stratégia:

- Az egykor elterjedt legeltetés felhagyásából következő erőteljes cserjésedés megállítása, a cserjésedett gyepterületek kiterjedésének csökkentése. Ez – mivel jelentős területi különbségek mutatkoznak – a cserjésedés mértékének figyelemmel kísérésével, indokolt esetben végrehajtott beavatkozásokkal biztosítható (pl. pásztoroló birkalegeltetés). Az ezzel kapcsolatos stratégia annak elérése lehet, hogy az élőhelyegységeken a cserjés komponens területi aránya ne haladja meg a 30%-ot.

3. 2. Kezelési javaslatok

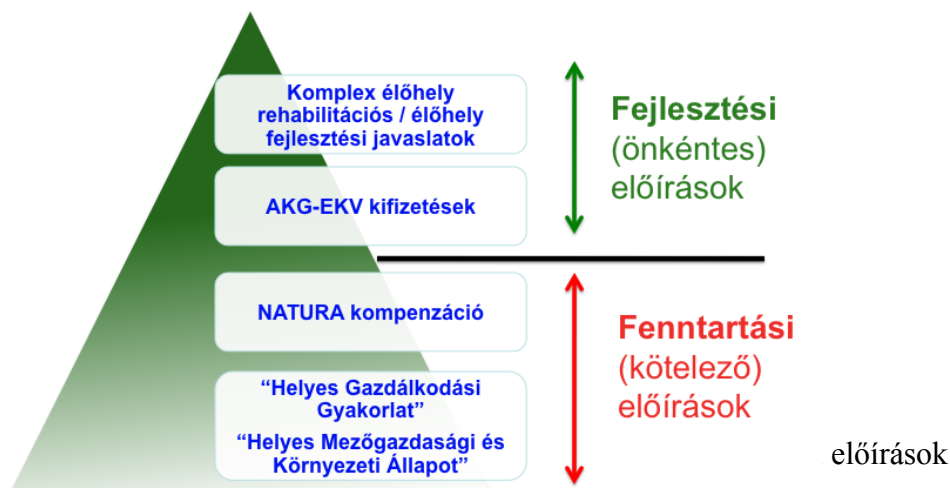
A fenntartási terv ismerteti a tervezési terület Natura 2000 hálózat szempontjából meghatározó botanikai, zoológia értékeit, és az élőhelyekre vonatkozó adatok alapján meghatározza a természeti értékek fenntartása érdekében követendő, illetve javasolt gazdálkodási gyakorlatot. Ezeket a tervben „előírásoknak” nevezzük. Szükséges azonban kiemelni, hogy azok az előírások, amelyek nem képezik részét a jelenlegi jogszabályi rendszernek (pl. 269/2007. Kormányrendelet), nem kötelező érvényűek a gazdálkodók számára, pusztán az érintett Natura 2000 területek élőhelytípusainak megőrzését szolgáló földhasználati ajánlások. A fenntartási tervek kísérletet tesznek arra, hogy meghatározzák azokat az előírásokat, amelyek a jövőben – megfelelő kompenzációs háttér biztosítása esetén – kötelező érvénnyel betartandók lehetnek a gazdálkodók számára. Ezek az előírások azonban csak a későbbi egyeztetések eredményessége (a megfelelő támogatási rendszer kidolgozása) esetén ölthetnek jogszabályi formát, és válhatnak az érintettek számára kötelezővé.

A fenntartási tervben szereplő előírások meghatározása – művelési ághoz kötöten – élőhelytípus szinten történt. A faj- vagy élőhelyvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő terület egységeket az egyszerűség kedvéért a terv ún. *kezelési egységként* határolja le, és jeleníti meg az 17. sz. térképmellékletben. A kezelési egységekhez olyan, ún. „harmonizált” listát használtunk, amely művelési áganként eltérő számú, de egységes szerkezetben, kódszámmal ellátva tartalmazza a kiválasztott húsz Natura 2000 területre vonatkozóan a lehetséges előírásokat. A Natura 2000 területek egységes kódszámmal jelzett ún. „harmonizált” előírásai a 20. sz. mellékletben találhatók.

A kezelési egységekhez rendelt előírások a működést tekintve a következők szerint csoportosíthatók:

1. Fenntartási előírások:
 - jogszabályokban rögzített, kötelező előírások,
 - Natura 2000 kompenzációs előírások (kötelező formában).
2. Fejlesztési előírások és javaslatok:
 - működő támogatási rendszerekhez – az Agrár-Környezetgazdálkodási Programhoz (AKG) és az Erdő-környezetvédelmi Programhoz (EKV) – kapcsolt, önkéntes formában működő előírások,
 - komplex élőhely-rehabilitációs és élőhely-fejlesztési javaslatok önkéntes formában.

Az előírások hierarchiáját az alábbi ábra szemlélteti:

A fenntartási előírások betartása azért szükséges, mert ezek révén biztosítható a Natura 2000 hálózat szempontjából fontos fajok, valamint élőhelyek fennmaradása, a területek jelenlegi állapotának megőrzése. Ezek

- részben jogszabályokban („Helyes Gazdálkodási Gyakorlat”, „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”) rögzítettek, tehát betartásuk *anyagi ellentételezés nélkül* is kötelező;
- részben a Natura 2000 területekre alkalmazott olyan előírások, melyek esetében az 1698/2005/EK rendelet 38. és 46. cikke alapján a Natura 2000 területen gazdálkodók *kompenzációs kifizetésre* lehetnek jogosultak a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés mértékéig. Ilyen kompenzációs kifizetésben a 269/2007 (X. 18.) Kormányrendelet értelmében már részesülnek a Natura-2000 gyepterületeken gazdálkodók. A fenntartási tervek további kötelező előírásokat határozhatnak meg a szántó, erdő és vizes élőhelyek vonatkozásában, valamint pontosíthatják a gyepterületek előírásait.

Hangsúlyozzuk, hogy a kompenzációt igénylő előírások csak akkor válnak kötelezővé, ha sikerül megteremteni a kifizetések anyagi háttérét.

2. Fejlesztési előírások

A fejlesztési előírások a területek természeti értékeinek növelésére irányulnak olyan gazdálkodási formák ösztönzésével, amelyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javítását célozzák meg. Ezek

- egyrészt olyan, az agrár-környezetgazdálkodási és erdő-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalat alapján és kifizetés ellenében megvalósítható *új előírások*, amelyek a területi sajátosságok figyelembevételével kerültek kialakításra, és amelyek a gazdálkodási módok meghatározása révén alapvetően a területek kezelésére vonatkoznak;
- másrészt komplex élőhely-rehabilitációs, illetve élőhely-fejlesztési javaslatok, amelyek megvalósulásának eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagymértékben nő. A célok eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges, ezért ezek is csak önkéntes formában, megfelelő támogatási programok mellett valósulhatnak meg.

Az előírások és a támogatási rendszerek tervezett kapcsolatát az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Előírások	Támogatási forma
Fenntartási előírások	Önálló Natura 2000 kompenzáció formájában
Fejlesztési előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely rehabilitációs, élőhely fejlesztési javaslatok	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Egyéb javaslatok

A Natura területek fenntartása érdekében megfogalmazott, a gazdálkodással összefüggő tevékenységeket meghatározó előírások hatásainak az értékelése érdekében monitoring rendszert kell működtetni. E rendszernek biztosítania kell az adatok gyűjtésével, tárolásával, feldolgozásával, elemzésével és megjelenítésével kapcsolatos igényeket úgy, hogy mindezek eredményeként a rendszer alkalmas legyen a Natura területek kialakításakor megfogalmazott célok megvalósulásának a kimutatására, lehetőleg számszerűsített és a területi hatást is megjelenítő formában.

A monitoring rendszer képezi az alapját azoknak a kutatásoknak, melyek természeti értékek megőrzését szolgáló előírások megerősítését, vagy újak kialakítását célozzák. Légcélszerűbb formája ennek az, amikor a konkrét területhasználó (gazdálkodó) bevonásával, a közös érdekek konszenzusán alapuló kutatási program keretében történik a kutatási programnak nemcsak a megtervezése, hanem annak kivitelezése is.

3.2.1 Egységes kezelési előírások

Először minden egyes művelési ág esetében meghatározásra került az összes olyan fenntartási előírás és fejlesztési javaslat, amelyek valamennyi érintett - az adott művelési ághoz tartozó - kezelési egységen betartandóak, illetve javasoltak. Ezt követően a kezelési egységeknél már csak azok az előírások jelennek meg, amelyek a művelési ágankénti egységes előírásokon felül kimondottan csak az adott élőhelytípushoz kötődnek.

A tervezési területen nincsenek olyan előírások, amelyek valamennyi érintett - az adott művelési ághoz tartozó - kezelési egységen előfordulnak.

3.2.2. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok

KE1 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **6240 Szubpannon sztyeppék**² / H3a Lejtőgyepek, egyéb kemény alapkőzet³
2. **7230 Mészkevelő üde láp- és sásrétek** / B4 Lápi zsombékosok, B5 Nem zsombékoló magassásrétek
3. **40A0 Szubkontinentális peripannon cserjések** / M6 Sztyeppcserjések, M7 Sziklai cserjések

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások⁴

Kód	Megnevezés
GY17	Cserjeirtás nem megengedett.
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY24	A jogszabályellenes, illegális gyepégetést meg kell akadályozni.

Fejlesztési javaslatok

—

² Natura 2000 (közösségi jelentőségű) élőhely kódja és neve

³ Á-NÉR élőhely kódja és neve

⁴ A Natura 2000 területekre a teljes kezelési előíráslistát a 20. sz. melléklet tartalmazza

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A biotikai értékek és az élőhelystruktúra megőrzése érdekében a Kezelési Egység területén érintetlenséget kell biztosítani.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Nincs javaslat.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE2 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)** / G3 Nyílt szilikát sziklagyepek
2. **6240 Szubpannon sztyepppék** / H3a Lejtőgyepek, egyéb kemény alapkőzeten
3. **6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)** / H4 Félzáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyepprétek
4. **6250 Síksági pannon löszgyepek** / H5a Kötött talajú sztyepprétek (lösz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)
5. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
6. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
7. – / OG Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
8. – / P1 Őshonos fafajú fiatalosok
9. – / P2b Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
10. – / P3 Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú, fiatal erdősítés

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY24	A jogszabályellenes, illegális gyepégetést meg kell akadályozni.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY32	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.

Fejlesztési javaslatok:

–

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A gyepterületen éves rendszerességű kezelés nem szükséges. A cserjésedés mértékét, a cserjeirtás szükségességét 5 évente felül kell vizsgálni. A cserjék visszaszorítását szükség esetén el kell végezni, úgy, hogy a hagyományosan száraz gyepeként (száraz legelőként) fenntartott területeken a cserjés komponens területi aránya ne haladja meg a 30%-ot.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs javaslat.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE3 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárétjei** / D34 Mocsárrétek
2. **6240 Szubpannon sztyeppék** / H3a Lejtőgyepek, egyéb kemény alapkőzeten
3. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
4. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
5. – / OG Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
6. – / P1 Őshonos fafajú fiatalosok
7. – / P2b Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
8. – / S1 Ültetett akácok
9. – / S6 Nem őshonos fajok spontán állományai

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY05	Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A jogszabályellenes, illegális gyepegetést meg kell akadályozni.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.

GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY32	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY43	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY66	Legeltethető állatfaj: juh.
GY68	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).

Fejlesztési javaslatok:

Kód	Megnevezés
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY46	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése az érintett NPI-gal.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az élőhely-struktúra megőrzése, a cserjésedés féken tartása a kezelési egység területén leginkább mérsékelt juh-legeltetéssel biztosítható. A gyepterületen ezen felül a cserjésedés mértékét, a cserjeirtás szükségességét 5 évente felül kell vizsgálni. A cserjék visszaszorítását szükség esetén el kell végezni, úgy, hogy a hagyományosan száraz gyepeként (száraz legelőként) fenntartott területeken a cserjés komponens területi aránya ne haladja meg a 30%-ot.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Nincs javaslat.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

Nincs javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE4 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek:

1. **6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárétjei** / D34 Mocsárrétek
2. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások:

Kód	Megnevezés
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fászfárúak mechanikus irtása kötelező.
GY70	Kaszálás június 30. után lehetséges.
GY77	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.

Fejlesztési javaslatok:

Kód	Megnevezés
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszerek, rendkezelő használata tilos.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A területkezelési javaslatokat általános élőhelyvédelmi, ill. a földön fészkelő madárfajok, valamint a faji és társulás szintű botanikai értékek megőrzésével kapcsolatos célkitűzések indokolják.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Nincs javaslat.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

(a) izolált foltokon: A gyepterületen nincs kezelés, jelen állapotban kell megőrizni;
 (b) jellegtelen, ill. cserjésedő foltokon: A gyepterület mérsékelten legeltetése engedélyezhető.
 A cserjésedés mértékét, a cserjeirtás szükségességét 5 évente felül kell vizsgálni.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE5 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **6240 Szubpannon sztyeppék** / H3a Lejtőgyepek, egyéb kemény alapkőzeten
2. **6210 Meszes alapkőzetű féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)** / H4 Félsszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyepprétek
3. **6250 Síksági pannon löszgyepek** / H5a Kötött talajú sztyepprétek (lössz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)
4. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
5. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félsszáraz gyepek és magaskórósok
6. – / P2b Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
7. – / P45 Fáslegelők, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeligetek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

Kód	Megnevezés
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.

Fejlesztési javaslatok:

Kód	Megnevezés
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az ide tartozó élőhelyek területén – az inváziós lág- és fásszárúak visszaszorításán kívül – egyéb területkezelést nem kell folytatni. A természetes szukcesszió folyamatainak engedése mind a szűkebb, mind a tágabb ökológiai környezet biotikai értékeinek és diverz élőhely-struktúrájának megőrzését szolgálja.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Nincs javaslat.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE6 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel** / M1 Molyhos tölgyes bokorerdők

2. **91I0 Euro-szibériai erdőssztyeppptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)** / M2 Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek

3. – / L4b Nyílt mészkerülő tölgyesek

4. – / S4 Erdei- és feketefenyvesek*

* egy kis kiterjedésű előfordulás, melynek érintetlenül hagyása a környező élőhelyek védelme érdekében szükséges.

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

Kód	Megnevezés
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetstörű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfa megmaradása.

Fejlesztési javaslatok:

–

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Tekintettel a két érintett erdei élőhelytípus veszélyeztetettségét és érzékenységet, bármilyen beavatkozás súlyosan veszélyeztetné az élőhelyek és hozzájuk kötődő fajok fennmaradását.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat

Nincs javaslat.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

Nincs javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

KE7 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal** / K1a Gyertyános-kocsányos tölgyesek, K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek

2. **91M0 Pannon cseres-tölgyesek** / L2a Cseres-kocsánytalan tölgyesek

3. **9110 Euro-szibériai erdőssztyeppptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)** / M2 Nyílt, gyepekkel mozaikos löszölgyesek
4. – / L4a Zárt mészkörű tölgyesek
5. – / L4b Nyílt mészkörű tölgyesek
6. – / P1 Őshonos fafajú fiatalosok
7. – / P8 Vágásterületek
8. – / RC Keményfás jellegűen vagy telepített egyéb erdők

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

Kód	Megnevezés
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők k
E15	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E36	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% fedettséget biztosító elszórt hagyásfák és hagyásfa csoportok visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok:

–

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az e kezelési egységhez tartozó élőhelyfoltok erdei zömmel erdészetileg már nagymértékben átalakított erdőtagok területére esnek. A kezelési irányelvek tekintetében javasolt az üzemterv előírásait figyelembe venni és azokat bizonyos – a biotikai értékek megőrzését és a természetes élőhelystruktúra kialakulását elősegítő – irányelvekkel kiegészíteni (természetszerű állományok (koreloszlás, elegyesség) kialakítását elősegítő előírások).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A legrosszabb természetességi állapotú előfordulásokon a javaslatok jó része természetszerű állományok létrehozását célzó, élőhelyfejlesztés szintű beavatkozás.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslat

A nagymértékben átalakított állományok területén – a felújítások befejeztéig – a Natura 2000 szempontok alapján korlátozás nem szükséges.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

KE8 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

- 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal* / K1a**
Gyertyános-kocsányos tölgyesek, K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- 91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescensszel* / L1** Mész- és melegkedvelő tölgyesek
- 91M0 Pannon cseres-tölgyesek / L2a** Cseres-kocsánytalan tölgyesek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

Kód	Megnevezés
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők k
E22	Az egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) teljes vagy részterületének háborítatlanságát biztosítani kell.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok:

Kód	Megnevezés
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Egészségügyi termelésnél komolyabb beavatkozás súlyosan veszélyeztetné az élőhelyek és a hozzájuk kötődő fajok fennmaradását.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok
Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok
Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

KE9 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / P8 Vágásterületek
2. – / RA Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
3. – / RC Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

E22	Az egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) teljes vagy részterületének háborítatlanságát biztosítani kell.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.

Fejlesztési javaslatok:

Kód	Megnevezés
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Cél a jelenleg jellegtelen lombos állomány átalakítása a termőhelynek megfelelő természetközeli állománnyá. A fenntartási javaslatok a természetközeli struktúra kialakulását és megfelelő elegyességet biztosító erdőkezelési eljárások előtérbe kerülését célozzák.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A fenntartási javaslatok egyik pontja egyben az élőhelyfejlesztést is szolgálja.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok
Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

KE10 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / L4a / Zárt mészkerülő tölgyesek
2. – / OC / Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
3. – / P1 / Őshonos fafajú fiatalosok
4. – / P2b / Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
5. – / P3 / Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú, fiatal erdősítés
6. – / RC / Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők
7. – / RD / Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények
8. – / S1 / Ültetett akácok
9. – / S2 / Nemes nyárasok
10. – / S3 / Egyéb tájidegen lombos erdők
11. – / S4 / Erdei- és feketefenyvesek
12. – / S6 / Nem őshonos fafajok spontán állományai

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

Kód	Megnevezés
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők k
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.

Fejlesztési javaslatok:

Kód	Megnevezés
-----	------------

E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A fenntartási javaslatok célja a tájidegen fafaj fokozatos eltávolítása, és az azokkal erősen terhelt állományok átalakítása a termőhelynek megfelelő természetközeli állománnyá.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A fenntartási javaslatok természetszerű állományok létrehozását célzó, élőhelyfejlesztés szintű beavatkozásokat jelentenek.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

KE11 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / T1 Egyéves szántóföldi kultúrák
2. – / T5 Vetett gyepek, füves sportpályák
3. – / T6 Extenzív szántók
4. – / T8 Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök
5. – / T9 Kiskertek
6. – / T10 Fialat parlag és ugar

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

Kód	Megnevezés
SZ10	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ29	5 évente legfeljebb egyszer végezhető középmedély lazítás, max. 25 cm mélységben.
SZ40	Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, ola
SZ41	Fóliasátras és üvegházhas termesztés tilos.

Fejlesztési javaslatok:

Kód	Megnevezés
-----	------------

SZ26	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 ha.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A fenntartási javaslatok általános élőhelyvédelmi célokat szolgálnak.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs javaslat.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs javaslat.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem értelmezhető, mert nagyrészt erdő művelési ágú területek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

3.2.3. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Lásd az egyes kezelési egységeknél.

3.2.4. Fajvédelmi intézkedések

A megőrzendő fajok esetében a fenti élőhelykezelési előírások maradéktalan betartása az állományok zömének fennmaradását biztosítja.

3.2.5. Kutatás, monitorozás

Az irányelvek a Natura 2000 területekre monitorozási és kutatási feladatokat is előírnak. A közösségi jelentőségű fajok és természetes élőhelyek védelmi helyzetének rendszeres ellenőrzése céljából azok állományát, hazai elterjedését és természetvédelmi állapotát rendszeresen ellenőrizni kell, és különleges figyelmet kell fordítani a közösségi jelentőségű fajok és élőhely típusok kutatására. Az Európában vadon élő madárfajok állományának védelméhez, kezeléséhez és hasznosításához szükséges kutatást is elő kell segíteni. A monitorozás tekintetében még nincsenek egységesített előírások és módszerek, de a hazánkban 1997-óta működő Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében kidolgozott mintavételi eljárások jó alapot nyújtanak majd a Natura 2000 területek monitorozásához.⁵

3.2.5.1. Faj szintű monitorozás

Fokozottan védett és Natura 2000 fajok ismert és potenciális előfordulásainak vizsgálatát lehetőség szerint évente el kell végezni, pontfedvények létrehozásával [növényeknél

⁵ http://edkvtvf.zoldhatosag.hu/tartalom/termved/tv_natura.html 2009-12-18 alapján

tő/polikormon, gerinctelen állatfajok esetében állománysúlypont középpontjának, gerinces fajoknál fészkek, rendszeres előfordulási hely rögzítésével; állatfajoknál becsült egyedszámok megadásával.] Prioritást élvező fajok: kisleveles aszat (*Cirsium brachycephalum*), Speta-csillagvirág (*Scilla spetana*), fűrészlábú szöcske (*Saga pedo*).

3.2.5.2.Közösség szintű monitorozás

- Az előforduló Natura 2000 élőhelyek közösségi szintű vizsgálata 2 évente, a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer protokollja szerint.

3.2.5.3.Élőhely szintű monitorozás

A 2008-ban létrehozott Á-NÉR élőhely-térképet rendszeresen aktualizálni kell, 6 évente történő visszatéréssel (a Natura 2000 összefoglaló ország-jelentésekhez igazítva).

3.2.5.4.Területkezelések hatásainak monitorozása

Intenzív erdőgazdálkodás hosszú távú monitorozása állandó mintavételi területeken, cseres-tölgyes állományokban.

Gyepterületeken a cserjésedés mértékét, a cserjeirtás szükségességét 5 évente felülvizsgálni szükséges.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is.

SAPS – egyszerűsített területalapú támogatás

Az EMOGA Garancia részlegéből minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint 2009-től a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) rendszerének betartása.

Kölcsönös Megfeleltetés

A Kölcsönös Megfeleltetés (KM) egy harmonizált jogszabályi környezetet jelent, valamint gazdálkodási alapkövetelményeket foglal magába, mely rendszer bevezetése minden tagállam számára kötelező. A KM részét képezi többek között a Natura 2000 területeken való gazdálkodás feltételeinek a betartása is. Jelenleg a 269/2007 sz. kormányrendelet által meghatározott feltételrendszerek betartása kötelező, mely kizárólag gyephasznosítású területeken van hatályban. Ezeknek a feltételeknek a betartása nem csupán a Natura 2000

területekre járó kompenzációs támogatás folyósításának feltétele, hanem a SAPS támogatásé is.

Natura 2000 területek támogatása

Az 1698/2005 EC Tanácsi rendelet 38.§ alapján vidékfejlesztési forrásból kompenzációs kifizetés adható a kijelölt Natura 2000 területen gazdálkodók számára. Tekintettel arra, hogy a 269/2007 számú kormányrendelet alapján jelenleg gyepterületekre vannak hatályban földhasználati korlátozások, a 38.§ alapján a kijelölt Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke 38 Euro/ha.

Egyéb támogatások

Natura 2000 program a hazai vidékfejlesztési programozásba integráltan került beépítésre és az alábbi támogatási programokban is előnyt élveznek ezek a területek:

- agrár-környezetgazdálkodási támogatás
- nem termelő beruházások
- erdő-környezetvédelmi támogatások
- 1. tengelyes támogatások

A fenntartási tervek szerepe a jelenlegi támogatási rendszerben.

Egyes vidékfejlesztési támogatások a Natura 2000 területekre vonatkozóan a fenntartási tervekhez kötötték a támogatási részvételt. A mezőgazdasági földterület első erdősítése jogcím, valamint az agrár-erdészeti rendszerek jogcím, melyek művelési ág váltással járó támogatások, csak abban az esetben engedélyezik Natura 2000 területen a támogatás igénylését, ha az a fenntartási tervvel összhangban van. A fenntartási tervek ilyen módú alkalmazása biztosítja azt, hogy az Uniók pénzek megfelelően hasznosulnak, nem hatnak egymás ellen, valamint kiküszöbölik azt, hogy az Natura 2000 területeken esetlegesen éppen Uniók forrásból történjen károsodás.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg csupán a 269/2007 számú kormányrendelet alapján van kompenzációs kifizetés. Az ebben a rendeletben meghatározott földhasználati előírások betartása minden Natura 2000 gyepterületen kötelező. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó, erdő, halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezen területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A gyepterületekre vonatkozó földhasználati korlátozások olyan alapvető előírásokat fogalmaznak meg, melyek betartása minden hazai gyepterületen elengedhetetlen, a természeti értékesség fenntartása érdekében. Ez a rendelet azonban az általánosságából adódóan nem tud

kezelní olyan speciális területi problémákat, melyek a Natura 2000 hálózat esetében fontosak. Ebből adódóan a fenntartási tervek egyik legnagyobb hozadéka az a területiségből eredő specialitás, mely megfelelően képes megalapozni a speciális kezelési irányokat. Ezen túlmenően a fenntartási tervek egy, a jelenleginél pontosabb, a területek igényeihez jobban igazodó támogatási rendszer megalapozását is hivatottak előkészíteni, és szakmailag megfelelően alátámasztani.

Figyelembe véve a Natura 2000 területekre meghatározott célokat, a fenntartási tervek feladata több szintű:

- a jelenlegi állapot szinten tartását célzó előírások meghatározása
- a jelenlegi állapot jobbítását célzó előírások meghatározása
- élőhely rekonstrukciós irányok meghatározása

Természetesen a fenti szempontok kifejezetten az élőhelyek számára fontos irányokat mutatják be, és a fenntartási tervnek ennél jóval többet kell tartalmaznia, például a monitoring rendszerre tett javaslatot, illetve nem lehet elfelejteni a társadalmi konszenzus kialakítását sem.

A támogatások javasolt területi rendszere

A Natura 2000 területek legkisebb tervezési egysége az élőhely, illetve az élőhely folt. Ez az egység, mely ökológiai szempontból homogén egységet képez, illetve jelölő élőhely esetén is ezek a foltok kerültek azonosításra. A jelölő növény és állatfaj esetében is élőhely szintű azonosítás történt fajvédelmi szempontból, mely állatok esetén több élőhely típust is éríthet. Mind az adatgyűjtés, mind a monitoring élőhely szinten értelmezhető.

A földhasználat esetében a területi egység az ún. *kezelési egység*, amely azokat az élőhely foltokat nevesíti, melyek egységes kezelése indokolt, illetve amely élőhelyek esetében a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el. A *kezelési egységek* a Natura 2000 területeket általában nagyobb tömbökbe aggregálják, azonban előfordulhat olyan élőhelyfolt is, amely két kezelési egységbe tartozik. A kezelési egység szerepe és jelentősége a földhasználati előírások területhez rendelésénél nyilvánul meg.

A kezelési egységhez az alábbi földhasználati előírások tartoznak:

- fenntartási előírások
- ajánlott/elvárt előírások
- komplex élőhely rehabilitációs/ élőhely fejlesztési előírások

A területiség esetében külön figyelemmel kell lenni a jelenlegi területalapú támogatási rendszer működésére, mely a hasznosított mezőgazdasági területeket veszi alapul. Natura 2000 területek támogatása esetében éppen azok a területek lehetnek értékesek, illetve fejlesztésre javasoltak, melyek jelenleg nem minősülnek hasznosított területnek (belvizes foltok, becserjésedett gyepek, felhagyott szántó területek). Ennek az ellentétnek a feloldása alapvetően határozza meg a Natura 2000 területek fenntartásának és fejlesztésének a sikerét.

A Natura 2000 terület lehetséges támogatási szintjei

Fenntartási előírások szint

Ezek azok a javasolt előírások, amelyek betartása indokolt a terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében. A fő területhasználati irányok meghatározása mellett olyan előírások meghatározása célszerű, melyek betartása alapvetően meghatározza a fajok, valamint az élőhelyek fennmaradását (pl.: gyepek művelési ág fenntartására való kötelezés, a területéről vízelvezetés tiltása stb.).

Az 1698/2005 EC rendelet 38.§-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés, valamint többletköltség mértékéig. Ez a jogszabályi háttér a Natura 2000 hálózat alapszintű fenntartásához szükséges. Jelenleg 269/2007 számú kormányrendelet képezi a 38.§ alapján jogosult kifizetés alapját.

A kötelező szint minden Natura 2000 területen gazdálkodó földhasználóra kötelező érvényű.

Önkéntes szint

A második előírás szint már a területek természeti értékeinek a növelésére irányul, olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ebbe a kategóriába az agrár-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalat alapján, de a területi sajátosságok figyelembe vételével tervezzük az előírások meghatározását. Ebben a kategóriában kizárólag területkezelésre vonatkozó, gazdálkodási módot meghatározó előírások tartoznak.

A Natura 2000 területek értékességének növelése érdekében, speciális előírások kidolgozása mellett önkéntes programban való részvétellel lehet a gazdálkodókat ösztönözni arra, hogy a jelölő fajok és élőhelyek állapotának javításában aktívan részt vegyenek. Az önkéntes szinten már kezelni kell az egyediséget, illetve a területen belül azonosítani kell az eltérő célokat, és az ahhoz rendelt földhasználati előírásokat.

Komplex élőhely rehabilitációs/élőhely fejlesztési előírások

A harmadik típusú előírások az önkéntes szinten belül megjelenő speciális előírások, melyek a területek vonatkozásában a legjelentősebb változást jelentik. Olyan terület-, tájhasználat-váltási, illetve élőhely rekonstrukciós, rehabilitációs prioritások, irányok tartoznak ide, melyek eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagymértékben nő. Ebbe a kategóriába inkább prioritások, elérni kívánt célok kerülnek megfogalmazásra, melyek eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges.

A fenntartási tervek jelenlegi formájukban alapvetően az önkéntes szint szakmai megalapozását, terület-szintű definiálását szolgálják.

3.3.2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal

Figyelembe véve a jelenleg működő támogatási rendszereket, illetve azok egymásra épülését, indokolt a Natura 2000 támogatások esetében az integrált megközelítés elvét alkalmazva több támogatás harmonizálását megcélozni. A támogatások között a jelenlegi struktúrában is

fellelhető az egymásra épülés, ennek továbbfejlesztése a források hatékonyabb felhasználását eredményezheti. Az integrálás alapvető célja a kettős finanszírozás elkerülése, valamint a jogszabályi környezet, adminisztráció harmonizálása.

Az említett kategóriák mellett a jelenleg működő támogatások figyelembevételével az alábbi kapcsolódási pontok kidolgozása javasolt:

Kötelezően betartandó/tiltott előírások	Önálló Natura 2000 támogatás formájában
Ajánlott/elvárt előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely fejlesztési előírások	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Ennek az integrált megközelítésnek az elemei a jelenlegi vidékfejlesztési rendszerben már láthatók, hiszen például a *mezőgazdasági földterület első erdősítése* intézkedés, ami felfogható egy komplex területfejlesztési előírásnak, csak abban az esetben támogat bármilyen erdősítést, amennyiben erre vonatkozó területi prioritás a Natura 2000 fenntartási tervben meghatározásra került.

A különböző intézkedések együttes alkalmazása mellett a Natura 2000 területekre jelentős forrás biztosítható abban az esetben, ha a gazdálkodó számára a támogatási programokban való részvételnek több lehetősége is adott. Ezt azonban csak úgy lehet hatékonyan lebonyolítani ha – alkalmazva a Nyugat-Európában működő példákat – akkreditált szakértők bevonásával tervezik meg a gazdálkodók a támogatások optimalizálását célzó földhasználati stratégiájukat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Területileg érintett földhasználók, területkezelők számbavétele, elemzése, tájékoztatása, előzetes konzultáció és egyeztetés az alábbi módon valósult meg:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
8 félig strukturált interjú	jegyzőkönyv	2009.03.09.- 2009.04.10.	Pákozd Önkormányzat Nadap Önkormányzat Sukoró Önkormányzat Pátkai Önkormányzat Lovasberény Önkormányzat HM Erdészeti Igazgatóság (korábban készült interjú) KDU-KÖVIZIG DINPI (természetvédelmi őr)
Interjúval egybekötött terepbejárás	jegyzőkönyv	2009.04.10.	DINPI (természetvédelmi őr)
Egyeztetési anyag megküldése levélben	levél, tervanyag	2009.08. és 11. hó	Hivatalos szervek

A széles körű kommunikációnál alkalmazott technikák az alábbiak:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
Honlap	www.naturaterv.hu	2008. 12. hónaptól	Minden érdeklődő
Szórólap általános/területi	2000 példány a 20 mintaterületen	2009. 02. hónaptól	Összes/Területi érintettek
Nyomtatott kiadvány	6000 példány a 20 mintaterületen	2009. 11. hó	Gazdálkodók

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Az Velencei-hegység Natura 2000 terület kapcsán a kulcsérintettek a helyi önkormányzatok (Nadap, Sukoró, Pákozdi, Pátka, Lovasberény), a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. Lovasberényi Erdészeti Igazgatósága és a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága. E szervezeteken kívül a helyben élők, a KDT-KOVIZIG és a VADEX Zrt. tekinthetők érintettnek.

Érintettek:

- *Pákozdi község Önkormányzata:* a község a különböző természetvédelmi jelentőségű területek, utak és szomszéd városok közé ékelődik. A település terjeszkedni csak mélyebb fekvésű, helyenként vizes területek felé tudna, amelyek nem túl vonzóak, sem a befektetők, sem az esetleges betelepülők számára (a település lakossága 3000 fő körül van, a lakosságszám növelése nem is kiemelt cél). Korábban többször jelezték a kijelölés hátrányait, egyeztettek a KvVM-mel, és a DINPI-vel. Nem számoltak be arról, hogy a hosszú távú terveikben a Natura 2000 területek felé való terjeszkedés szerepelne.
- *Nadap község Önkormányzata:* Kis falu a Velencei tótól távolabb, határában található a Csúcsos-hegy, amelyre egy vállalkozóval közösen szőlészeti, borászati beruházást terveznek. A hegy és az erdő közötti területet idegenforgalmi kezelésbe kapta az önkormányzat, bár ennek a fele közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területnek lett kijelölve. Az önkormányzat vitatja a területkijelölés jogosságát, itt is szeretne elindítani bizonyos fejlesztéseket, erről azonban konkrét tervekkel nem rendelkeznek.
- *Pátka község Önkormányzata:* Az egyetlen olyan Önkormányzat, ahol módosult a Natura 2000 területek határa a kijelölés óta. A Király-berekben ingatlanfejlesztés fog megvalósulni, egy közelmúltban belterületbe vont szántóföldön, amely a szomszédos értékes gyepterületeket a tervek szerint nem érintené a fejlesztés. A település vezetése szeretné elérni, hogy közút épüljön Pátka és Pákozdi között.
- *Sukoró község Önkormányzata:* A település nem terjeszkedik a Natura 2000 terület felé, a zártkertek határa az erdők, gyepek szélén van, konfliktus nincs.
- *Lovasberény község Önkormányzata:* Északról határos a Natura 2000 területtel. A közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület kijelölése nem befolyásolja sem a helyiek életét, sem a fejlesztési elképzelések megvalósítását.
- *KDT-KOVIZIG:* A területen az igazgatóság kezelésében lévő vízfolyás nincsen.
- *HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. Lovasberényi Erdészeti Igazgatóság:* A területen honvédelmi, vadvédelmi, tájképvédelmi, valamint talajvédelmi célú erdők találhatók. A vadállomány mérete nagyon magas, új telepítéshez, felújításhoz vadvédelmi kerítés kell. A molyhos-cseres tölgyesek természetes úton igen gyengén újultak, minden

esetben szükség volt mesterséges felújításra. Jelenleg őshonos, klímának, termőföldnek megfelelő, heterogén korösszetételű, többszintes, elegyes faállományok kialakítása a cél. Ennek érdekében fokozatos felújító vágást alkalmaznak.

- *Vadex Zrt.*: A terület határán jobbra akácerdőkkel rendelkezik.
- *Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága*: a Velencei-hegység Natura 2000 területnek a két erdészeti kezelésében lévő része természetvédelmi szempontból megfelelően kezelt (természetesen az akác fokozatos gyérítése és az őshonos fajok telepítése kívánatos cél). Érdekellentét az ingatlanfejlesztések kapcsán van. A keskenylevelű ezüstfa terjedése, s helyenként foltokban a bálványfa megjelenése jelent veszélyt a terület jelenlegi társulásaira. A keskenylevelű ezüstfa a teljes Natura 2000 területen gondot okoz.
- *Környező települések lakosai*, mint az osztatlan közös tulajdonú földek tulajdonosai, és mint a területet felkereső természetkedvelők érintettek. Számukra fontos általános tájékoztatást nyújtani a védendő értékekről és a megfelelő kezelési módszerekről.

Az érintettek között gyakori az egyeztetés. Az erdészeti cégek és DINPI természetvédelmi őrei között jó, gyakori szakmai kapcsolat alakult ki. Az önkormányzatok és a DINPI természetvédelmi őrei, munkatársai között alapvetően formális kapcsolat van. A Natura kijelölésről az érintett önkormányzatok a közlőnyből értesültek. Néhányan a terület kijelölés ellen tiltakoztak, mivel az a fejlesztési tervei magvalósítását akadályozza, de az ezzel kapcsolatos egyeztetések – Pátka község kivételével – a természetvédelmi rendeltetésű területek kijelölését érintő változtatást nem eredményezték. Ebből fakadóan az érintettek között a Natura 2000 területek kijelölése kapcsán több kialakult nézeteltérés tapasztalható. Az önkormányzatok és az erdészeti között a formális hivatalos kapcsolatot meghaladóan nincs együttműködés.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Konzultáció országos hatáskörű szervekkel

Az országos szinten érintett államigazgatási szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői konzultáltak, a kapcsolattartás e szervekkel a projekt során folyamatos. A konzorcium vezetői az FVM-mel (2008.11.03. Kis Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009.03.11. és 2009.03.23. Wisnovszky Károllyal) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartottak egyeztetéseket.

Egyeztetés területi és helyi hatáskörű szervekkel

A fenntartási terv egyeztetési anyagát a következő területi és helyi szervek és szervezetekkel kellett egyeztetni az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) kormányrendelet 4. §-szerint:

- területi államigazgatási szervek,
- nemzeti park igazgatóságok,
- települési önkormányzatok,
- érintett földrészletek tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdasági érdekképviselői szervek,
- környezet és természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetek.

Az elkészült tervváltozat egyeztetése céljából az alábbi két fő egyeztetési módszert alkalmaztuk:

1. Az egyeztetési anyag digitális adathordozón (CD) postai úton való megküldése az érintetteknek (ún. „hivatalos egyeztetés”) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot írásban véleményezzék megadott határidőre. Elsődleges érintett kör: területi államigazgatási szervek, nemzeti park igazgatóságok, települési önkormányzatok.
2. Az egyeztetési anyag digitális adathordozón (CD), vagy nyomtatott formában postai úton, vagy e-mailen való megküldése az érintetteknek (kérésüknek megfelelően) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot a megrendezett egyeztető fórumon szóban véleményezzék. Elsődleges érintett kör: terület tulajdonosai, vagyongazdálkodói, gazdálkodók, civilek.

1. Hivatalos egyeztetés: 2009.08.18.- 09.15.

Megszólított véleményező	Véleményt küldött
Lovasberény Község Önkormányzata	-
Nadap Község Önkormányzata	x
Pákozd Község Önkormányzata	x
Pátka Község Önkormányzata	-
Pázmánd Község Önkormányzata	-
Sukoró Község Önkormányzata	-
Székesfehérvár Megyei jogú város Önkormányzata	-
Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	x
Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	x
Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	x
Fejér Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság	-
Fejér Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	-
Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága	x
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség	-
Fejér Megyei Földhivatal	-
Veszprémi Bányakapitányság	-
Közép-Dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal	x
HM Erdészeti Igazgatóság	-

Fórum összehívására nem került sor. Az érintettek köre alapján a személyes egyeztetés vált célszerűvé.

A beérkezett véleményeket táblázatban rögzítettük, feldolgoztuk, és ezt követően a szakértői és megbízói mérlegelés alapján a tervváltozatba beépítettük.

A kommunikációs tevékenység részletes beszámolóját és eszközeit a 21. sz. melléklet tartalmazza.

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1. 1. Környezeti adottságok

1. 1. 1. Éghajlati adottságok

A terület éghajlati típus szerint a mérsékelt hűvös–száraz éghajlatú régióba tartozik. A tervezési terület éghajlata általánosságban a Dunántúl főbb éghajlati jellemvonásait mutatja, azonban abból adódóan, hogy a Vértes szélárnyékában helyezkedik el egyedien száraz klímájú. Az ariditási index (H) a területen 1,17 és 1,28 közötti értékeket mutat. A hulló csapadék a legcsapadékosabb részterületeken is 600 mm alatt marad, de a déli/délkeleti részekén a 400 mm alatti csapadékhullás sem ritka. A nyári félévben 300–310 mm csapadékhullás jellemző. A tervezési területen átlagosan 38–40 hótakarós napra lehet számítani egy év alatt; az átlagos maximális hó vastagság 25 cm körüli. A csapadékos napok száma 110–150 nap/év között változik. Az éves középhőmérséklet a hegység északi részén 9,5–10 °C, a déli kitettséű területeken 10–10,5 °C. Évente 187–188 napon át, ápr. 12 és okt. 17 között a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot. Április 15 és október 20 között, mintegy 187–188 napon át a hőmérséklet általában nem csökken fagypontra alá. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 33,5 °C, az abszolút minimumoké -16,0 és -16,2 °C közötti.

A tervezési terület Magyarország napfényben gazdag tájai közé tartozik. A napsütéses órák száma átlagosan 2000 óra, a nyári 800 óra körüli, a téli pedig 200 óra. Az uralkodó szélirány északnyugati. Az átlagos szélesebbesség 2,5 m/s (1960–2001 mért adatok átlaga). A legnagyobb szélesebbeségek kora tavasszal (március–április) fordulnak elő.

A jó kitettséű területek szőlő- és gyümölcsstermesztésre is alkalmasak, de az éghajlat a kevés csapadék miatt elsősorban a nem vízigényes növényi kultúráknak kedvez.

1. 1. 2. Vízrajzi adottságok

A tervezési terület a Velencei-tó vízgyűjtő területéhez tartozik, amelyet Ny-on a Császár-víz (29 km, 381 km²), K-en pedig a Veréb–Pázmándi-vízfolyás (13 km, 114 km²) határol. Alapvetően vízhiányos terület [$L_f=2$ l/s.km²; $L_t=11\%$; $V_h=100$ mm/év].

A tervezési terület alapvetően száraz jellege a hidrológiai viszonyokat is erőteljesen meghatározza. A kis mennyiségű csapadékhullás mellett a geológiai tényezők (a fő tömeget alkotó gránit vízzáró, de a felszínen lévő vékony, mállott gránitréteg vízvezető tulajdonságú), valamint a napfényben gazdag terület nagyfokú nyári párolgása is hozzájárulnak ahhoz, hogy a tervezési területet évi átlagban nagyfokú vízhiány jellemzi. További következmény, hogy a terület vízfolyásokban, forrásokban szegény.

Vízjárás adatok csak a Császár-víz pákozdi szelvényétől vannak, ahol annak vízállásai 1–239 cm, vízhozamai pedig 0–52 m³/s között váltakoznak. De a Veréb–Pázmándi-vízfolyáson is fordultak már elő 42 m³/s-os vízhozamok. Az árvizek időszaka a tavasz és a kora nyár, a kisvízeké pedig az ősz. A vízminőség II. osztályú. Az árterület alig 1,3 km².

Fontosabb források a Sor-hegy alatt található Angelika- és Csöpögő-forrás, a Nagyfecske-völgyben található Anikó-forrás, a Csöntör-hegy térségében található Csöntör-forrás, Felső-Csepegő-forrás és Alsó-Csepegő-forrás, a Borjú-völgyben található Szűcs-kút, valamint a Polák-hegy alatt található Barlang-kút. A források vízhozama – ha működnek egyáltalán – igen kicsi (4–40 l/p).

A területen említést érdemlő vízfolyások: a Császár-víz a terület Ny-i határán és a Bella-patak az Urasági nagy-mezőtől Ny-ra. Ezek, és további kisebb vízfolyások a szerkezetileg előre jelzett nagyobb eróziós völgyekben alakultak ki. Az előforduló kisvízfolyásokat kivétel nélkül kiegyensúlyozatlan vízjárás jellemzi. A nyári hónapokban vizük elapad, medrük jórészt kiszárad. A Császár-víz kivételével a vízfolyások kis vízhozammal (15 l/sec) rendelkeznek.

Talajvízre csak a peremi völgytalpakon számíthatunk. Mélysége ott 2–6 m között változik. Mennyisége jelentéktelen. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége 15–25 nk° közötti, szulfáttartalma 60 mg/l alatt van.

A rétegvíz készlet nagyon csekély, 0,25 l/s.km², mert az alapkőzet vízzáró. Az artézi kutak átlagos mélysége 68 m, vízhozama pedig 100 l/p alatti.

1. 1. 3. Geológiai, geomorfológiai adottságok

A Velencei-hegység a Dunántúli-középhegység DK-i előterében elhelyezkedő, ÉK–DNy-i csapásirányú ópaleozoós kristályos tönkröghegység, gránitpluton. A tervezési terület északról a Zámolyi-medence, délről a Velencei-tó határolja. Legmagasabb pontja a Meleg-hegy (352 m). A hegység az újpaleozoikum gránitképződés pásztájának felszínén maradt része. A tervezési terület őshegység jellegére utal az is, hogy területén található (Nadap) az országos szintezési hálózat egyik fő alappontja. A hegység fő tömegét 300 millió éves biotitos gránit adja, a fedetlen gránitfelszín a hegység területének több mint felét teszi ki. Az alapgránitot a hegység ÉK–DNy-i csapásirányával megegyező irányú telérek (gránitporfir, aplit, kvarctelér) szelik át, behálózva az egész gránitfelszínt. A Velencei-hegység gránitja a zsugorodási (kihülési) repedések és hasadékok mellett tektonikusan is repedezett, az egészet sűrű repedésrendszer hálózza be. Figyelemre méltó a gránit és telérközeteinek hidrotermális hatásra történt átalakulása: a hegység jelentős részére (25–30%) kiterjedt hidrotermális működés folyamán a gránit és telérközetei elbontódtak, közettörmelékké estek szét. Az összetöredezett gránit hasadékain 30–40 millió évvel ezelőtt andezitláva jutott a felszínre. Ez később lepusztult, csak a magmacsatornák maradtak meg (elsősorban a hegység keleti részén). A hegység északi részén a felsőmiocén („pannóniai”) üledékeknek van a legnagyobb szerepük, amelyek leggyakrabban homok, homokkő, agyag, homokos agyag formában jelennek meg. Ez kiegészül az utolsó jégkorszak idején keletkezett lösztakaróval, így ezen a részen agyag, homok (homokkő) és lösz különféle arányú keverékei képezik az alapkőzetet.

A hegység a kihantolt gránitpluton többszörösen tönkösödött, gyengén tagolt (átlagos relatív relief 64 m/km²) középhegységi formatípusa (átlagos magassága 195 m a tszf.). Felszínét enyhén hullámos, tönkös maradványformák (kiemelt és lesüllyedt exhumált tönkök), lépcsős hegyláb felszínek (exhumált és fedett lépcsős hegyláb felszínek), denudációs formák (dómos gránithátak, denudációs lépcsők, denudációs rétegbordák, gránit-tanúhegyek, lefolyástalan kőtálak, teknők) jellemzik, amelyeket a gránit sajátos lepusztulás formái díszítenek (kriptogenetikus gránitellipszoidok, közsákok, gyapjúzsákok, kőbörcök, ingókövek). A harmadidőszaki letarolás az egykori eocén vulkánosság formáit és anyagát felemésztette. Maradványai a Nadaptól nyugatra eső, kiemelt gránittérszínen teléreként vagy kisebb csatornakitöltések formájában jelennek meg. A hegység könnyen pusztuló palaköpenye ma hegyláb felszínné alacsonyodott, és helyenként a gránit málladéktakarójába temetkezik. A hegység környezetében a harmadidőszak végén kialakult alacsony, dombsági jellegű hegyláb felszínek (Fehérvári hegyláb felszín), enyhén és hátakra tagolódott hegylábí síkok (Lovasberényi-hát) helyezkednek el. A Velencei-hegységtől északkeletre, a Pázmándig sorakozó hegykúpok olyan kvarcittelérek kipreparálódott maradványai, amelyek egykor a hegység keleti részét alkotó rétegvulkáni andezitösszletet törték át.

1. 1. 4. Talajtani adottságok

A Velencei-hegység talajtani viszonyai alapvetően eltérnek a környező területeken jellemzőtől. Ennek oka abban keresendő, hogy a talajképző kőzetek közül itt megtalálható a gránit és az andezit, valamint az agyagpalák is. A különböző korú kőzeteket fiatal lösz és homok borította be. Az erősen tagolt felszín és az erős erózió miatt anyaguk keveredik a lejtőhordalékokban. Ott, ahol a gránit van a felszínen, agyagbemosódásos barna erdőtalajok, rankerek és váz talajok képződtek, míg az andezites és agyagpalás kőzeteken, ezeken kívül barnaföld is keletkezett. A talajok termékenységét a gránittörmelék mennyisége és a szálban álló gránit felszínhez való közelsége szabja meg. A közethatású talajok vízgazdálkodása szélsőséges. A jó szerkezet és a sok szerves kolloid hatására jó a víztároló és vízvezető képességük, ugyanakkor nagy a talajok holtvíz-értéke. Az erdőtalajok vízgazdálkodása ezzel szemben kedvező, vízáteresztő képességük közepes, illetve kielégítő, víztartó képességük jó.

A tervezési terület – többnyire löszdombok közötti – széles lapos völgyeiben homokos, löszös üledékeken barnaföldek és csernozjom barna erdőtalajok képződtek. A barna erdőtalajok főtypusba tartozó csernozjom barna erdőtalajok vízgazdálkodása kedvező, mert a közepes vízáteresztő képességhez jó víztartó képesség társul. E területek egyes helyein a felszínhez közeli rétegekben gyakoriak a kőpaddá is összeálló erős karbonát-felhalmozódásos szintek.

1. 1. 5. Tájhasználat-változás

A Velencei-hegység területén tapasztalható tájhasználat-változások természetes és természetközeli élőhelyekre gyakorolt legdrasztikusabb hatásai az elmúlt évtizedekhez köthetők. A tervezési terület élőhely-szerkezetének jelenlegi képét leginkább az elmúlt 60 év korábitól sok tekintetben markánsan eltérő tájhasználat alakította ki. A biotikai adatok alapján (Fekete 1954, 1952-1959) a XX. század közepén a területet legeltetett lejtősztyepprétekkel mozaikoló gyertyános-, mészkerülő, és lösz-tölgyesek dominálták. Napjainkra a korábban legeltetett gyepek nagy része – a legeltetés felhagyása miatt – becserjésedett, vagy cserjésedik. Több helyen fenyő vagy akáctelepítés történt a gyepek területén. A korábban természetközeli erdők nagy része az intenzív erdőszeti beavatkozások miatt elcserésedett, nagy területeken találunk jellegtelen, egykorú, fiatal, gyakran invazív fajokkal fertőzött erdőrészeket.

A korábbi tájhasználati formák feltárására a katonai felmérések vonatkozó térképlapjainak vizsgálata nyújtott lehetőséget.

Az I. katonai felmérés (1783) térképén az összes ma is létező település és az őket összekötő úthálózat jelen van. A településekhez összefüggő szőlőterületek tartoznak, erdőterületek csak a Lovasberény–Vereb–Nadap háromszögön belül találhatók. Az erdőterületeket nyiladékok még nem szabdalják, feltáró úthálózat nincs. Az erdőterületeken kívül jórészt gyepterületek uralják a tájat.

A II. katonai felmérés (1856-60) térképén Lovasberény, Sukoró és Pákozd környékén, valamint a Csúcsos-hegy (Nadap) déli oldalain megjelennek a hétvégi házak. A vízfolyások ekkor már rendezettek. A tervezési területtől északra kilépő későbbi Rovákja-patakon számos malom található, mely jelentős vízhozamra enged következtetni. A Velencei-tóhoz érkező vízfolyások rendszere sokkal gazdagabb a mainál. A főbb útvonalak már burkoltak, ezeket fasorok szegélyezik. Sok földút fut a partmenti településektől a Velencei-tó felé. Az erdőterületet ekkor már szabályos rendszerű nyiladékok, feltáró utak szabdalják. Az erdőterületeket gyepterületek, legelők, rétek és szántóföldek határolják.

A III. katonai felmérés (1882) időszakában a hegység déli lábán a szőlők és a kiskertek már nagyobb területet foglalnak el, minden település térségében szaporodnak a hétvégi házak.

A Rovákja-patakhhoz kapcsolódó malmok továbbra is a térképen vannak, tehát a vízhozam még mindig magas. A területen vízrendezések nyomai látszanak, de a Császár-víz völgye még vizenyős. A mezőgazdasági művelés eredményeképpen sok major jelenik meg a területen ebben az időben. A nedvesebb területeket (patakok árterülete, Velencei-tó partja) kaszálással hasznosítják, a sík területeken szántóföldek, a dombosabb helyeken pedig legelők figyelhetők meg. Az erdőterületeken a nyiladékok száma, elhelyezkedése az 1856–60 közötti időszakhoz képest nem változott, de a feltáró utak hálózata sűrűbb. Pákozd felett az erdő csak néhány foltra korlátozódik, a területet elsősorban legeltetésre használják. Ugyanez elmondható a Sukorótól északra eső területről (későbbi Nagy-legelő). Ezt és a Csúcsos-hegyet sem borítja erdő. A tájszerkezet nagyrészt ekkor még az 1783-as állapothoz hasonló, az északi területeket zárt erdők uralják, a déli területeken a legeltetéssel hasznosított gyepterületek dominálnak. Változást eddig az időszakig főképp a falvakhoz kapcsolódó, hétvégház-aszölös területek területfoglalásának növekedése jelent.

A II. világháború időszakában a falvakhoz kapcsolódó kiskertes-hétvégház-as területek kiterjedése, ill. a majorok száma tovább nő. A déli területeken jelentősebb kiterjedésű erdőtelepítés továbbra sem jellemző. Az erdőterületen lévő irtások szabályos rendszere fennmaradt, és a Lovasberény-Nadap közötti erdőtömb keleti határvonala megegyezik az 1882-es felméréssel.

Az 1957-es katonai felmérés idején az északi erdőterületeken a nyiladékok évszázados szerkezete továbbra is fennáll, viszont az előző felmérési időszakhoz képest jelentős erdősítések történtek a Sági-hegyen, a Gazsi- és Fehér-tanyát faültetvény veszi körül. Az előző felmérési időszakhoz képest megtörténik a hegység déli részén is az erdősítés, amely legtöbb helyen az akác ültetését jelenti. Ugyanez a folyamat érinti a Nadap melletti Csúcsos-hegyet is.

1957 és 1987 (a következő térképezés ideje) között az erdősítés tovább folytatódott. Szélsőséges termőhelyű területeken elsősorban akác és feketefenyő, más termőhelyű részeken csertölgy telepítés történt. Az erdőterületek részarányát összevetve az első katonai felméréssel (1783) ~ 40% -os erdőterület-növekedés figyelhető meg ebben az időszakban. A gyepterületeken a korábban említett cserjésedés már ekkor megindul – a legeltetés elmaradásából adódóan.

Az elmúlt 20 évben az aktuális állapot létrejöttében több korábban leírt folyamat mellett néhány további is fontos szerepet játszott. A spontán erdőterület-növekedés a korábban akácosított területeken folytatódott (pl. Pákozdtól északra, és a pákozdi ingókövek felett található erdőterület már összefüggő, benne az akác és a feketefenyő aránya magas; hasonló mondható el a Sukorótól északra elhelyezkedő területekről). A gyepterületeken erőteljes cserjésedés tovább folytatódott/folytatódik (Nagy-legelő). Lovasberény közigazgatási területéhez tartozó erdőterületeken továbbra is fennálló intenzív erdőművelés minden negatívuma jól látszik. Tagonként homogén szerkezetű állományok és nagyméretű tarvágások uralják ezt a részterületet. A hegylábi területen az 1980-as évek előtti időszakhoz képest új jelenség az ezüstfa több helyen megfigyelhető, nagy területet érintő előretörése.

1.2. Természeti adottságok

A fenntartási terv és a megalapozó dokumentáció a 2008. évi Natura 2000 terület hivatalos adatlapok (SDF) és a 2009. évi tervkészítés terepi felméréseinek adatait vette figyelembe. A terepi adatok esetében a felmérés alapján jelentős állományúnak ítélt közösségi jelentőségű élőhelytípusok/fajok szerepelnek a táblázatokban és az adatlapokon is.

A közösségi és nem közösségi jelentőségű élőhelyek táblázatos felsorolása és a jellemzése az élőhelyek kódjának sorrendjében készült. A *-gal jelölt élőhelyek és fajok az élőhely/faj

kiemelt jelentőségű státuszát jelenti. A közösségi jelentőségű élőhelyek (Natura 2000 kóddal jelölt) megfeleltethetők egy vagy több nem közösségi jelentőségű (Á-NÉR kóddal jelölt) élőhelynek is és viszont. Az élőhely jellemzése címszó alatt az Á-NÉR élőhely szerinti jellemzés található, mivel egy közösségi jelentőségű élőhely több Á-NÉR élőhellyel is azonosítható.

A jelölő élőhelyek tekintetében van változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest.

1. A 40A0 *Szubkontinentális peripannon cserjések élőhely lekerül a jelölő listáról, mivel csak D reprezentativitású a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
2. A 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) élőhely lekerül a jelölő listáról, mivel csak D reprezentativitású a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
3. A 6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) élőhely lekerül a jelölő listáról, mivel csak D reprezentativitású a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
4. A 8220 Szilikátsziklás lejtők sziklanövényzettel törölni kell, mert nem fordul elő a területen a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
5. A 6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei jelölővé vált a területen C reprezentativitással a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
6. A 91H0 * Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel jelölővé vált a területen C reprezentativitással a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
7. A 91I0 *Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) jelölővé vált a területen C reprezentativitással a DINPI 2009. évi jelzése alapján.

Egyéb eltérés: „A nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok” élőhely Á-NÉR térképen nem megjeleníthető.

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása közösségi jelentőségű élőhelyek szerint

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
40A0	Szubkontinentális peripannon cserjések	0,1036	<0,01
6190	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)	0,4635	0,01
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	2,0999	0,05
6240	Szubpannon sztyeppék	443,4486	11,03
6250	Síksági pannon löszgyepek	36,4107	0,91
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	65,6165	1,63
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	1,365	0,03
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	772,8379	19,22
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> val és <i>Carpinus betulus</i> szal	92,5996	2,30
91H0	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel	50,7101	1,11
91I0	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	34,7491	0,86

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása Á-NÉR élőhelyek szerint

Nem közösségi jelentőségű élőhely (Á-NÉR)		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
A5	Szikes, víziboglárkás, tófonalas vagy csillármamoszatos hínár	0,0346	<0,01
B1a	Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	2,1332	0,05
B4	Lápi zsombékosok	0,3284	0,01
B5	Nem zsombékoló magassásrétek	1,0366	0,03
D34	Mocsárrétek	11,0757	0,28
G3	Nyílt szilikát sziklagyepek	0,4635	0,01
H3a	Lejtőgyepek egyéb kemény alapkőzeten	337,9282	8,41
H4	Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyepprétek	2,0999	0,05
H5a	Kötött talajú sztyepprétek (lössz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)	12,0358	0,30
J4	Fűz-nyár ártéri erdők	4,4920	0,11
K1a	Gyertyános-kocsányos tölgyesek	59,1699	1,47
K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	33,4297	0,83
L1	Mész- és melegkedvelő tölgyesek	40,2569	1,00
L2a	Cseres-kocsánytalan tölgyesek	752,6560	18,72
L2x	Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek	15,5215	0,39
L4a	Zárt mészkőrűlő tölgyesek	8,7361	0,22
L4b	Nyílt mészkőrűlő tölgyesek	37,1140	0,92
M1	Molyhos tölgyes bokorerdők	10,4532	0,26
M2	Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek	19,2276	0,48
M6	Sztyeppcserjések	0,0458	<0,01
M7	Sziklai cserjések	0,0578	<0,01
OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok	105,8592	2,63
OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok	127,9980	3,18
OG	Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapsztyepp	10,3020	0,26
P1	Őshonos fajú fiatalosok	114,7555	2,85
P2a	Üde cserjések	0,9139	0,02
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás cserjések	97,4052	2,42
P3	Újonnan létrehozott, fiatal erdősztyepp	15,6162	0,39
P45	Fáslegelő, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeliget	13,8643	0,34
P8	Vágásterületek	145,7114	3,62
RA	Őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja vagy egy egyed szélességű, erdővé még nem záródott "fásorok"	15,6723	0,39
RB	Puhafás pionír és jellegtelen erdők	0,4791	0,01
RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők	859,6956	21,39
RD	Tájidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények	72,5278	1,80
S1	Ültetett akácok	457,7126	11,39
S2	Nemes nyárasok	2,0755	0,05

S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők	54,7406	1,36
S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek	258,3644	6,43
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai	34,5322	0,86
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok	16,8526	0,42
T1	Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák	163,7456	4,07
T5	Vetett gyepek, füves sportpályák	0,0604	0,00
T6	Kistáblás mozaikok	24,4303	0,61
T8	Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök	0,2423	0,01
T9	Kiskertek	0,5456	0,01
T10	Fiatal parlag és ugar	59,2239	1,47
U3	Falvak	0,1742	0,00
U4	Telephelyek, roncsterületek, hulladéklerakók	4,5602	0,11
U5	Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók	1,8976	0,05
U6	Nyitott bányafelületek	1,9681	0,05
U7	Homok-, agyag-, tőzeg és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mestereséges löszfalak	0,6966	0,02
U10	Tanyák, családi gazdaságok	4,4865	0,11

Az élőhelyek rendszerezésének megfeleltetése

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Közösségi és nem közösségi jelentőségű élőhely (Á-NÉR)	
Kód	Név	Kód	Név
40A0	Szubkontinentális peripannon cserjések	M6	Sztyeppcserjések
		M7	Sziklai cserjések
6190	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)	G3	Nyílt szilikát sziklagyepek
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	H4	Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyepprétek
6240	Szubpannon sztyeppék	H3a	Lejtőgyepek egyéb kemény alapkőzeten
6250	Síksági pannon löszgyepek	H5a	Kötött talajú sztyepprétek (lössz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	D34	Mocsárrétek
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	B4	Lápi zsombékosok
		B5	Nem zsombékoló magassásrétek
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	L2a	Cseres-kocsánytalan tölgyesek
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i>	K1a	Gyertyános-kocsányos tölgyesek
		K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
91H0	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i>	M1	Molyhos tölgyes bokorerdők
		L1	Mész- és melegkedvelő tölgyesek
91I0	Euro-szibériai erdőssztyeppptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	M2	Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek
	-	A5	Szikes, vízboglárkás, tófonalas vagy csillárkamoszatos hínár

-	B1a	Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
-	J4	Fűz-nyár ártéri erdők
-	L2x	Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek
-	L4a	Zárt mészkerülő tölgyesek
-	L4b	Nyílt mészkerülő tölgyesek
-	OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
-	OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
-	OG	Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
-	P1	Őshonos fafajú fiatalosok
-	P2a	Üde cserjések
-	P2b	Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
-	P3	Újonnan létrehozott, fiatal erdősítés
-	P45	Fáslegelők, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeligetek
-	P8	Vágásterületek
-	RA	Őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja vagy egy egyed szélességű, erdővé még nem záródott "fasorok"
-	RB	Puhafás pionír és jellegtelen erdők
-	RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők
-	RD	Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények
-	S1	Ültetett akácok
-	S2	Nemes nyárasok
-	S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
-	S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek
-	S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai
-	S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
-	T1	Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák
-	T5	Vetett gyepek, füves sportpályák
-	T6	Kistáblás mozaikok
-	T8	Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök
-	T9	Kiskertek
-	T10	Fiatal parlag és ugar
-	U3	Falvak
-	U4	Telephelyek, roncsterületek, hulladéklerakók

	-	U5	Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók
	-	U6	Nyitott bányafelületek
	-	U7	Homok-, agyag-, tőzeg és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mestereséges löszfalak
	-	U10	Tanyak, családi gazdaságok

1.2.1 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

I)

Élőhely neve/kódja:	Szubkontinentális peripannon cserjések
Élőhely kódja:	40A0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	<0,01 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	0,1036 ha
Élőhely jellemzése:	Sztyeppcserjések, Sziklai cserjések Á-NÉR 2007 kód: M6, M7 Bár a „sztyeppcserjések” nem erdők, de fás szárú növények uralta élőhelyek, és szervesen kapcsolódnak az erdőkhöz is, ezen kívül növényföldrajzi jelentőségük is van. Összesen két helyen találni ilyen cserjést a hegység déli és délkeleti részén, érdekes módon mindkét helyen azonos nevű helyen, a két Csúcsos-hegy tetején (M6). Pákozd-Sukoró határán <i>Rosa spinosissima</i>, Nadap községhatárban (M7) a <i>Cerasus fruticosa</i> és a <i>Cotoneaster integerrimus</i> alkotja. Egyik hegyen sem löszön, hanem köves, sziklás, sekély talajon található. Néhány jellemző kísérőfaj: <i>Amygdalus nana</i>, <i>Rosa spinosissima</i>, <i>Pulsatilla pratensis</i> ssp. <i>nigricans</i>, <i>Iris pumila</i>, <i>Oxytropis pilosa</i>, <i>Hypochaeris maculata</i>, <i>Stipa dasyphylla</i>. A szép kilátás miatt turisták által kedvelt hely, ebből kifolyólag nagy a taposási kár. A környéken két tüzeset is volt a közelmúltban (Szili 2003), ami érintette a terület szélét. Az akác erősen terjed az élőhely közvetlen szomszédságában.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	I21 – Akác terjedése.

II)

Élőhely neve/kódja:	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)
Élőhely kódja:	6190
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,01 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	0,4635 ha
Élőhely jellemzése:	Nyílt szilikát sziklagyepek Á-NÉR 2007 kód: G3 Sérülékeny, igen értékes élőhely. A Velencei-hegység fő tömegét adó gránit morzsalékosan mállik, ami valódi sziklagyepek képződésének nem kedvez. Száraz, felnyíló gyepek több helyen előfordulnak a hegységben, de sziklagyepi jelleg csak néhány élőhely folt esetében mutatkozik, egy élőhely kivételével nyílt, mészkerülő tölgyessel komplex élőhelyet alkotva. Jelenleg egyetlen tisztán sziklagyep-jellegű élőhely fordul elő. Itt a sziklák repedéseiben sziklagyepi növények élnek. A folt jellemző növényei: <i>Iris pumila</i>, <i>Achillea ochroleuca</i>, <i>Festuca cf. Pallens</i>, <i>Vinca herbacea</i>, <i>Sempervivum marmoreum</i>. Feltételezhetően korábban itt is mészkerülő tölgyes fogta közre, ma azonban telepített erdei fenyő veszi körül és a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) erőteljesen veszélyezteti az élőhelyet.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	I26 – Bálványfa terjedése.

III)

Élőhely neve/kódja:	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)
Élőhely kódja:	6210
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,05 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	2,0999 ha
Élőhely jellemzése:	Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyepprétek Á-NÉR 2007 kód: H4 A Velencei-hegységben térképezhető léptékben csak ritkán előforduló élőhely, ugyanis ritkák az északi és keleti kitettségű gyepterületek. A legfajgazdagabb állomány a Csúcsos-hegy keleti lábánál található. Löss és gránitmorzsalék egyaránt található az élőhelyfoltokon. Egy részüket feltételezhetően a közelmúltig legeltették. Az élőhelytípus néhány jellemző faja: <i>Brachypodium sylvaticum</i>, <i>Festuca rupicola</i>, <i>Betonica officinalis</i>, <i>Linum catharticum</i>, <i>Linum tenuifolium</i>, <i>Astragalus onobrychis</i>, <i>Ononis spinosa</i>, <i>Adonis vernalis</i>, <i>Prunella laciniata</i>, <i>Campanula bononensis</i>, <i>Verbascum phoeniceum</i>. Cserjésedő, kezelés hiányában megszűnőben levő élőhely. Ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>) terjedése veszélyezteti.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	M42 – Túlzott legeltetés; T11 – Cserjésedés; I20 – Invázió növényfaj terjedése (általánosan).

IV)

Élőhely neve/kódja:	Szubannon sztyeppék
Élőhely kódja:	6240
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	11,03 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	443,4486 ha
Élőhely jellemzése:	Lejtőgyepek, egyéb kemény alapkőzeten Á-NÉR 2007 kód: H3a A Velencei-hegység gránit alapkőzetű dombjainak jellemző füves élőhelyei. Nagyrészüket legeltetéssel tartották fenn, de eredetük nem kizárólagosan emberi eredetű. A gránitos rész köves száraz gyepei gyakran felnyíló, mészkerülő pionír fajokban gazdagabb (pl. <i>Jasione montana</i>, <i>Filago arvensis</i>) foltokat tartalmaznak, de máshol is gyakran találni bennük 1–2 mészkerülő fajt. Gyakoribb fűfajai ezeknek a gyepeknek az általános száraz gyepi fajok közül kerülnek ki (pl. <i>Festuca rupicola</i>, <i>Agropyron repens</i>, <i>Agropyron intermedium</i>, <i>Stipa capillata</i>, <i>Botriochloa ischaemum</i>, <i>Chrysopogon gryllus</i>), de foltokban árvalányhaj fajok is jellemzőek (pl. <i>Stipa pennata</i>, <i>Stipa dasyphylla</i>), több elem utal a savanyú, mészben szegény talajra (<i>Anthoxanthum odoratum</i>, <i>Agrostis canina</i>, <i>Aira elegantissima</i>). Az élőhely típusban további jellemző fajok: <i>Allium sphaerocephalon</i>, <i>Convolvulus cantabrica</i>, <i>Inula oculus-christi</i>, <i>Iris pumila</i>, <i>Ranunculus illyricus</i>, <i>Rosa gallica</i>, <i>Seseli osseum</i>, <i>Seseli varium</i>, <i>Xeranthemum annuum</i>. Ritkábban felbukkanó elemek az <i>Achillea ochroleuca</i>, a <i>Campanula rapunculoides</i>, a <i>Centaurea triumfettii</i>, a <i>Helichrysum arenarium</i>, a <i>Lychnis coronaria</i>, az <i>Orchis morio</i>, a <i>Pulsatilla pratensis</i> ssp. <i>nigricans</i> és a <i>Vinca herbacea</i>. A legeltetés megszűnésével elkezdődött a gyepek és a gyep-legelőerdő komplex élőhelyek cserjésedése. Erdőtelepítési kísérletek (Sukoró – Külső-hegy) is csökkentik a gyepek kiterjedését. Sok gyepfolt már jellegtelenre vált a bolygatások miatt. Az alacsonyabban fekvő részeken a gránitmorzsalékos talajhoz egyre több lösz keveredik és löszsztyepp foltok jelennek meg, majd fokozatosan dominánssá válnak. Kiterjedésük: 338,0 ha (8,728 %). Erősen cserjésedő és ebből kifolyólag sok helyen megszűnőben levő élőhely. Özöngyomok bolygatást (pl. fásítási kísérlet) követő terjedése is veszélyezteteti néhány állományát.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D02-D03 – Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot– Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	T11 – Cserjésedés; I21 – Akác terjedése; I26 – Bálványfa terjedése; M42 – Túlzott legeltetés.

V)

Élőhely neve/kódja:	Síksági pannon löszgyepek
Élőhely kódja:	6250
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,91 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	36,4107 ha
Élőhely jellemzése:	Kötött talajú sztyepprétek Á-NÉR 2007 kód: H5a Az északi, löszös és egyéb laza üledékekkel (pl. homokos-lösz) fedett rész gyepei többnyire viszonylag fajszegény és a kvadráton belül csak erdőket szegélyező sávként megjelenő löszgyepszerű állományok, általános száraz gyepi fajokkal, gyakoribb, jellemzőbb fajaik pl. a <i>Stipa capillata</i>, a <i>Festuca rupicola</i>, az <i>Agropyron repens</i>, a <i>Bromus inermis</i>, a <i>Carex humilis</i> és <i>Teucrium chamaedrys</i>. Szórtabban érdekesebb fajok is előfordulnak, pl. <i>Agropyron pectinatum</i>, <i>Inula germanica</i>, <i>Adonis vernalis</i>, <i>Teucrium montanum</i>, <i>Cleistogenes serotina</i>. Az élőhely típusban jellemző további fajok: <i>Astragalus onobrychis</i>, <i>Centaurea sadleriana</i>, <i>Convolvulus cantabrica</i>, <i>Euphorbia glareosa</i>, <i>Jurinea mollis</i>, <i>Ranunculus illyricus</i>. Ritkábban előforduló, de fontos karakter- ill. kísérő-fajok: <i>Ajuga laxmannii</i>, <i>Allium sphaerocephalum</i>, <i>Campanula bononiensis</i>, <i>Erysimum odoratum</i>, <i>Galium glaucum</i>, <i>Inula germanica</i>, <i>Iris graminea</i>, <i>Iris pumila</i>, <i>Orchis purpurea</i>, <i>Potentilla recta</i>, <i>Veronica spicata</i>, <i>Vinca herbacea</i>. Az alföldi homoki és lösz sztyeppréteink között számos átmeneti vonásokkal jellemezhető állomány ismert. Ezek különösen hegységperemeken jellemzőek, előfordulásukat részben az itt is jellemző homokos lösz alapkőzet is magyarázza. A homoki sztyepprétekkel való kapcsolatra utal az <i>Astragalus asper</i>, az <i>Oxytropis pilosa</i> és a <i>Peucedanum arenarium</i>.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D02-D03 – Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot– Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot– „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	T11 – Cserjésedés; I21 – Akác terjedése; I26 – Bálványfa terjedése; M42 – Túlzott legeltetés.

VI)

Élőhely neve/kódja:	Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei
Élőhely kódja:	6440
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	1,63 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	65, 6165 ha
Élőhely jellemzése:	Mocsárrétek Á-NÉR 2007 kód: D34 Egyaránt megtalálhatók a mélyebb fekvésű területeken és a gránit dombok lefolyástalan mélyedéseiben. A Meleg-hegy gránittömbjén, 200–265 m magasan a Nagy–legelőnek nevezett erősen cserjésedő terület mélyedéseiben található néhány foltja az élőhelynek, ahol a csapadékviszonyoktól függően változik a vízállás, így időről időre akár nádas élőhely is kialakulhat bennük. A Pákozd feletti, dombsor kopár dombjainak szivárgó vizű mélyedéseiben, árkaiban az előzőhöz képest nyíltabb és az intenzív legeltetés miatt alacsonyabb vegetációjú formái találhatók. A mély fekvésű területeken kialakult foltjai is bolygatottak és időről időre ki is száradhatnak, ezért gyomosak és jellemző a nád erősödése. A térképezett mocsári élőhelyek feljegyzett elemei: <i>Phragmites australis</i>, <i>Molinia coerulea</i> agg., <i>Calamagrostis epigeios</i>, <i>Carex acutiformis</i>, <i>Deschampsia cespitosa</i>, <i>Agrostis stolonifera</i>, <i>Juncus effusus</i>, <i>Salix cinerea</i>, <i>Populus alba</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Lythrum salicaria</i>, <i>Rorippa amphibia</i>, <i>Veronica anagallis-aquatica</i>. Lokálisan ritkább elemek a <i>Gratiola officinalis</i>, <i>Glyceria fluitans</i>. Figyelemre méltó a Király-berek területén előkerült <i>Dactylorhiza incarnata</i>. Nem szorosan ehhez az élőhelyhez kapcsolódik a gránitdombok legelt foltjainak lejtősztyeppbe átmenő részén talált <i>Spiranthes spiralis</i>. Erősen vadjárta, időszakosan kiszáradó élőhelyek. Természetszerű élőhelyek, kivéve a patak völgyen előfordulót, ahol üde gyertyán elegyes lomberdő a potenciális élőhely.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	I20 – Invázió növényfaj terjedése (általánosan); V13 – Túlzottan magas vadállomány.

VII)

Élőhely neve/kódja:	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek
Élőhely kódja:	7230
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,03 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	1,3650 ha
Élőhely jellemzése:	Lápi zombékosok Á-NÉR 2007 kód: B4 A pátkai Király-berek területének egyik vízfolyása mentén kialakult <i>Carex paniculata</i> zombékok alkotta keskeny élőhely-sáv (~<i>Caricetum paniculatae</i> Wagnerin ex von Rochow). Igaz gránit alapkőzetű dombok aljában fordul elő az élőhely, de mésztartalmú lösz található a hegylábon felhalmozódva. A tőzegképzés az időszakos kiszáradás miatt minimális. Aktuálisan jellemző fajok: <i>Carex paniculata</i>, <i>Phragmites australis</i>, <i>Eupatorium cannabinum</i>, <i>Salix cinerea</i>. Nem zombékoló magassásrétek Á-NÉR 2007 kód: B5 A Csalai-kastélytól délre kialakult élőhely-folt. Igaz gránit alapkőzetű dombok aljában fordul elő az élőhely, de mésztartalmú lösz található a hegylábon felhalmozódva. A tőzegképzés az időszakos kiszáradás miatt minimális. Aktuálisan jellemző fajok: <i>Phragmites australis</i>, <i>Carex riparia</i>, <i>Schoenoplectus lacustris</i>, <i>Salix cinerea</i>.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	T21 – Kiszáradás; S06 – Szerves szennyezés.

VIII)

Élőhely neve/kódja:	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával és Carpinus betulusszal</i>
Élőhely kódja:	91G0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	2,30 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	92,5996 ha
Élőhely jellemzése:	Gyertyános-kocsányos tölgyesek Á-NÉR 2007 kód: K1a Gyertyánelegyes üde lomberdők, a lombkorona-szintben nagyobb részesedéssel a gyertyán, a csertölgy és a mezei juhar fordul elő, elegyként többnyire találni több-kevesebb kocsányos tölgyet, a további fafajok csak néhány állományban, illetve kisebb arányban fordulnak elő (<i>Cerasus avium</i>, <i>Tilia cordata</i>, <i>Tilia platyphyllos</i>, <i>Quercus petraea</i>, <i>Fraxinus excelsior</i>). Szélesebb völgyek alján előforduló élőhely-típus, a szűkebb völgyekben a következő váltja fel. Gazdag kora tavaszi gyepszint jellemzi (<i>Corydalis cava</i>, <i>Corydalis pumila</i>, <i>Ficaria verna</i>, <i>Scilla spetana</i>, helyenként <i>Anemone ranunculoides</i>, <i>Isopyrum thalictroides</i>, <i>Galanthus nivalis</i>, <i>Helleborus dumetorum</i>, <i>Polygonatum latifolium</i>). Néhány állományának nyári gyepszintje is (helyi szinten) a gazdagabbak közé tartozik. További jellemző fajok: <i>Brachypodium sylvaticum</i>, <i>Campanula persicifolia</i>, <i>Campanula trachelium</i>, <i>Mercurialis perennis</i>; csak szőrványos, ill. ritkább elemek: <i>Campanula rapunculoides</i>, <i>Carex sylvatica</i>, <i>Convallaria majalis</i>, <i>Galium odoratum</i>, <i>Hedera helix</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Polygonatum multiflorum</i>, <i>Scilla vindobonensis</i>, <i>Scrophularia nodosa</i>. Egykor kiterjedtebb élőhely-típus lehetett, helyét mára jellegtelen erdők, ültetvények, szántók foglalták el. A legfajgazdagabb állományát a Nadap-Lovasberényi út szegélyezi, majd szeli ketté, ami az állomány fényben gazdagodását, szárazodását okozza, de még így is sok értékes fajt őriz. A Hurka-völgyben található állományai zártabbak, de kevésbé bolygatottak. Élőhely neve Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek Á-NÉR 2007 kód: K2 Gyertyán uralta üde erdők, több-kevesebb kocsánytalan tölgy eleggyel. A lombszint jellemző, rendszeresen, bár többnyire kisebb számban előforduló fafaja még – ahogy a hegységben tulajdonképpen minden természetesebb fafajösszetételű erdőben – a mezei juhar. A hegység mélyebb, szűkebb völgyeinek erdeje, ahol a kemény alapkőzet (többnyire a gránit, ritkán az andezit) a felszínen vagy a közelében található. Árnyas, nyáron nappal is sötét erdők, mind tavasszal, mind nyáron fajszegény gyepszinttel. A fajkészlete hasonló a K1a-val, de az állományok fajszegényebbek.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	F00 – Erdőgazdálkodás; F16 – Tarvágás.

IX)

Élőhely neve/kódja:	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>szel
Élőhely kódja:	91H0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	1,11 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	50,7101 ha
Élőhely jellemzése:	Molyhos tölgyes bokorerdők Á-NÉR 2007 kód: M1 Ligetes, gyepekkel mozaikos erdők. A lombszint leggyakoribb faja a molyhos tölgy (előfordul még kisebb arányban a cser, a virágos kőris, a mezei juhar). Hegyorrokhoz, hátakhoz, meredek, délies oldalakhoz kötődő erdők. A zártabb és nyíltabb molyhos tölgyes foltok a hegység délkeleti részén kemény alapkőzeten (M1), északnyugaton löszös üledékeken található (M2), a hegység közepén pedig egy helyen (Pákozdvár) egymás mellett mindkét alapkőzet-típuson előfordulnak (M1×M2). A két eltérő alapkőzet-típuson található állományok fajkészletében nincs számottevő különbség. A hegység fajokban leggazdagabb gyepszintű erdei. A gyepszint tömegesebb fajai generalisták (pl. <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Alliaria petiolata</i>, néha <i>Urtica dioica</i>) és a hegység természetesen emlékeztető tölgyeseinek általános fajai (<i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i>, <i>Oryzopsis virescens</i>, <i>Helleborus dumetorum</i>) közül kerülnek ki, ezekhez szórványosan (egy-egy állományban csak néhány faj) a többi erdőhöz viszonyítva ebben az élőhely-típusban gyakrabban megjelenő száraz erdei, erdőszegély és gyepi fajok csatlakoznak (pl. <i>Vinca herbacea</i>, <i>Inula ensifolia</i>, <i>Inula germanica</i>, <i>Hieracium bauhini</i>, <i>Stachys recta</i>, <i>Cleistogenes serotina</i>, <i>Carex humilis</i>, <i>Adonis vernalis</i>). A meredek, délies kitettségük biztosítja a sztyepp mozaikok megmaradását, amennyiben az invazív fajok nem foglalják el a tisztásokat (akác). Mész- és melegkedvelő tölgyesek Á-NÉR 2007 kód: L1 Fényben gazdag molyhos tölgy dominálta tölgyesek. Déli kitettségű – sok helyen igen meredek – domboldalakon alakulnak ki, és folyamatos átmenetet mutatnak az őket határoló cseres tölgyesekkel. Az erdő jellemző fajösszetétele: <i>Quercus pubescens</i>, <i>Quercus cerris</i>, <i>Fraxinus ornus</i>, <i>Acer campestre</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Adonis vernalis</i>, <i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i>, <i>Convolvulus cantabrica</i>, <i>Dictamnus albus</i>, <i>Erysimum odoratum</i>, <i>Helleborus dumetorum</i>, <i>Inula oculum-christi</i>, <i>Ranunculus illyricus</i>, <i>Vinca herbacea</i>. Egykor kiterjedtebb élőhely-típus lehetett. Sok állományát feltételezhetően elcseszesítették. Nagymértékű kiritkításukkal, gyomosodnak és erőteljes kőrisesedés indul el bennük.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	F00 – Erdőgazdálkodás.

X)

Élőhely neve/kódja:	Euro-szibériai erdőssztyeppptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)
Élőhely kódja:	9110
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,86 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	34,7491ha
Élőhely jellemzése:	Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek Á-NÉR 2007 kód: M2 Ligetes, gyepekkel mozaikos erdők. A lombszint leggyakoribb faja a molyhos tölgy (előfordul még kisebb arányban a cser, a virágos kőris, a mezei juhar). Hegyorrokhoz, hátakhoz, meredek, délies oldalakhoz kötődő erdők. A zártabb és nyíltabb molyhos tölgyes foltok a hegység délkeleti részén kemény alapkőzeten (M1), északnyugaton löszös üledékeken találhatók (M2), a hegység közepén pedig egy helyen (Pákozdvár) egymás mellett mindkét alapkőzettípuson előfordulnak (M1×M2). A két eltérő alapkőzettípuson található állományok fajkészletében nincs számottevő különbség. A lomb- és cserjeszintben az uralkodó <i>Quercus pubescens</i>, mellé gyakran <i>Fraxinus ornus</i>, <i>Acer campestre</i>, <i>Cornus mas</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Pyrus pyraeaster</i> társul ritkábban a <i>Viburnum lantana</i> elegyedik. A hegység fajokban leggazdagabb gypszintű erdei. A gypszint tömegesebb fajai generalisták (pl. <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Alliaria petiolata</i>, néha <i>Urtica dioica</i>) és a hegység természetesen emlékeztető tölgyeseinek általános fajai (<i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i>, <i>Oryzopsis virescens</i>, <i>Helleborus dumetorum</i>) közül kerülnek ki, ezekhez szórványosan (egy-egy állományban csak néhány faj) a többi erdőhöz viszonyítva ebben az élőhelytípusban gyakrabban megjelenő száraz erdei, erdőszegély és gyepi fajok csatlakoznak (pl. <i>Vinca herbacea</i>, <i>Inula ensifolia</i>, <i>Inula germanica</i>, <i>Hieracium bauhini</i>, <i>Stachys recta</i>, <i>Cleistogenes serotina</i>, <i>Carex humilis</i>, <i>Adonis vernalis</i>, <i>Dictamnus albus</i>). Az élőhelyen ritkábban előforduló fajok a <i>Centaurea sadleriana</i>, az <i>Iris pumila</i>, az <i>Iris variegata</i>, a <i>Nepeta nuda</i>, az <i>Orchis purpurea</i> és a <i>Pulmonaria mollis</i>. A <i>Scilla spetana</i> egy térképezett állományban gyakori, a <i>Phlomis tuberosa</i> egy helyen került elő, az <i>Orchis pallens</i>-nek pedig csak egyetlen virágzó töve került elő a térképezés során. A meredek, délies kitettségük biztosítja a sztyepp mozaikok megmaradását. Jó állapotban levő állományok. A vaddisznók túrása sok kárt okoz az aljnövényzetben.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	V16 – Vaddisznó túrás.

XI)

Élőhely neve/kódja:	Pannon cseres-tölgyesek
Élőhely kódja:	91M0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	19,22 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	772,8379 ha
Élőhely jellemzése:	Cseres-kocsánytalan tölgyesek, Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek Á-NÉR 2007 kód: L2a, L2x Fényben gazdag elegyes tölgyesek, ahol a lombszintben a cser- és a molyhos tölgy egyaránt nagyobb (kb. 25% feletti) arányban megtalálható (L2×L1). További állandóbb fafajok a mezei juhar és a virágos kőris, de a fajgazdagabb állományokban többnyire néhány kocsányos és / vagy kocsánytalan tölgyet is találni (de ma már csak néhány ilyen van). A cserjeszint borítása, fejlettsége változó, leginkább az erdészeti beavatkozások határozzák meg. A gyepszint nagyobb borítással előforduló fajai (erdei) generalisták: <i>Alliaria petiolata</i>, <i>Brachypodium sylvaticum</i>, <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Urtica dioica</i>, az igényesebb erdei fajok közül viszonylag gyakrabban (de az előbbieknél kissé ritkábban) találni néhány fénykedvelő tölgyes fajt (<i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i>, <i>Oryzopsis virescens</i>, <i>Viola odorata</i>, <i>Poa nemoralis</i>, <i>Polygonatum latifolium</i>, <i>P. odoratum</i>) és egyes fajok ebben a típusban a leggyakoribbak (pl. <i>Geranium robertianum</i>, <i>Euphorbia cyparissias</i>, <i>Dictamnus albus</i>). Gyakori a fejlett kora tavaszi gyepszint is. Sok állomány gyepszintje meglehetősen jellegtelen és fajszegény, de vannak gazdagabbak is (elsősorban Nadaptól északra), ezekben többnyire 1–2 szegély és/vagy gyepi, a hegységben ma már meglehetősen ritka faj is megjelenik (pl. <i>Adonis vernalis</i>, <i>Betonica officinalis</i>, <i>Campanula bononiensis</i>, <i>Ajuga laxmannii</i>, <i>Carex michelii</i>, <i>Erysimum odoratum</i>, <i>Filipendula vulgaris</i>, <i>Teucrium chamaedrys</i>). Több állományban megtalálható a <i>Polygonatum latifolium</i> és a <i>Viola odorata</i> (ezek a hegységben nem számítanak gyakori fajoknak!) és szőrtan 1–2 igényesebb, erdőre, erdőszegélyre, száraz gyepre jellemző (a hegységben ma már csak szórványos) faj is előfordulhat (pl. <i>Astragalus onobrychis</i>, <i>Brachypodium pinnatum</i>, <i>Campanula rapunculoides</i>, <i>Carex michelii</i>, <i>Convallaria majalis</i>, <i>Isopyrum thalictroides</i>, <i>Lychnis coronaria</i>, <i>Mercurialis perennis</i>, <i>Polygonatum odoratum</i>, <i>Pulmonaria mollis</i>, <i>Sedum maximum</i>). Az <i>Aster amellus</i>, <i>Gentiana cruciata</i>, <i>Polygala major</i> csak a Csúcsos-hegy térségében, nyíltabb állományban kerültek elő.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	V15 – Vadkár.

A tervezési területen előforduló egyéb fontos nem közösségi jelentőségű élőhelyek

1)

Szikes, víziboglárkás, tófonalas vagy csillárkamoszatos hínár

Á-NÉR 2007 kód: **A5**

Meredek partú, kis mélységű, könnyen kiszáradó, kis kiterjedésű (350 m²) állóvíz. A meredek partfal miatt kevés az aljzatban gyökerező vízben álló növényzet (*Bolboschoenus maritimus*). Úszó (*Ranunculus*) és alámerült (*Zannichelia*, *Chara*) hínarak fajszegény vegetációja található benne. További feljegyzett taxonok: *Ranunculus peltatus*, *Zannichellia palustris*, *Chara sp.*

Élőhely területi aránya: **<0,01 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,0346 ha**

2)

Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

Á-NÉR 2007 kód: **B1a**

A 3 nádas élőhelyből 2 gránit fennsíkon található, egy pedig a hegység északi előterében. Általánosan jellemző az ide tartozó élőhely-foltokra a fajszegénység és a gyomosodás. A Meleg-hegytől délnyugatra fekvő gránit fennsík egyik mélyedésében (tszfm 262 m) kialakult nád dominálta, fajszegény, vizes élőhely.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Phragmites australis*, *Salix cinerea*

Fűzesedés jellemzi, feltételezhetően időről-időre kiszáradó élőhelyek.

Élőhely területi aránya: **0,05 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **2,1332 ha**

3)

Zárt mészkerülő tölgyesek, Nyílt mészkerülő tölgyesek

Á-NÉR 2007 kód: **L4a, L4b**

Mészkerülő jellegű, többnyire mohás, köves talajú tölgyesek, a lombszintben gyakorlatilag egyeduralkodó a kocsánytalan tölgy. A mészkerülő erdők jellegzetes elegyfái közül csak a nyír fordul elő egyetlen helyen – éppen a Nadaptól északra lévő Nyír-hegyen. Gyakorlatilag cserjeszint nélküli, ligetes záródású állományok, gyakran nagyobb fátlan foltokkal. A hegység sekély talajú, többnyire meredekebb részein, leginkább északias és keleties kitettségben fordulnak elő kis kiterjedésű állományai, ahol a kemény alapkőzet a felszínre bukkan. A talaj nagyon sekély, törmelékes, az oldalak általában meredek, az erózió nagy. A gypszint – bár az igazi mészkerülő fajok hiányoznak – jellegzetesen különbözik a terület többi erdejétől. Érdekesebb fajai pl. a *Luzula campestris*, a *Campanula rotundifolia*, a *Polypodium vulgare*, a *Viscaria vulgaris*, a *Cytisus nigricans* és a *Genista pilosa*, amelyek a hegységben elsősorban a mészkerülő erdőkben fordulnak elő (ezeket száraz erdőkre, szegélyekre, gyepekre jellemző fajok, pl. *Allium flavum*, *Rumex acetosella*, *Anthericum ramosum*, *Polygonatum odoratum*, *Sedum maximum* egészíthetik ki). Az élőhelytípus ritkább elemei: *Jasione montana*, *Peucedanum cervaria*, *Tanacetum corymbosum*, *Silene nutans*, *Linaria genistifolia*, *Colutea arborescens*, *Cotoneaster sp.*, *Sempervivum marmoreum*, *Festuca cf. pallens*. Egy-egy ponton előkerült fajok: *Allium marginatum* (csak egy helyen az egykori Vadászka-téltől délre), *Gagea bohemica* (csak egy helyen a Hurka-völgy mentén). A típus korábban feltehetően elterjedtebb volt (az általánosan alkalmazott legeltetés időszakában). Másodlagosan könnyen kialakulnak kisebb foltjai utak mellett is.

Élőhely területi aránya: **1,14 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **45,8501 ha**

4)

Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok

Á-NÉR 2007 kód: **OB**

Elszórva az egész térképezési területen megtalálható az élőhely-típus, de a legnagyobb kiterjedésben a terület nyugati szélén, a Császár-patak mentén fordul elő. Üde réti és mocsárréti elemek is megtalálhatók területén. Egyes területeit korábban művelték, vagy más bolygatás miatt igen gyomosak.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Agropyron repens*, *Alopecurus pratensis*, *Arrhenatherum elatius*, *Calamagrostis epigeios*, *Carex acutiformis*, *Bolboschoenus maritimus*, *Scirpoides holoschoenus*

Élőhely területi aránya: **2,63 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **105, 8592 ha**

5)

Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok

Á-NÉR 2007 kód: **OC**

A Velencei-hegység nyugati felében korábban megművelt területeken, felhagyott szőlő helyén található élőhelyek, és egy nagy kiterjedésű foltja a hegység keleti oldalán a nadapi Csúcsos-hegy lábánál található. Az egykori erős bolygatás hatására igen gyomos, és inváziós fajknak teret adó élőhelyek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Calamagrostis epigeios*, *Erigeron annuus*, *Solidago gigantea*, *Asclepias syriaca*, *Amorpha fruticosa*, *Potentilla argenea*, *Festuca rupicola*, *Echium vulgare*, *Botriochloa ischaemum*

Élőhely területi aránya: **3,18 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **127,9980 ha**

6)

Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet

Á-NÉR 2007 kód: **OG**

Rendszeresen kaszált, vagy taposással, terepmotorozással erősen bolygatott élőhelyek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Cynodon dactylon*, *Bassia laniflora*, *Eragrostis pilosa*, *Tragus racemosus*

Élőhely területi aránya: **0,26 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **10,3020 ha**

7)

Őshonos fafajú fiatalosok

Á-NÉR 2007 kód: **P1**

Tarvágások, erdőtüzek (Sukoró) után kialakult fiatalosok. A Velencei-hegység pereme felé haladva a bálványfával való fertőzöttség rohamosan nő.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus* spp., *Acer campestre*, *Rubus* sp.

Élőhely területi aránya: **2,85 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **114,7555 ha**

8)

Üde cserjések

Á-NÉR 2007 kód: **P2a**

A tervezési területen csak egy helyen előforduló élőhely-típus. Vízfolyás mentén kialakult másodlagos cserjés.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Salix cinerea*, *Salix alba*, *Populus x canescens*, *Phragmites australis*, *Crataegus monogyna*

Élőhely területi aránya: **0,02 ha**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,9139 ha**

9)

Galagonyás-kökényes-borókás cserjések

Á-NÉR 2007 kód: **P2b**

Az egykor legeltetett lejtősztyepppek legeltetésének felhagyásával vagy intenzitásának csökkenésével különböző mértékben cserjésedő területek. Legnagyobb kiterjedésben a terület nyugati felében található, de a Velencei-hegység központi magaslata, a Meleg-hegy déli oldalán is jellemző élőhely.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Crataegus monogyna*, *Rosa canina*, *Rubus* sp.

Élőhely területi aránya: **2,42 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **97,4052 ha**

10)

Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú, fiatal erdősítés

Á-NÉR 2007 kód: **P3**

Gyepek, vagy szőlők helyére telepített fiatal erdők.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus* spp., *Robinia pseudo-acacia*, *Agropyron repens*, *Festuca rupicola*, *Calamagrostis epigeios*, *Linum tenuifolium*, *Centaurea sadleriana*

Élőhely területi aránya: **0,39 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **15,6162 ha**

11)

Fáslegelők, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeligetek

Á-NÉR 2007 kód: **P45**

Az egykori legelők tölgyes ligetei, melyek mára már mind erősen becserjésedtek, ill. egy közülük ma szelídgesztenye liget.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus cerris*, *Quercus pubescens*, *Castanea sativa*, *Festuca rupicola*

Potenciális növényzet: Melegkedvelő tölgyes, bokorerdő, lejtősztyeppp komplex.

Élőhely területi aránya: **0,34 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **13, 8643 ha**

12)

Vágásterületek

Á-NÉR 2007 kód: **P8**

Sok, nagy kiterjedésű tarvágás található a Velencei-hegységben, főleg a terület északi részén. Értékes lösztölgyesek is tarvágásra kerültek, melyek teljes szerkezeti átalakulása várható.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus* spp., *Robinia pseudo-acacia*, *Acer campestre*, *Crataegus monogyna*, *Rubus* spp., *Solidago gigantea*, *Ailanthus altissima*, *Adonis vernalis*, *Dictamnus albus*, *Doronicum hungaricum*, *Epilobium angustifolium* (csak a Meleg-hegy északi oldalán), *Lysimachia punctata*

Élőhely területi aránya: **3,62 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **145,7114 ha**

13)

Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

Á-NÉR 2007 kód: **RA**

Főleg a Velencei-hegység északi erdőségeiben tarvágott területeken jellemzős a vékony erdősávok hagyása, de előfordulnak facsoportok is.

Az élőhely-típusban jellemző fajok: *Quercus* spp., *Populus nigra* (facsoport), *Lychnis coronaria*, *Brachypodium sylvaticum*

Potenciális növényzet: Tölgyes élőhelyek.

Élőhely területi aránya: **0,39 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **15,6723 ha**

14)

Puhafás pionír és jellegtelen erdők

Á-NÉR 2007 kód: **RB**

Időszakos és állandó vízfolyás völgyeiben kialakult bolygatott, degradált fehérnyarasodó, füzesedő élőhelyek, tájidegen elemekkel.

Vegetációdinamikai jellemzés: Az időszakos vízfolyásokat kísérő élőhely, természetes úton alakult ki, helyenként annyira elkeskenyedik, hogy jellegtelen lesz. Az időszakos kiszáradása és a nem őshonos fajok betelepítése tovább jellegteleníti ezeket az élőhely-foltokat.

Az utolsó természetes és a mai potenciális növényzet: természetes növénytársulás.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Salix alba*, *Populus nigra*, *Robinia pseudo-acacia*, *Eleagnus angustifolia*, *Acer negundo*, *Rubus caesius*, *Vitis* sp., *Urtica dioica*, *Carex riparia*

Élőhely területi aránya: **0,01 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,4791 ha**

15)

Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők

Á-NÉR 2007 kód: **RC**

A Velencei-hegység keleti, erdős tömbjének északi részén erdők jellegtelenedésével létrejött faállományok, míg a térképezési terület középső területén már korábbi gyepek helyére telepített kocsányos tölgyes állományok is ebbe az élőhely-kategóriába sorolandók. A természetközeli erdőktől a *Helleborus dumetorum* hiánya különíti el.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus cerris*, *Quercus rubur*, *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Crataegus monogyna*, *Prunus spinosa*, *Rosa canina*, *Brachypodium sylvaticum*, *Lychnis coronaria*, *Buglossoides purpureo-coeruleum*, *Urtica dioica*

Potenciális növényzet: Tölgyes élőhelyek és üde lomberdők.

Élőhely területi aránya: **21,39 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **859,6956 ha**

16)

Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények

Á-NÉR 2007 kód: **RD**

Elszórva a tervezési terület határain megjelenő élőhely-típus. Általában *Robinia pseudo-acacia*, *Celtis occidentalis* és esetenként *Pinus nigra* vegyül a tölgyes, általában *Quercus cerris* (és *Quercus*) dominálta jellegtelen állományokba.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus cerris*, *Quercus robur*, *Ulmus minor*, *Acer campestre*, *Robinia pseudoacacia*, *Celtis occidentalis*, *Ailanthus altissima*, *Crataegus monogyna*, *Rosa canina*, *Urtica dioica*.

Potenciális növényzet: Különböző zártságú tölgyes élőhelyek.

Élőhely területi aránya: **1,80 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **72,5278 ha**

17)

Ültetett akácok

Á-NÉR 2007 kód: **S1**

Általában elegyetlen akácok főleg a tervezési terület középső és nyugati részére jellemzőek – elszegényedett, gyomos aljnövényzettel.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Robinia pseudo-acacia*, *Celtis occidentalis*, *Urtica dioica*, *Bromus sterilis*, *Brachypodium sylvaticum*, *Sambucus nigra*

Élőhely területi aránya: **11,39 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **457,7126 ha**

18)

Nemes nyárasok

Á-NÉR 2007 kód: **S2**

Élőhelyi okokból a tervezési területen nagyon alárendelten fordul elő. Két állománya közül egyikben gyertyánnal elegyben ültették a nemes nyarat.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Populus* spp.

Potenciális növényzet: Üde lomberdők.

Élőhely területi aránya: **0,05 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **2,0755 ha**

19)

Egyéb tájidegen lombos erdők

Á-NÉR 2007 kód: **S3**

Ezüstfával ültetett felhagyott szántók, gyepterületek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Elaeagnus angustifolia*, *Erigeron annuus*, *Calamagrostis epigeios*, *Dactylis glomerata*, *Arrhenatherum elatius*

Élőhely területi aránya: **1,36 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **54,7406 ha**

20)

Ültetett erdei- és feketefenyvesek

Á-NÉR 2007 kód: **S4**

Ültetett, beteges, száradó erdei és feketefenyő állományok, melyek a keleti erdős tömb déli oldalaira, valamint a tervezési terület középső területein fordulnak elő.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Pinus nigra*, *Pinus sylvestris*, *Dactylis glomerata*, *Brachypodium sylvaticum*, *Calamagrostis epigeios*

Élőhely területi aránya: **6,43 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **258,3644 ha**

21)

Nem őshonos fafajok spontán állományai

Á-NÉR 2007 kód: **S6**

Ezüstfa, akác és feketefenyő állományok.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Elaeagnus angustifolia*, *Robinia pseudo-acacia*, *Pinus nigra*, *Crataegus monogyna*, *Rosa canina*

Potenciális növényzet: Tölgyes élőhelyek.

Élőhely területi aránya: **0,86 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **34,5322 ha**

22)

Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Á-NÉR 2007 kód: **S7**

Általában akác fasorok, de *Celtis occidentalis*, *Pinus nigra* és *Elaeagnus angustifolia* is előfordul.

Élőhely területi aránya: **0,42%**

Élőhely kiterjedése a területen: **16,8526 ha**

23)

Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák

Á-NÉR 2007 kód: **T1**

Napraforgó, búza- és kukoricaföldek főleg a tervezési terület középső részén találhatók.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Hibiscus trionum*, *Consolida regalis*, *Cannabis sativa*, *Xeranthemum annuum*, *Centaurea cyanus*, *Phragmites australis*, *Ambrosia artemisiifolia*

Élőhely területi aránya: **4,07 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **163,7456 ha**

24)

Vetett gyepek, füves sportpályák

Á-NÉR 2007 kód: **T5**

Jelenleg kis arányban fordul elő a tervezési területen.

Élőhely területi aránya: **<0,01%**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,0604 ha**

25)

Kistáblás mozaikok

Á-NÉR 2007 kód: **T6**

A tervezési terület keleti, erdős tömbjére jellemzőek az erdővel körülvett vadföldek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Mercurialis annua*, *Euphorbia helioscopia*

Élőhely területi aránya: **0,61%**

Élőhely kiterjedése a területen: **24,4303 ha**

26)

Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök

Á-NÉR 2007 kód: **T8**

Egy kis kiterjedésű, gránitmorzsalékos talajon létesített szőlőültetvény fordul elő a tervezési területen, Sukoró területén.

Élőhely területi aránya: **0,01 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,2423 ha**

27)

Kiskertek

Á-NÉR 2007 kód: **T9**

Csak kis kiterjedésben találhatók a települések szélén kialakított kiskertek a tervezési területen.

Élőhely területi aránya: **0,01%**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,5456 ha**

28)

Fiatal parlag és ugar

Á-NÉR 2007 kód: **T10**

Elszórva, kis kiterjedésben találhatók fiatal parlagok a tervezési területen, de az inváziós özöngyomok terjedése miatt fontos az élőhelytípus változásának nyomon követése.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Solidago gigantea*, *Ambrosia artemisiifolia*

Élőhely területi aránya: **1,47 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **59,2239 ha**

29)

Falvak

Á-NÉR 2007 kód: **U3**

Pákozd területén a falu szélső kertes házai tartoznak e kategóriába.

Élőhely területi aránya: **<0,01 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,1742 ha**

30)

Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók

Á-NÉR 2007 kód: **U4**

Szemétkerakók, telephelyek kis kiterjedésben a falvak közelében találhatók.

Élőhely területi aránya: **0,11 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **4,5602 ha**

31)

Meddőhányók, földdel már befedett hulladéklerakók

Á-NÉR 2007 kód: **U5**

Benövényesedő egykori bánya helyén létesült hulladéklerakó maradványa.

Élőhely területi aránya: **0,05 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **1,8976 ha**

32)

Nyitott bányafelületek

Á-NÉR 2007 kód: **U6**

Pionír növényzetű nyílt, sziklás bányafelületek.

Élőhely területi aránya: **0,05 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **1,9681 ha**

33)

Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak

Á-NÉR 2007 kód: **U7**

Erózióval létrejött völgyalji pionír növényzetű nyílt kavics, vagy lösz felszínek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Veronica officinalis*, *Juncus effusus*, *Betula pendula*, *Centaurea sadleriana* (lőszön)

Élőhely területi aránya: **0,02 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,6966 ha**

34)

Tanyák, családi gazdaságok

Á-NÉR 2007 kód: **U10**

Kis kiterjedésű településekről leszakadt tanyák és egy egykori vadászkastély területén épült üdülőközpont található a tervezési területen, általában erdőterületekkel körülvéve.

Élőhely területi aránya: **0,11 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **4,4865 ha**

1. 2. 2 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében a szerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos 2008. évi adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő, illetve hogy a 2009. évi terepi felmérések ezt miként módosították. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk. A *-gal jelölt faj kiemelt jelentőségű státuszt jelöl az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

A jelölő növényfajok tekintetében van változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest:

1. A leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*) nem fordul elő a területen a DINPI 2009. évi jelzése alapján és ezért törölték a jelölő státuszát, a Natura 2000 terület hivatalos adatlapjáról is lekerült, ennek megfelelően a fenntartási terv megalapozó dokumentációban sem került kifejtésre. A 2009. évi terepi felmérések sem hoztak a fentiekől eltérő eredményt.

Faj neve Magyar/Tudományos (latin) név	Élőhelyvédelmi (HD)/Madárvédelmi (BD) Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem FV: fokozottan védett V: védett
<i>Közösségi jelentőségű nem jelölő faj</i>		
Kisfészekű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i> Juratzka)	HD II. és IV.	V

Nem jelölő faj

I)

Faj neve:	Kisfészekű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i> Juratzka)
Irányelv melléklete:	II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	25 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pannon-endemikus faj, súlypontosan alföldi elterjedéssel (Alföld, Kisalföld), de helyenként a peremhelyzetű, érintkező dombvidéki tájakon (pl. Balaton-felvidék: Káli-medence, Pétfürdő stb.) is előfordul. Soó (1970) Agrosti-Beckmannion, Magnocaricion, Simon (1992) szerint Festuco-Puccinellietea, Borhidi (1995) szerint Beckmannion eruciformis faj. Az Alföldön mocsárréteken és nádasokban a legjellemzőbb, élőhelyein a szikes jelleg nem mindig jellemző. Igazán erős populációi élnek a mezőföldi Sárret számára megfelelő élőhelyein. A faj biológiájáról viszonylag keveset tudunk. Borhidi (1995) szerint specialista (S6). A tapasztalatok alapján a jobb állapotú, kevésbé gyomos és bolygatott mocsári vegetációtípusokat kedveli. Mocsárréten, magassásosban és nádas társulásokban egyaránt megjelenik. A rossz vízellátottságú, kiszáradóban lévő és <i>Solidago</i> -invázióval terhelt élőhelyekről kiszorul.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A faj lokális állományát termőhelye elgyomosodása veszélyezteti.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

1. 2. 3 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő, illetve hogy a 2009. évi terepi felmérések ezt miként módosították. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk. A * a faj kiemelt jelentőségű státuszát jelenti az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

A jelölő állatfajok tekintetében nincs változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest.

Faj neve	Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	HD: Élőhelyvédelmi BD: Madárvédelmi	FV: fokozottan védett V: védett
<i>Jelölő fajok</i>		
Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i> Pallas)	HD II. és IV.	V
Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i> Scopoli)	HD II. és IV.	V
Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i> Linnaeus)	HD II. és IV.	V
Csíkos medvelepke (<i>Callimorpha</i> (<i>Euplagia</i>) <i>quadripunctaria</i> Poda)	HD II.	–
<i>Nem jelölő faj</i>		
Füstös ősziaraszoló (<i>Lignyoptera fumidaria</i> Hübner)	HD II.	FV
Tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i> , Linnaeus)	BD II. és IV.	V

Jelölő fajok**I)**

Faj neve:	Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i> Pallas)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	501–1000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	~500 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően csökkenő állomány.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európai faj, mely Nyugat-Ukrajnáig fordul elő. Az utóbbi évtizedekben elterjedési területén rendkívüli mértékben visszaszorult, Nyugat-Európa nagy részéről kipusztult. A szarvasbogárral együtt a jó természetességi állapotú tölgyesek indikátorfaja. Lárvája idős tölgy egyedek kérge alatt, majd törzsében él. Leggyakrabban szegély helyzetű, beteg fákban fordul elő. Bizonyított tápnövénye a kocsányos, a molyhos és a csertölgy mellett a szelídgesztenye is. Évtizedekkel ezelőtt Magyarországon az öreg tölgyerdőkben mindenfelé gyakori volt, az intenzív erdőgazdálkodásnak köszönhetően azonban állományai rendkívüli mértékben megritkultak. A korábbi előfordulási helyein (ha azok fel nem számolódtak) mindenütt jelen van a faj, viszont visszaszorult, sérülékeny állományokkal. Előfordulási helyein az idős erdők, és faegyedek felszámolására érzékenyen reagál.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Idős erdők és faegyedek felszámolása, intenzív erdőgazdálkodás.
Fajvédelmi lehetőségek:	Vegyeskorú erdőrészek fenntartása, beteg, idős faegyedek kímélete.

II)

Faj neve:	Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i> Scopoli)
Írányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állománynagyság (jelöléskor):	1000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően csökkenő állomány.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Rejtett életmódja miatt jelenlétének kimutatása csak célzott és jelentős időráfordítást igénylő munkával lehetséges. Ebből adódóan életmódjáról, pontos elterjedéséről viszonylag keveset tudunk. Észak- és Közép-Európában honos faj, Magyarországon elsősorban hegyvidéki területeken gyűjtötték, különösen a Dél-Dunántúlon mutatkozik gyakorinak. Főképp tölgyben fejlődik. A viszonylag kevés gyűjtési adat ellenére tölgyeseink, nyarasaink gyakori fajának tartják. A rendelkezésre álló adatok alapján egyedi igényeken alapuló érzékenysége nem ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyeinek felszámolása.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelem biztosítja a fajmegőrzést.

III)

Faj neve:	Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i> Linnaeus)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	501–1000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	>500
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően csökkenő.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Elterjedési területét Eurázsia déli területei jelentik, Spanyolországtól Iránig. Napjainkra Magyarországtól északra és nyugatra nagyon megritkult, illetve sok helyről eltűnt. Magyarország tölgyes erdeiben mindenütt előfordul, de a középhegységi területeken gyakoribb előfordulása. Tölgyfajok jelenléte biztosítja a faj számára a megtelepedés lehetőségét, ennek megfelelően előfordul alföldi kocsányos tölgyesekben, hegyvidéki cseres-tölgyesekben és molyhos tölgyesekben egyaránt. Lárvája még élő, de jelentős részben már elhalt tölgyek vastag gyökereiben, illetve a törzs földközeli részeiben fejlődik. A hím imágók rágóinak hossza korrelál a lárvakori fejlődés során rendelkezésre álló táplálékforrással. Az élőhely-szerkezet megváltozására érzékenyen reagál, fiatal tölgyesekben ritka, az akác jelenlétét nem viseli. Utóbbi bizonyítja, hogy akácok környezetében nem fordulnak elő lárvai még a fejlődéshez alkalmas tölgyekben sem.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A tervezési terület faj számára alkalmas élőhelyein intenzív gazdálkodás folyik.
Fajvédelmi lehetőségek:	Vegyeskorú erdőrészek fenntartása, tarvágások mellőzése, idős faegyedek kímélete.

IV)

Faj neve:	Csíkos medvelepke (<i>Callimorpha (Euplagia) quadripunctaria</i> Poda)
Irányelv melléklete:	HD II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	–
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állománynagyság (jelöléskor):	10000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	>500
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően csökkenő.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európa, valamint Ázsia nyugati felén előforduló faj. Közép-Európában gyakorinak számít, előfordulása különösen száraz hegyvidéki erdőkben jellemző. Hernyói ősszel főleg árvacsalán vagy csalán, tavasszal többnyire szeder, vagy málna leveleken táplálkoznak.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelem biztosítja a fajmegőrzést.

Nem jelölő faj
V)

Faj neve:	Füstös ősziaraszoló (<i>Lignyoptera fumidaria</i> Hübner)
Irányelv melléklete:	HD II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Nem ismert.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Ritka, főképp dolomit sziklagyepekben előforduló sztyep-reliktum, mely a Kárpát-medencében éri el elterjedésének nyugati határát. Kevés előfordulási adata miatt elterjedése, életmódja hiányosan ismert. Életmódbeli sajátosságai miatt az általánosan alkalmazott módszerekkel nem, vagy csak kis hatékonysággal fogható. Magyarországon elsősorban a Budai-hegységben és a Vértesben gyűjtötték. A Velencei-hegység területéről Szeőke (2007) jelezte előfordulását.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis állománymérete miatt erősen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Általában legeltetés, taposás lokálisan nem ismert.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelem biztosítja a fajmegőrzést.

VI)

Faj neve:	Tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i> , Linnaeus)
Írányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Cserjés élőhelyek területén szóróványosan.
Állománymagyság (jelöléskor):	11–50 pár
Állománymagyság (tervkészítéskor):	>10 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Eurázsiai faj, mely Európában az északi területek kivételével mindenütt, valamint Ázsiában Szibériáig költ. Magyarországon – a középhegységek zárt erdeinek kivételével – mindenütt gyakorinak számít. Elsősorban xerotherm cserjések, bokrosok, folyóárterek szegélyein fordul elő. A párok évente egyszer, májusban költenek. A fészket a tojó alacsonyan, többnyire tüskés cserjefajokon építi. Európai, így a magyarországi állománya is csökkenő tendenciát mutat. Élőhelyein végrehajtott cserjeirtás (mezsgyéken, erdőszegélyeken, gyepterületeken) fészkelési, táplálkozási lehetőségeit csökkenti, a legeltetés megszüntével, szőlőterületek felhagyásával elinduló cserjésedés ezzel szemben jelentősen növeli a potenciális élőhelyek területi kiterjedését. Lokális állománya számára a potenciális élőhelyek kiterjedése növekedést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Gyakorlati védelmét elsősorban élőhelyének biztosítása, a cserjés élőhelyek megőrzése.

1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

A fenntartási tervekben a közösségi jelentőségű fajokon (ezen belül a jelölők kiemelten) kívül még azok a fajok is helyet kaptak, amelyek közösségi jelentőségűeknek nem minősülnek, de kezelési szempontból jelentősek, általában hazai védett, illetve nem védett fajok egyben. Válogatási szempont volt, hogy sok nem közösségi jelentőségű faj rendelkezik olyan speciális élőhelyi igényel, területkezeléssel kapcsolatos érzékenységgel, ill. biogeográfiai jelentőséggel, melyek figyelembe vétele a kezelési irányelvek megfogalmazása során nem hagyható figyelmen kívül. Ezek a legtöbb esetben fokozottan védettek, ill. védettek, de előfordul, hogy mindenféle védettség nélküli indikátor fajok is kerültek a listába. A fajokról adatlap (táblázat) és elterjedési térkép készült.

Faj neve	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	FV: fokozottan védett V: védett
Növényfajok	
Szennyes ínfű (<i>Ajuga laxmannii</i> , L.)	V
Érdes csüdfű (<i>Astragalus asper</i> , Wulf)	V
Őszi füzértkeres (<i>Spiranthes spiralis</i> (L.) Chevall)	V
Pókbangó (<i>Ophrys sphegodes</i> , Mill.)	FV
Vetővirág (<i>Sternbergia colchiciflora</i> , W. et K.)	V
Csajkavirág (<i>Oxytropis pilosa</i> (L.) DC.)	V
Speta-csillagvirág (<i>Scilla spetana</i> Kereszty)	V
Cseh tyúktaréj (<i>Gagea bohemica</i> (Zauschner) Schultes et Schultes)	V
Állatfajok	
Fűrészlábú szöcske (<i>Saga pedo</i> Pallas)	V
Vörös csüngőlepke (<i>Zygaena laeta</i> Hübner)	V
Zsíros bagoly-lepke (<i>Amphipyra tetra</i> , Fabricius)	–
Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i> , Linnaeus)	FV

Növényfajok

1)

Faj neve:	Szennes infű (<i>Ajuga laxmannii</i> , L.)
Írányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Növényföldrajzi szempontból jelentős, pontusz-pannóniai elterjedésű löszpusztai reliktum. A szűkebb térségben a Mezőföldön és a Bakonyvidék keleti peremterületein (~Hajmáskér – Balatonalmádi vonaláig) jellemző faj, de populációi többnyire elszigeteltek. A Velencei-hegységben löszpusztagepekben és néhol száraz, nyíltabb tölgyesekben még ma is több ponton előfordul. Fekete (1955) Pákozd felett és a Cseplek-hegyen készült cönológiai felvételeiben közli.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Kis populációméret.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

2)

Faj neve:	Érdes csúdfű (<i>Astragalus asper</i> , Wulf)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (5 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pontusz-pannon elterjedésű faj, hazánkban elsősorban homoki- és löszös sztyepprétek növénye. Hazai állományai zömmel a Duna-Tisza-köze és Mezőföld területére koncentrálnak, ill. helyenként a dombvidéki peremterületekről is jelzik. Velencei-hegységből több előfordulását Fekete (1955) jelzi sztyepprétekről, ill. néhány száraz tölgyes állományból („Pákozdi felett”, „Csehélyhegy”, „Meleghegy”, „Világosmajorral szemben, „Tomposhegy”, „Vaskapu hegy”). Illyés (2006) a Pákozdi Ingókövek és a közeli Zsellér-mező területéről jelzi.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem ismert.
Veszélyeztető tényezők:	Nem ismert.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

3)

Faj neve:	Őszi füzértekercs (<i>Spiranthes spiralis</i> (L.) Chevall)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	~50 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem megállapítható, az állományokról rendelkezésre álló közlések alapján a virágzó egyedek száma évről-évre nagymértékben változik, a hegységben található teljes populáció minimálisan több ezer tőre tehető.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Atlanti-mediterrán elterjedésű orchideafajunk. Magyarországon elterjedése dunántúli súlypontú. A Velencei-hegységben több ponton él, összességében erős populációkkal van jelen. Adatai: Fekete (1954): Cseplek-hegy; Csihar – Fenyvesi in Farkas (1999): Anikó-forrástól délre tisztáson; Csontos & Tamás (2002): Pázmándi-sziklák; Illyés (2006): Pákozd, Zsellérmező.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

4)

Faj neve:	Pókbangó (<i>Ophrys sphegodes</i> , Mill.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	A virágzó egyedek száma évről-évre nagyban változik (ez az <i>Ophrys</i> nemzetségnél megszokott jelenség).
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép-európai szubmediterrán növény, Magyarországon a leggyakoribb bangó-faj. Az üde rétektől a sztyepprétekig számos élőhelyről ismertek előfordulási adatai. A rendelkezésre álló információk alapján kevésbé érzékeny faj. Előfordul legeltetett, kaszált gyepekben is, a túlzott tápanyag-feldúsulásra, trágyázásra azonban érzékeny.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem ismertek.
Veszélyeztető tényezők:	Nem ismert.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható. A faj számára a gyep kismértékű legeltetése, a cserjésedés visszafogása kedvező lehet.

5)

Faj neve:	Vetővirág (<i>Sternbergia colchiciflora</i> , W. et K.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	>10000 tő
Állománynagyság (tervkészítéskor):	~100 virágzó tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem megállapítható. A virágzó egyedek száma évről-évre nagymértékben eltér.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Kelet-mediterrán elterjedésű növény, Magyarországon a Dunántúli-középhegység és peremterületeinek sztyepprértjein és karsztbokorerdőkben, a Mezőföldön és a DK-Alföld löszterületeiről ismert. A Velencei-hegységből több előfordulását Fekete (1956) jelzi sztyepprértjeiről, cönológiai felvételekből („Csehélyhegy”, „Kisfalud” és „Csala” között, „Tomposhegy”).
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincsenek.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

6)

Faj neve:	Csajkavirág (<i>Oxytropis pilosa</i> (L.) DC.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Eurázsia elterjedésű, kontinentális súlypontú faj. Magyarországon alföldi súlypontú faj, középhegységeink peremterületein is előfordul, leginkább és homok és lösz alapközeteken él. Előfordulási helyein bolygatott felszíneken, másodlagos élőhelyeken is megtelepszik. A Velencei-hegységben néhány ponton löszös sztyeppréten és sztyeppcserjésben jelenik meg.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem ismert.
Veszélyeztető tényezők:	Nem ismertek.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

7)

Faj neve:	Speta-csillagvirág (<i>Scilla spetana</i> Kereszty)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Nem került elő.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A Velencei-hegységből leírt, a Nadap feletti Templom-hegyen előforduló taxon. A <i>Scilla bifolia</i> agg. endemikus hexaploid taxonja. Lösszel fedett őskőzeten száraz tölgyesben él, tatárjuharos tölgyes fajnak tartják.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Kicsi, elszigetelt populáció.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése élőhelye megőrzésével biztosítható.

8)

Faj neve:	Cseh tyúktaréj (<i>Gagea bohemica</i> (Zauschner) Schultes et Schultes)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (5 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Néhány tíz tő.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A <i>Gagea bohemica</i> fajcsoport számos taxont takar (pl. <i>G. bohemica</i> , <i>G. saxatilis</i> , <i>G. szovitzii</i>), melyek státusát tekintve az irodalom nem egységes. A Magyar-középhegységből és peremterületeiről ismert taxont <i>Gagea bohemica</i> subsp. <i>bohemica</i> -nak tartják, elterjedésére vonatkozóan SOÓ (1973) szerint pontusi – délkelet-európai (és előázsiái) faj, mely nyugatra Ausztria, Csehország, Németországig fordul elő. Ez alapján pontusz-szubmediterrán növény. A növény tápanyagszegény, nyílt, sziklás, jelentős mohaborítású felszíneket preferálja. Ilyen mikrohabitatok a Velencei-hegység területén gyakoriak (a köves-sziklás száraz – egykor, vagy részben ma is legeltetett – gyepterületeken). A faj feltehetően elterjedtebb, mint amit ismert állományai tükröznek. A faj hazai természetvédelme szempontjából a Velencei-hegységben (és a Balaton-felvidéken) található állományok igen jelentősek. A Velencei-hegységből dokumentált adatai Bauer et al. (2002) alapján: Herb. (MTM Növénytar): <i>Meleghegy: Vajda (L), 1934; Nadap, Antónia-hegy: Boros, 1950; Pákozd, Tompos-hegy: Boros, 1938; Sukoró, Hurka-völgy: Boros, 1939; Irod.: Velencei-hegység „ritka”</i> : Szili (1999).
Faj veszélyeztetettsége:	Kismértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Túllegeltetés, erős taposás, szerves szennyeződés, N-feldúsulás.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

Állatfajok

9)

Faj neve:	Fűrészlábú szöcske (<i>Saga pedo</i> Pallas)
Írányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (50 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Meleg-hegy sztyepprétei
Állománynagyság (jelöléskor):	R – ritka
Állománynagyság (tervkészítéskor):	R – ritka
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stabil.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Zavartalanabb középhegységi sztyeppré-foltok melegkori reliktumfaja. A Dunántúli-középhegység minden részterületéről ismert, különösen sok helyen fordul elő a Budai-hegység, a Pilis és a Vértes területén. A Velencei-hegységben jelenlegi ismereteink szerint kis egyedszámú állománya él (Meleg-hegy). Az izolált előfordulásokkal bíró, röpképtelen, parthenogenetikus úton szaporodó, új megtelepedésre vagy rekolonizációra alkalmatlan faj populációit előfordulásain potenciálisan veszélyeztetik a tüzesetek és a különböző eredetű taposás.
Faj veszélyeztetettsége:	Lokálisan nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Lokálisan nincsenek.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyén mindennemű taposást (intenzív legeltetés, turizmus vagy egyéb eredetű), ill. égetést tiltani kell.

10)

Faj neve:	Vörös csüngőlepke (<i>Zygaena laeta</i> Hübner)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép-Európában, Dél-Kelet-Európában elterjedt faj, mely elsősorban száraz, nem mész-szegény homokterületek pontomediterrán színezőeleme, mely sziklagyepekben is előfordul. Hernyói iringó leveleken táplálkoznak. Pontos magyarországi elterjedése nem ismert, a magyar Vörös Könyv, mint aktuálisan veszélyeztetett fajt említi. Állományainak visszaszorulását, eltűnését az alkalmas gyepterületek akáccal, fenyővel történő beültetése idézi elő. A tervezési területen nem tipikus előfordulása a hegység déli előteréhez köthető.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A potenciális élőhelynek számító gyepterületek kiterjedése – részben a fenti erdőtelepítésnek, részben a legeltetés visszaszorulásának köszönhetően fellépő – spontán cserjésedésnek, erdősödésnek köszönhetően csökken.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelem biztosítja a fajmegőrzést.

11)

Faj neve:	Zsíros bagoly-lepke (<i>Amphipyra tetra</i> , Fabricius)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	–
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép- és Délkelet-Európában elterjedt faj, de areája területén lokális, izolált előfordulásokkal van jelen. Magyarországon sokáig csak a Budai-hegységből és Pécs környékéről volt ismert. Az 1970-es években került kimutatásra a Velencei-hegységből (Nadap, Meleg-hegy). Ezt követően számos dunántúli előfordulási helye vált ismertté. Kis mobilitású faj, élőhelyéről (mely gyakran rendkívül kis kiterjedésű) nem távolodik el. Rejtőzködő életmódja miatt pontos elterjedését, életmódját kevésbé ismerjük.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem ismert.
Veszélyeztető tényezők:	Nem ismert.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelem biztosítja a fajmegőrzést.

12)

Faj neve:	Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i> , Linnaeus)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	11–50 pár
Állománynagyság (tervkészítéskor):	>10 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európai déli területeinek jellemző madara, de előfordul Északnyugat-Afrikában, Dél-Afrikában, Ázsiában is. Magyarországon a középhegységek zárt erdővel borított részeinek kivételével szórványosan mindenütt előfordul. Évtizedekkel ezelőtt elsősorban a nagyobb folyók partfalaiban költött, alig néhány nagyobb telepe volt ismert. Az 1980-as évektől kezdődően terjedése figyelhető meg. Nagyobb (>50 költő pár) telepei továbbra is ritkák, viszont fészkelésre alkalmas lösz- vagy homokfal jelenléte esetén néhány pár bárhol megtelepedhet. A tervezési területen élő állomány a számottevő magyarországi állományok közé tartozik. Fészkelésüket, állományaikat veszélyezteti a költőhelyek zavarása a fészkelésre használt falak becserjésedése, esetleg – bányafalak esetében – bányarekultiváció keretében történő rézsűzése.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Költőhelyek becserjésedése.
Fajvédelmi lehetőségek:	Aktuálisan, vagy potenciálisan költésre használt falak rendszeres karbantartása, területükön a szukcesszió visszaszorítása.

1. 3. Területhasználat

1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE 50 adatbázis alapján jellemeztük. Egyes felszínborítási kategóriákat összevontunk, így alakult ki az alábbi statisztika. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

Területi kiterjedés	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
Kategória	ha	%	ha	%	ha	%
Belterületek, városi zöldterületek	6,64	0,17	7139	0,36	395223	4,22
Egyéb mesterséges felszín	7,28	0,18	11234	0,57	164226	1,75
Kistáblás szántóföld	33,57	0,83	112974	5,74	1433449	15,31
Nagyáblás szántóföld	277,06	6,89	337073	17,13	3450242	36,86
Egyéb szántóterület	0,00	0,00	3468	0,18	48812	0,52
Természetes gyepek	324,10	8,06	328609	16,70	560491	5,99
Intenzíven használt gyepek	213,84	5,32	101291	5,15	401665	4,29
Gyümölcs	0,00	0,00	2755	0,14	69312	0,74
Szőlő	7,36	0,18	9019	0,46	140529	1,50
Fűzfa ültetvény	0,00	0,00	759	0,04	2692	0,03
Komló ültetvény	0,00	0,00	0	0,00	69	0,00
Tanyás térségek, illetve komplex művelési szerkezet	3,13	0,08	10071	0,51	247030	2,64
Egyéb mezőgazdasági terület	12,73	0,32	13377	0,68	84341	0,90
Természetes erdők	2298,55	57,17	638381	32,44	1265314	13,52
Erdő ültetvények	827,65	20,58	175520	8,92	766975	8,19
Egyéb erdők	0,00	0,00	640	0,03	946	0,01
Vizenyős terület	8,77	0,22	74548	3,79	126453	1,35
Felszíni víz	0,00	0,00	140455	7,14	202992	2,17
Egyéb természetes terület	0,00	0,00	650	0,03	769	0,01
Összesen	4020,68	100,00	1967963	100,00	9361529	100,00

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület az egyik legnagyobb Natura 2000 terület, a húsz terület területi átlagának majdnem a kétszerese. A terület igen nagy részét majdnem a 80 %-át borítja erdő, ami kétszerese a Natura 2000 területek erdőarányánál. Szerencsére ez az arány igen erősen a természetes erdők felé billen, melyek 2298 hektáron terülnek el, a terület 57 %-án. Az erdőültetvények aránya csupán 21 %, 827 hektáron.

A maradék terület további jelentős felszínborítási formája a gyepterület, mely a Natura 2000 terület 13 %-át borítja. Itt is a természetes gyepek aránya jelentősebb, amely 8 %, az intenzíven használt gyepek arány pedig 5,3 %.

Szántóföldi művelés is van a területen, nagytáblás szántóföldi művelés formájában 277 hektáron, a terület közel 7 %-án. A kistáblás művelés elhanyagolható, nem éri el a terület 1 %-át sem, viszont amit érdemes megemlíteni, hogy szőlőültetvények is vannak a területen, habár nagyon kis területen 7,36 hektáron. A Natura 2000 terület és a Velencei-tó között, illetve Pázmánd irányába nagyobb kiterjedésű szőlőültetvényeket találunk.

1.3.1.1. A terület jellemzése az Ökotípusos földhasználati modellben

Ökotípusok alatt az azonos ökológiai/alkalmassági/érzékenységi adottságokkal jellemezhető területeket értjük. Az ökotípusos földhasználati modellben részben külön vizsgáltuk a területek mezőgazdasági alkalmasságát, erdőalkalmasságát és környezeti érzékenységét. Ezek után mindhárom tulajdonság három fokozatának egy területi egységre vetített dominanciáját és azok kombinációját fejeztük ki egy-egy ökotípussal. Azaz a fent említett tényezőkkel – agráralkalmasság, erdőtelepítési alkalmasság, környezeti érzékenység – egyenként jellemeztünk egy három fokozatú skálán minden területi egységet. Ezek után megvizsgáltuk, hogy a három értékelt tulajdonság kombinációja miként jellemez egy területet. Mivel ezzel a módszerrel igen sok ökotípus jön létre, ezért ezekből csoportokat alkottunk a tényezők tulajdonság dominanciája alapján. Ennek értelmében az alábbi 10 származtatott ökotípust hoztuk létre:

1. jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek,
2. gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek,
3. környezetileg érzékeny agrárterületek,
4. erdőtelepítésre javasolt területek,
5. védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
6. erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek,
7. jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
8. gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
9. környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
10. gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek.

Ezen kívül megjelennek még a jelenlegi erdőterületek és a vizsgálatból egyéb okból kizárt területek.

A későbbiekben ez a metodika szolgált az OTrT felülvizsgálatában meghatározott övezetek lehatárolására. Mely szerint a

- „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” kategóriát az 1. és 7. ökotípus területeiből leválogatott szántóterületek (nagytáblás szántóföldek, kistáblás szántóföldek, melegházak, állandóan öntözött szántó területek, rizsföldek) adják.
- Az erdőgazdálkodási térség „Erdőtelepítésre szánt tervezett erdeit” a 4. és 6. ökotípusok jelölik ki, az
- „Erdőtelepítésre, fásításra alkalmas terület” övezetét pedig a 4., 5. és 6. ökotípusok adják.

Az ökotípusos földhasználatnál bemutatott statisztikai adatok a terület összterületére vonatkozóan kis mértékben eltérhetnek egymástól, mivel a vizsgálat és a statisztikai adatok előállítása térinformatikai módszerekkel történt 1 ha-os pixelmérettel.

Szántóföldi művelési alkalmasság

A szántóföldi művelési alkalmassági vizsgálat alapját a felhasznált talajtani (az Agrotopográfiai térkép fizikai féleség, vízgazdálkodási tulajdonságok, kémhatás és mészállapot tulajdonságok) és klimatikus környezeti változók alkalmasság szerinti súlyozása

adja, mely széles szakértői kör bevonásával és az ún. Guilford-eljárással történt. Ezt követően a KIPA-eljárás alkalmazásával a vizsgált öt növény (búza, kukorica, napraforgó, lucerna, cukorrépa) termesztési alkalmassága alapján az azonos környezeti változókkal jellemezhető, homogén területek rangsorolása valósult meg.

A vizsgálatból az alábbi felszínborítási kategóriákat zártuk ki:

- mesterséges felszín kategóriái,
- ültetvények,
- erdők,
- vizenyős területek,
- vizek.

A vizsgálat eredményeként az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- vizsgálatból kizárt terület,
- legkevésbé alkalmas terület,
- alkalmas terület,
- leginkább alkalmas terület.

A terület szántóföldi művelési alkalmassága a terület-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	2741	68,15	989027	50,35	2889136	31,06
Legkevésbé alkalmas terület	231	5,74	342354	17,43	1215097	13,06
Alkalmas terület	922	22,92	556887	28,35	3962396	42,60
Leginkább alkalmas terület	128	3,18	75924	3,87	1235049	13,28
Összesen	4022	100,00	1964192	100,00	9301678	100,00

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület nagy része erdőterület, így ezek a területek kizárásra kerültek a vizsgálatból. A maradék terület szinte egésze a közepes alkalmasságú területek kategóriába került. Itt extenzív művelés (gyepterület, extenzív szántóföldi művelés megvalósítása) javasolt. Az a közel 6 %, ami szántóföldi művelésre legkevésbé javasolt a terület déli részén helyezkedik el, itt köves-földes kopár a talaj genetikai típusa. Az a kicsit több mint 100 hektár „Leginkább alkalmas terület” közvetlenül ennek a területnek a szomszédságában, azonban már a mezőföld talajaihoz kapcsolódóan található. Ennek a területnek egy része a „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek” OTTrT-s övezetének.

Erdőtelepítési alkalmasság

Az erdőtelepítési alkalmasságot két fő szempont határozza meg:

a vizsgált terület potenciális erdőgazdálkodási teljesítőképessége - gazdasági alkalmassága és az erdő iránti környezeti igény - a leendő erdőnek a terület környezeti érzékenysége gyakorolt várható kedvező hatása, erdő környezeti teljesítőképessége. Értéke annál nagyobb, minél nagyobb lesz az új erdő várható környezetjavító (talajvédelmi és víztisztító, vízgazdálkodást szabályozó, stb.) szerepe, minél nagyobb mértékben jelentkezik az erdő környezeti érzékenységet befolyásoló hatása iránti társadalmi és földtulajdonosi igény.

Az erdőalkalmasság mértéke a következő képlet segítségével határozható meg:

$$\text{ERDŐALKALMASSÁG} = \text{A TERÜLET ERDŐGAZDÁLKODÁSRA VALÓ ALKALMASSÁGA (E_Galk)} + \text{ERDŐ IRÁNTI KÖRNYEZETI IGÉNY (E_KVszuks)}$$

Az erdőalkalmasságot tehát a gazdasági alkalmasság és az erdő iránti környezeti igény együttes értéke adja. Ez azt jelenti, hogy az erdőtelepítésre való alkalmasság gazdasági érdekből vagy környezetérzékenységi okból egyaránt magas lehet, sőt a két érdek összeadódva megelőzheti az esetleg prioritást élvező szántóföldi földhasználati igényt.

A védett területek esetében az erdőtelepítés csak akkor javasolható, ha nem sért természetvédelmi érdeket. A telepítés során honos fafajok alkalmazásával természetyszerű erdőket kell létrehozni.

A vizsgálatból kizárásra került területek az alábbiak:

- mesterséges felszín kategóriái,
- ültetvények,
- tanyák,
- természetes gyepek,
- erdők,
- vizenyős területek,
- vizek,
- jogi természetvédelmi oltalom alatt álló területek (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület),
- ex-lege területek,
- ramsari területek.

A terület erdőgazdálkodásra való alkalmasságát az alábbi tényezők befolyásolják:

$$\text{EGalk} = \text{GENalk} + \text{T.VÍZG} + \text{T.KÉM} + \text{KLIMAalk}$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

GENalk	A talaj genetikus típusai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.VÍZG	A talaj vízgazdálkodási tulajdonságai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.KÉM	A talaj kémhatása és mészállapota (Agrotopográfiai adatbázis),
KLIMAalk	Erdészeti klímazónák az alkalmasság szerint pontozva.

Az erdőtelepítési alkalmasságot nemcsak az erdőgazdálkodásra való alkalmasság határozza meg, hanem az erdő iránti környezeti igény, környezetvédelmi szükségesség. Az erdő iránti környezeti igényt az alábbi tényezők befolyásolják:

$$\text{E_KVszüks} = \text{T.FIZ} + \text{LEJT} + \text{VÍZV} + \text{KLIMAv}$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

T.FIZ	A talaj fizikai félesége (Agrotopográfiai adatbázis),
LEJT	Lejtőkategória,
VÍZV	Felszín alatti vízvédelmi területek,
KLIMAv	Erdészeti klímazónák a környezeti igény szerint pontozva.

A vizsgálat eredményeként az alábbi erdőtelepítési alkalmassági kategóriákat alakítottuk ki:

- vizsgálatból kizárt terület,

- feltételesen alkalmas terület,
- alkalmas terület,
- kiválóan alkalmas terület.

A terület erdőtelepítési alkalmassága a terület-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	3474	86,55	1525394	77,73	4103130	44,16
Feltételesen alkalmas terület	69	1,72	91380	4,66	576091	6,20
Alkalmas terület	471	11,73	298767	15,22	3855787	41,50
Kiválóan alkalmas terület	0	0,00	46870	2,39	755607	8,13
Összesen	4014	100,00	1962411	100,00	9290615	100,00

A vizsgálatból kizárásra kerültek az erdőterületek és a természetes gyepek, ami igen jelentős része a területnek. A maradék területnek, amely a terület kb 13 %-a nagy része alkalmas erdőtelepítésre, elsősorban véderdő telepítésre.

Környezeti érzékenység

A környezeti érzékenységet három tényező összegzéséből állítottuk elő, ezek:

- élővilág-érzékenység,
- talajérzékenység,
- vízbázisok érzékenysége.

A tényezők kapcsán azt vizsgáltuk, hogy adott tulajdonság jelen van-e az egyes területi egységeken vagy nincs.

A környezeti érzékenység szintézis térkép azt mutatja, hogy a három tényezőtől hány fed át adott helyen. A vizsgálatból kizártuk a mesterséges felszíneket.

Az élővilág érzékenységet a jogi oltalom alatt álló területek, az ökológiai hálózat területei, a Natura 2000 területek és az ex-lege területek alkotják.

A talaj érzékenységét az erózió mértékével fejeztük ki. Az eróziós térkép készítésekor azt a módszert alkalmaztuk, amely tulajdonképpen nem az erózió állapotának felmérésére, hanem a talajvesztés lehetséges mértékének becslésére épül. Ezek alapján 2 t/ha/év mennyiség felett érzékenynek tekintettük a területet.

A környezeti érzékenység harmadik összetevőjeként a területtel kapcsolatos vízvédelmi szempontokat vizsgáltuk, ami során a nitrátérzékeny és a felszín alatti vízvédelmi területeket vettük számba.

A fentiek értelmében az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- nem érzékeny terület,
- legkevésbé érzékeny terület,
- érzékeny terület,
- legérzékenyebb terület.

A terület környezeti érzékenysége a terület-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Nem érzékeny terület	12	0,30	23770	1,21	3255279	35,02
Legkevésbé érzékeny terület	181	4,51	905517	46,12	4177749	44,95
Érzékeny terület	3812	94,94	1025916	52,25	1844314	19,84
Legérzékenyebb terület	10	0,25	8285	0,42	17014	0,18
Összesen	4015	100,00	1963488	100,00	9294356	100,00

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület majdnem egésze két szempontból (vízvédelmi és élővilág-védelmi szempontból is) érzékeny. A terület szinte teljes egésze része a Nemzeti Ökológiai Hálózathoz és egy Természetvédelmi Terület is található rajta. Vízvédelmi szempontból azért érzékeny, mert északi része karszton helyezkedik el, déli részénél pedig 100 méteren belül vízáradó van. A Velencei-tó felé eső lejtős területeken vannak olyan foltok, ahol a talajvesztés meghaladja a 2 t/ha/év mennyiséget, így az a 10 hektáros terület az, ami mindhárom szempontjából érzékeny.

Ökotípusos földhasználati meghatározottság

Miután értékeltük az egyes tényezőket (pontértéket adtunk 0-3 között – 0: vizsgálatból kizárt, 1: leggyengébb -> 3: legmeghatározóbb) megvizsgáltuk, hogy az egyes területi egységeken hogyan alakul a három tulajdonság kombinációja és azok dominanciája. Az egyes ökotípusokat az alábbi algoritmussal alakítottuk ki:

1. „jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek”
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.
2. „gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek”:
a szántóföldi alkalmassági dominancia erősebb az erdőtelepítési dominanciánál, a terület gyenge vagy közepes termőképességű. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.
3. „környezetileg érzékeny agrárterületek”:
jó, illetve kiváló termőképességű területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt, az erdészeti alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.
4. „erdőtelepítésre javasolt területek”:
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.
5. „védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:
Az erdőtelepítési dominancia erősebb a szántóföldi alkalmassági dominanciánál, a terület erdőtelepítésre figyelembe vehető. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.
6. „erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek”:
Erdőtelepítésre indokolt területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell

venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt, a szántóföldi alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.

7. „jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:

A területnek az erdőtelepítési és a szántóföldi növénytermesztési alkalmassági dominanciája egyaránt jellemző, mindkét meghatározottsághoz kiváló adottságok tartoznak. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 2.

8. „gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:

Mind az erdőtelepítési alkalmasság, mind a szántóföldi alkalmasság közepes. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 1.

9. „környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:

Mind erdőtelepítésre indokolt terület, mind a szántóföldi növénytermesztésre alkalmas terület, magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mindhárom érték 3-as volt.

10. „gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek”:

A környezeti érzékenység dominál, vagy közepes és gyenge termelési adottságok esetén ugyanakkora súllyal határozza meg a területet. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a környezeti érzékenység 3-as vagy 2-es és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2. Avagy a környezeti érzékenység 1-es vagy 0-ás és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

A terület ökotípusos földhasználati meghatározottsága a terület-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	11	0,27	12779	0,65	606270	6,53
Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek	127	3,16	66053	3,37	1137101	12,24
Gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek	10	0,25	151762	7,74	685599	7,38
Környezetileg érzékeny agrárterületek	1	0,02	220	0,01	750	0,01
Erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	38492	1,96	640499	6,89
Védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	33728	1,72	494606	5,32
Erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek	0	0,00	350	0,02	1013	0,01
Jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	5521	0,28	71255	0,77

	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	12	0,30	124085	6,32	2077736	22,37
Környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	0	0,00	3	0,00
Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek	1095	27,27	795332	40,54	1722495	18,54
Jelenlegi erdőterületek	2759	68,72	733642	37,39	1852347	19,94
Összesen	4015	100,00	1961964	100,00	9289674	100,00

A terület legnagyobb része erdőterület, a maradék kb. 30 % a „Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek” (27,27 %) és a „Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek” (3,16 %) között oszlik meg. Utóbbi szántóterületei részei a „a „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek” OTrT-s övezetének.

A terület közel egyharmada azért került a „Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek” ökotípusba, mivel a területnek mindenhol magas a környezeti érzékenysége és ezt az értékelést nem haladja meg a szántóföldi művelési és/vagy erdőtelepítési alkalmasság. Ezekben a területeken mindenképpen a környezeti értékek szem előtt tartásával kell valamilyen extenzív mezőgazdasági művelést alkalmazni.

1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok

A tervkészítés időpontjában nem állt a tervezés rendelkezésére egységes, országos és digitális helyrajzi szám alapú tulajdonviszonyokat megjelenítő nyilvántartás.

1. 3. 3. Területhasználat és kezelés

1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság

Jelenleg igényelhető támogatások

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére a Tanács 1999. május 17-i 1257/1999/EK rendeletének 13-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők (jövedelmezőségi tényezők, alacsony népsűrűség és mezőgazdasági foglalkoztatottság aránya, alacsony hozamú, nehezen művelhető földterületek, valamint kedvezőtlen vízgazdálkodási és talajszerkezeti tényezők, szélsőséges talajsavanyúság és szikesség) hatásainak részbeni kompenzációja.

A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

A támogatás mértéke:

a) a 19. cikk alapján lehatárolt területeken 85,9 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 23500Ft/ha/év,

b) a 20. cikk alapján lehatárolt területeken 10,94 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 3000 Ft/ha/év.

A 19. cikk szerint lehatárolt területek összterülete 395 402 ha, amely az összes megművelt terület 6,3%-a, valamint az ország területének 4,25%-a. A 20. cikkely feltételeinek összesen 488 156 ha földterület felel meg, amely az összes megművelt terület 7,77%-a, valamint az ország területének 5,24%-a. A kedvezőtlen adottságú területek összterülete 883 558 ha, azaz Magyarország összterületének 9,5%-a, illetőleg a teljes megművelt terület 14%-a.

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület gazdasági, társadalmi adottságai alapján nem indokolt, hogy a terület KAT 19 besorolást kapjon, viszont a gyenge talajtani paraméterek alapján a területből 242,4 hektár KAT 20-as terület. Ezek többnyire gyepterületek, ahol elérhető a támogatás a gazdálkodók számára.

Agrár-környezetgazdálkodás

Az agrár-környezetgazdálkodás célja a természeti erőforrások okszerű, fenntartható biztosítása és az élelmiszerbiztonság elősegítése.

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás együtt igényelhető a Natura 2000 területek támogatásával, azonban a túlkompensációt el kell kerülni.

A Natura 2000 támogatások bevezetésének sikerességére következtethetünk, ha megvizsgáljuk, hogy az adott területen milyen a gazdálkodók elkötelezettsége a környezettudatos gazdálkodás iránt.

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Területen (4020 ha) két agrár-környezetgazdálkodási célprogramban vesznek részt a gazdálkodók: az „Alapszintű szántóföldi célprogramban” 27,38 hektárral és a „Füves élőhelyek kezelése” célprogramban 51,78 hektárral. A területen összesen 6 parcellán folytatnak természetkímélő gazdálkodást, a 6 parcella 3 pályázatban került benyújtásra. Ez a részvétel igen csekély a lehetőségekhez képest, és ezek a gyepek pályázatok is az intenzíven használt gyepekre koncentrálnak. Érdemes lenne a természetes gyepeket legeltetéssel hasznosítani és egyben a gazdálkodó is kiegészítő jövedelemre tehetne szert, amennyiben a területeket pályázza agrár-környezetgazdálkodásban. Érdemes azonban megfigyelni, hogy a területen kívül viszont igen jelentős az AKG parcellák megjelenése.

1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás

Az erdőállomány jellemzése

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület erdőállománya 520 alrészletben 3031,7 hektáron helyezkedik el. Az alábbi táblázatok bemutatják a jelenlegi faállománytípusok területi kiterjedését, illetve a faállományban megvalósítandó fafajösszetétel, a célállomány területi kiterjedését.

Faállománytípus	Terület (ha)
10 Egyéb lomb elegyes-cseres	638,9
16 Cseres	536,6
01 Akácos	212,5
03 Kocsánytalan tölgyes-cseres	167,9
26 Egyéb lomb elegyes-feketefenyves	106,5
17 Cseres-kocsánytalan tölgyes	101,2

19 Molyhos tölgyes-cseres	95,8
18 Egyéb lomb elegyes-akác	82,9
04 Kocsányos tölgyes	78,4
33 Feketefenyves-cseres	63,4
38 Cseres-feketefenyves	61,5
44 Elegyes-gyertyános	48,9
27 Cseres-kocsányos tölgyes	48,3
36 Fenyő elegyes-akác	40,9
46 Egyéb lomb elegyes-kocsánytalan tölgyes	38,7
28 Kocsányos tölgyes-cseres	38,3
56 Fenyő elegyes-kocsányos tölgyes	30,3
05 Egyéb kemény lombos	29,3
24 Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes	28,7
54 Egyéb elegyes- molyhos tölgyes	27,5
57 Elegyes-juharos	26,8
40 Cseres-molyhos tölgyes	23,0
58 Hazai nyáras-kocsányos tölgyes	20,5
09 Feketefenyves	16,4
25 Fenyő elegyes-feketefenyves	15,3
52 Tölgyes-erdeifenyves	10,6
14 Erdeifenyves	10,3
31 Tölgyes-kőris	9,0
15 Egyéb elegyes-kőris	8,8
20 Fenyő elegyes-erdeifenyves	7,9
68 Egyéb lomb elegyes-gyertyános-kocsánytalan tölgyes	6,7
76 Molyhos tölgyes-feketefenyves	4,9
41 Egyéb lomb elegyes-erdeifenyves	4,4
65 Erdeifenyves-cseres	4,2
49 Gyertyános-kocsánytalan tölgyes	3,6
37 Cseres- gyertyános-kocsánytalan tölgyes	2,4
43 Kocsánytalan tölgyes	2,0
29 Nemes nyáras-akác	1,8
11 Elegyes-mézgás éger	1,4
22 Kőris	1,2
48 Cseres-erdeifenyves	1,0
67 Kocsánytalan tölgyes-molyhos tölgyes	0,9
Nincs adat	372,1
Végösszeg	3031,7

Távlati célállománytípus	Terület (ha)
10 Egyéb lomb elegyes-cseres	758,2
03 Kocsánytalan tölgyes-cseres	710,8
17 Cseres-kocsánytalan tölgyes	348,1
19 Molyhos tölgyes-cseres	203,5

05 Egyéb kemény lombos	151,5
16 Cseres	112,3
37 Cseres- gyertyános-kocsánytalan tölgyes	103,0
46 Egyéb lomb elegyes-kocsánytalan tölgyes	65,2
38 Cseres-feketefenyves	53,1
40 Cseres-molyhos tölgyes	51,4
54 Egyéb elegyes- molyhos tölgyes	23,5
44 Elegyes-gyertyános	18,3
15 Egyéb elegyes-kőrises	14,0
11 Elegyes-mézgás égeres	7,1
26 Egyéb lomb elegyes-feketefenyves	7,0
01 Akácos	5,3
33 Feketefenyves-cseres	5,3
77 Elegyes-hársas	4,7
31 Tölgyes-kőrises	4,7
24 Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes	2,8
28 Kocsányos tölgyes-cseres	2,6
73 Molyhos tölgyes- kocsánytalan tölgyes	2,3
22 Kőrises	1,2
18 Egyéb lomb elegyes-akácos	0,9
04 Kocsányos tölgyes	0,9
21 Kőrises-kocsányos tölgyes	0,8
67 Kocsánytalan tölgyes-molyhos tölgyes	0,6
47 Virágos kőrises-molyhos tölgyes	0,5
Nincs adat	372,1
Végösszeg	3031,7

A Velencei-hegység Natura 2000 terület erdőterületeinek szinte teljes egésze állami tulajdonban van (2947 ha) a többi pedig magántulajdonban van (84,7 ha). Az erdőgazdálkodók személyét az erdészeti adattár tartja nyilván.

Az erdőterület igen kis része védett természeti terület (192,2 ha), szinte teljes egésze pedig nem védett terület (2839,5 ha).

A kezelési üzemmód szerint mind a négy lehetséges kezelési üzemmód szerint vannak erdők a területen, ezek területi kiterjedését az alábbi táblázat mutatja be:

Kezelési üzemmód	Terület (ha)
Vágásos erdő	1905,2
Faanyagtermelést nem szolgáló erdő	387,3
Szálaló erdő	241,0
Átalakítás alatt álló erdő	126,1
Nincs adat	372,1
Összesen	3031,7

Rendeltetés szerint a területen majdnem egésze (2422,4 ha ~80 %) honvédelmi érdekeket szolgáló védő erdő, szintén védő funkciójú erdők a 204,3 hektár kiterjedésű talajvédelmi

erdők, csupán 39,2 hektár erdő a faanyagtermelést szolgáló erdő. 372,1 hektárról nem áll rendelkezésre adat.

A molyhos-cseres tölgyesek természetes úton, igen gyengén újultak, szükség volt mesterséges kiegészítésre. Veszélyt jelent az ezüstfa elterjedése a bolygatott részeken. Jelenleg őshonos, klímának, termőföldnek megfelelő, többkorú, többszintes, elegyes faállományok kialakítása a cél. 445 000 m³ a fakészlet, 7500 m³ az éves termelés.

1. 3. 3. 3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A terület a III/4. Dunamenti-Mezőföldi körzetben helyezkedik el. A körzet apróvadás és nagyvadás átmeneti jellegű vadászterületekből áll. Állandó, általánosan elterjedt nagyvadfaj az őz, emellett változó egyedsűrűségben megjelenik a gímszarvas és a vaddisznó, illetve foltszerűen a dák és a muflon. A mezei nyúl alacsony egyedsűrűséggel mindenhol megtalálható a körzetben, a fácán területi eloszlása azonban az eltérő természeti adottságokból adódóan nagyobb különbségeket mutat. Az apróvadfajok állomány nagyságára a folyamatos csökkenés jellemző. A területen sok vizes élőhely található, ahol a vízivadgazdálkodás szerepe jelentős. A vadgazdálkodási tervezési szempontok alapján a nagyvadfajok létszámcsökkenése illetve az apróvadfajok érdekében történő élőhelyjavítás és ragadozógyérítés javasolt. A vízivad szempontjából fontos a vízparti növényzet megóvása, nyugodt táplálkozó- és pihenőterületek biztosítása.

A területet érintő vadgazdálkodási egységek kódszáma, neve és telephelye:

07-402310-1-4-1	Széchenyi Zsigmond Vadásztársaság (Székesfehérvár)
07-403410-1-4-1	Rovákja Völgye Vadásztársaság (Lovasberény)
07-403510-1-3-4	HM Bp -i Erdőgazd. Zrt. Lovasberényi Erd. Ig. (Budapest)
07-404610-1-4-1	Barátság Vadásztársaság (Vereb)

A terület vadállományának értékelése az érintett vadászatra jogosultak 10 éves adatai alapján:

Vadfaj	A körzet jellemző állomány-sűrűsége (pld/100 ha)	A terület jellemzői				A vadfajok vadgazdálkodási jelentősége
		Állománysűrűség (2000-2009)		Hasznosítási sűrűség (1999-2008)		
		pld/100 ha	trend	pld/100 ha	trend	
Gímszarvas	0,34	2,12	csökkenő	0,89	stagnáló	nagy
Dámszarvas	0,13	2,75	stagnáló	1,95	stagnáló	nagy
Őz	3,81	1,51	növekvő	0,51	növekvő	kicsi
Muflon	0,08	1,09	csökkenő	0,35	csökkenő	kicsi
Vaddisznó	0,72	2,96	növekvő	2,13	stagnáló	közepes
Mezei nyúl	3,80	2,94	növekvő	0,11	növekvő	kicsi
Fácán	9,35	4,76	növekvő	0,99	növekvő	kicsi
Fogoly	0,33	0,19	csökkenő	0,00	-	nincs

(Adatforrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár, SZIE-VMI, Gödöllő, 2009)

A területen a gímszarvas és a muflon állomány nagysága csökken, a dámszarvasé állandónak tekinthető, az őz és a vaddisznó állománya növekszik. A nagyvadállomány hasznosított mennyisége a gím, a dák és a vaddisznó esetében az évek közötti ingadozások ellenére

állandónak mondható. A muflon terítéke csökken és csak az őz esetében figyelhető meg növekedés. A mezei nyúl és a fácán növekvő állománysűrűsége növekvő hasznosítási aránnyal is párosul. A fogoly létszáma csökken a területen.

A vízivadfajok vadgazdálkodási jelentősége kicsi; vetési lúd, nagyililik és tőkés réce került terítékre az utóbbi években. A területen vadgazdálkodási szempontból jelentőséggel bíró egyéb vadászható fajok: balkáni gerle, örvös galamb, szarka, dolmányos varjú, szajkó, róka, borz, nyest, házi görény, aranybak, üregi nyúl, kóbor kutya, kóbor macska.

A területet érintő természetvédelmi korlátozások kiterjednek a vadászati és vadgazdálkodási berendezések elhelyezésére és az élőhelyfejlesztésre. A kiemelt fontosságú védett területeken nagy hangsúlyt kell fektetni a vadfajok intenzív apasztására.

A tervezési és állománykezelési előírásokkal összhangban állománycsökkentő nagyvadgazdálkodást kell folytatni. Emellett a megfelelő ivararány és korosztályszerkezet kialakításával, a kiváló adottságú egyedek kíméletével a jó minőségű gím- és dámszarvasállomány megtartása a cél. Az őz esetében is az ivararány és a korosztályösszetétel beállítása és az általános minőségjavítás a cél. A vaddisznó- és muflonállomány szinttartása vadgazdálkodási szempontból fontos, a természetvédelmi prioritásokkal viszont ellentmondhat lokálisan. Az apróvadfajok vadgazdálkodási jelentősége kicsi a területen.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

III/4. Dunamenti-Mezőföldi körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Széchenyi Zsigmond Vadásztársaság (07-402310-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve.

Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. augusztus Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Rovákja Völgye Vadásztársaság (07-403410-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve.

Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. augusztus Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

HM Bp -i Erdőgazd. Zrt. Lovasberényi Erd. Ig. (07-403510-1-3-4) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. november 23. Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Barátság Vadásztársaság (07-404610-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. augusztus Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

A vadászatra jogosultak adott vadászati évre szóló éves vadgazdálkodási tervei.

1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás

A tervkészítés időszakában a vízgyűjtő gazdálkodási tervek társadalmasítása folyt.

1. 3. 3. 5. Turizmus

Nadap 80 ha, művelés alól kivett területet kíván turisztikailag hasznosítani, amelynek fele a Natura 2000 ökológiai hálózat része. Szőlészet, borászat és bemutatóhely létrehozását tervezi egy vállalkozó, ami a település turisztikai felvirágoztatását szolgálná. Sukorót több ezer turista látogatja évente. Helyi vállalkozók fejlesztési elképzeléseiben szerepel a település rendezett, tiszta, német nemzetiségű jellegének erősítése, illetve szórakoztató központ létrehozása.

1. 3. 3. 6. Ipar

Ipari fejlesztés nem tervezett.

1. 3. 3. 7. Infrastruktúra

A Natura 2000 területet tervezett és meglévő gyűjtő-, illetve mellékutak érintik. Natura 2000 ökológiai hálózat Sukoróval átfedő területét gyalogos, illetve turistaút, Pákozddal átfedő területeit tervezett kerékpárút érinti.

1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, terület-felhasználási konfliktusok

Nadap és Sukoró fejlesztési elképzeléseit nem érinti a Natura. 2000 terület. Pákozdot délről az M7-es autópálya, északról a Natura 2000 terület határolja, ezzel korlátozva a település fejlődését. A Natura határ módosításáról már korábban is indítványozták.. Pákozdon a katonai lőtér átminősítését forszírozza egy helyi vállalkozó, de ehhez kármentesíteni kellene a területet.

2. Felhasznált irodalom

- Ádám L., Somogyi S. (1972): A Velencei-tó és vízgyűjtője. – In: A Velencei-tó és vízgyűjtője – Vízügyi atlasz sorozat 12., Budapest
- Bauer N., Mészáros A., Galambos I. (2002): A *Gagea bohemica* (Zauschn.) Schult. Et Schult. Élőhelyválasztásának vizsgálata. – *Kitaibelia* 7(2): 215–223.
- Boros Á. (1921, 1922, 1930, 1933, 1934, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1949, 1952, 1953): útinaplók.
- Boros Á. (1937): Fejér vármegye növénytakarója. Magyar városok és vármegyék monográfiája, 22: 3–14.
- Boros Á. (1954): A Vértes, a Velencei-hegység, a Velencei-tó és környékük növényföldrajza. – *Földrajzi Értesítő* 3: 280–309.
- Borsos O. (1959): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora II. Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol. 2: 59–93.
- Borsos O. (1960): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora IV. Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol. 3: 93–129.
- Borsos O. (1962): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora VI. Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol. 5: 27–61.
- Borsos O. (1963): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora VII. Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol. 6: 43–81.
- Borsos O. (1964): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora VIII. Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol. 7: 45–71.
- Bölöni J.: A Velencei-hegység természetföldrajzi viszonyai. – V. MÉTA-túra 2005. október 5–9., MTA ÖBKI.
- Csiky J. (2006): Adatok Magyarország flórájához és vegetációjához I. – *Kitaibelia* 10(1): 138–153.
- Farkas S. (szerk.) (1999): Magyarország Védett Növényei. – Mezőgazda Kiadó, 420 pp.
- Farkas E., Lőkös L. (2006): Törvényesen védett zuzmófajok Magyarországon. – Poszter, Aktuális Flóra- és Vegetációkutatás a Kárpát-medencében VII, Debrecen, 2006. február 24–26.
- Farkas S., Molnár V.A. (2001): Adatok hazai *Nanocyperion*-fajok ismeretéhez VII. A *Cyperus glaber* L. második magyarországi lelőhelye. – *Kitaibelia* 6(1): 167.
- Fekete G. (1952–1959): A Velencei-tó, partvidéke és a Velencei-hegység fitocönológiai viszonyai. – Doktori értekezés. Készült az ELTE Növényrendszertani-Növényföldrajzi Intézetében és a Természettudományi Múzeum Növénytárában, Budapest, kézirat 33 oldal + 16 táblázat.
- Fekete G. (1954): A *Chlorocyperus glaber* (L.) Palla Magyarországon. – *Bot. Közlem.* 45: 253–254.
- Fekete G. (1955): Die Vegetation des Velenceer Gebirges. – *Annales Historico-naturales Musei Nationalis Hungarici*, 7: 343–362.
- Fekete G., Jakucs P. (1957): Néhány karsztbokorerdő-faj elterjedési adatainak katalógusa Magyarországról. – *Annales Historico-naturales Musei Nationalis Hungarici* 8: 181–195.
- Haraszthy L. (szerk.) (2000): Magyarország madarai. – Mezőgazda, Budapest
- Illyés Z. (2005): A 2005. évi *Liparis loeseli* állománymonitoring és védett fajok előfordulásának pontszerű térképezése, A nádasmonitoring keretén belül a különböző kezelésű foltok cönológiai mintavételezése a tápanyagsökkentés lehetséges módzatainak leírása, A *Liparis loeseli* mesterséges szaporulat kiültetési kísérletei, A Velencei-tó vízgyűjtőjének élőhelytérképezése különös tekintettel a vízfolyások közvetlen környékére c. tanulmány a Duna-Ipoly Nemzeti Park számára. Budapest, mscr. pp. 69.
- Illyés Z. (2008): A Velencei-hegység (HUDI20053) Natura 2000 terület élőhely-térképezése. – Kutatási jelentés
- Illyés Z., Tóth E. (2006): Új őszi füzértkeres (Spiranthes spiralis (L.) Chevall) előfordulás a Velencei-hegységben. – *Kitaibelia* 10(1): 200.
- Kárpáti Z. (1934): Két érdekes növény a velencei Meleghegyen. – *Botanikai Közlemények* 31: 43.
- Kenyeres Z., Bauer N. & Rácz I. (2002): Saga pedo Pallas dans le bassin Carpates, synthèse et nouvelles données (Orthoptera, Tettigoniidae). – *Bulletin de la Société entomologique de France* 107(2): 149–156.
- Kereszty Z. (1987–1988): A magyarországi *Scilla bifolia* alakkör rendszertani felülvizsgálata. – II. Numerikus taxonómiai vizsgálatok. – *Botanikai Közlemények* 74–75 (1–2): 47–61.

- Lacza J. Sz. (1959): Beitrage zur Arealkunde der ungarischen Helleborus-Arten. – Annales Historico-Naturales Musei Nationalis Hungarici 51: 201–209.
- Lelkes A. (1999): Lónyelvű csodabogyó – *Ruscus hypoglossum* L. – Tilia 7: 281–285.
- Less Gy. (2004): Eocén üledékes képződmények. — In Gyalog L., Horváth I. (szerk.): A Velencei-hegység és a Balatonfő földtana. Magyarázó a Velencei-hegység földtani térképéhez (1:25 000) és a Balatonfő–Velencei-hegység mélyföldtani térképéhez (1:100 000) [Geology of the Velence Hills and the Balatonfő. Explanatory Book of the Geological Map of the Velence Hills (1:25 000) and the Geological Map of Pre-Sarmatian Surface of the Balatonfő–Velence Area (1:100 000)]. — Kiadja a Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest, pp. 80–83, 209–211.
- Marosi S. & Somogyi S. (1990): Magyarország kistájainak katasztere. – Budapest, Földrajztudományi Kutató Intézet
- Merkel O., Kovács T. (1997): Bogarak–Coleoptera. – Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer VI. MTM, Budapest, p. 44.
- Molnár A., Sulyok J., Vidéki R. (1995): Vadon Élő Orchideák. – Kossuth Könyvkiadó, 160 pp.
- Molnár V.A. (2003): Rejtőzködő kincseink. Növényritkaságok a Kárpát-medencében. – Debreceni Egyetem TTK Növénytani Tanszék, Debrecen, WinFair Kft., Szeged, 232 pp.
- Pinke Gy., Pál R., Mesterházy A., Király G., Szendrői V. (2005–2006): Adatok a Dunántúli-középhegység és a Nyugat-Magyarországi peremvidék gyomflórájának ismeretéhez. – Kitaibelia 10(1): 154–185.
- Rakonczay Z. (szerk.) (1989): Vörös Könyv (A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok). – Akadémia Kiadó, Budapest
- Riezing N. (2002): Adatok a Dunántúl északi részének flórájához. – Kitaibelia 7(2): 163–167.
- Soó Rezső, Borsos Olga (1966): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora IX. – Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol. 8: 315–336.
- Szeőke K. (2007): A Vértes-hegység lepkefaunája (1971–1985) (Lepidoptera: Macrolepidoptera). – Natura Somogyiensis 10: 341–360.
- Szerényi G. (1997): A Meleg-hegy és a Hurka-völgy. – Természet Világa, 128 (7): 327–329.
- Szili I. (1999): Élet a grániton. – Természet Világa 130 (3): 138–140.
- Tamás J., Csontos P. (2002): Őszi füzértékercs (*Spiranthes spiralis* /L./ Chevall) a Pázmándi-sziklákon. – Botanikai Közlemények 89: 183–186.
- Udvardy L., Bényei-Himmer M. (1999): Data for flora of the surroundings of Velence Mountains and Lake Velencei. – Publ. Univ. Horticulturae Industriaeque alimentariae 59: 145–160.
- ZSOMBÉK Természetkutató Egyesület (2003): Velencei-hegység tervezett tájvédelmi körzet élőhelytérképe és kezelési tervének előkészítése. – Duna-Ipoly NP Ig. megbízásából készített kutatási jelentés, kézirat, Budapest

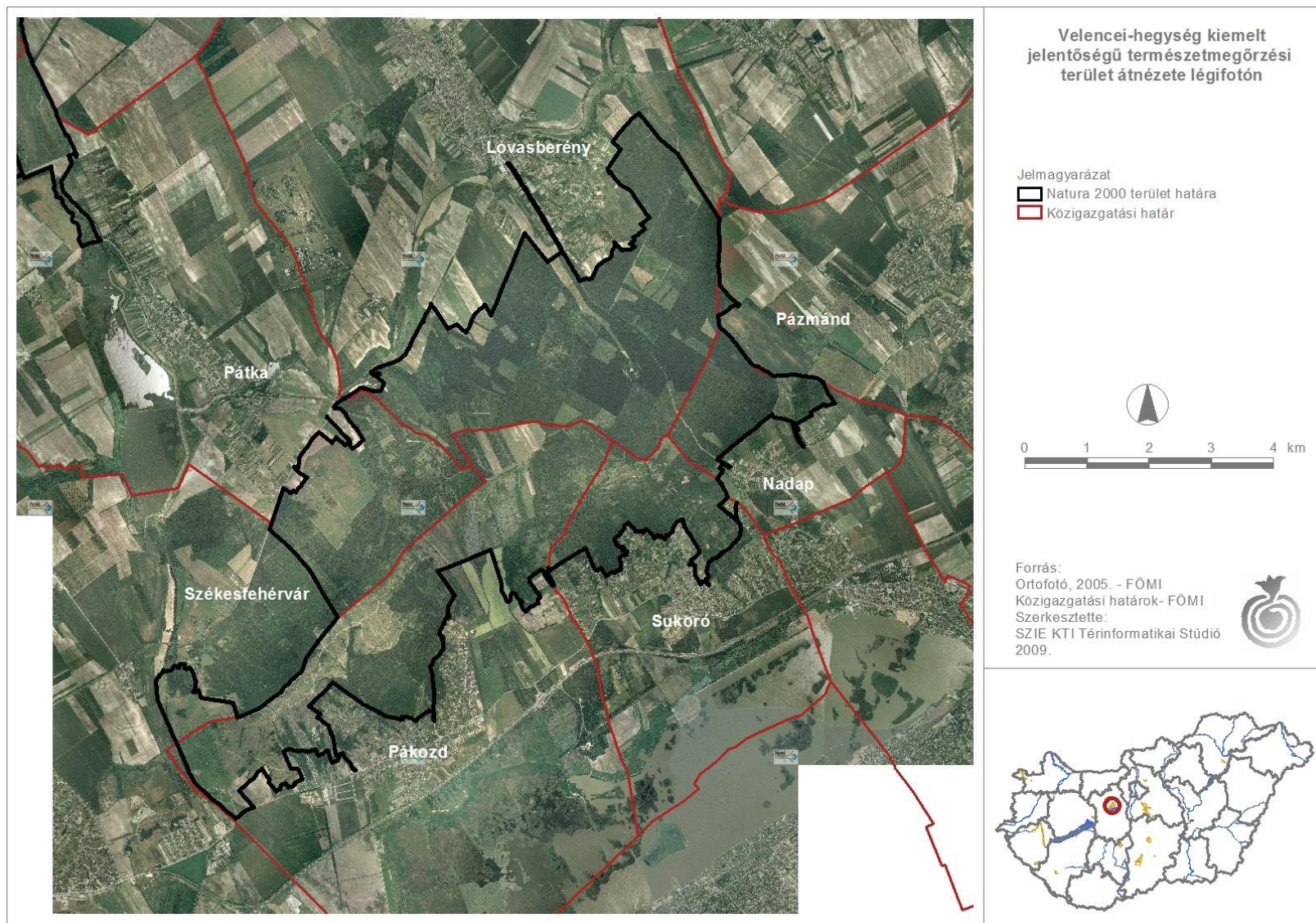
<http://geo.kvvm.hu/tir/>

A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Cntryhu 2008.mdb)

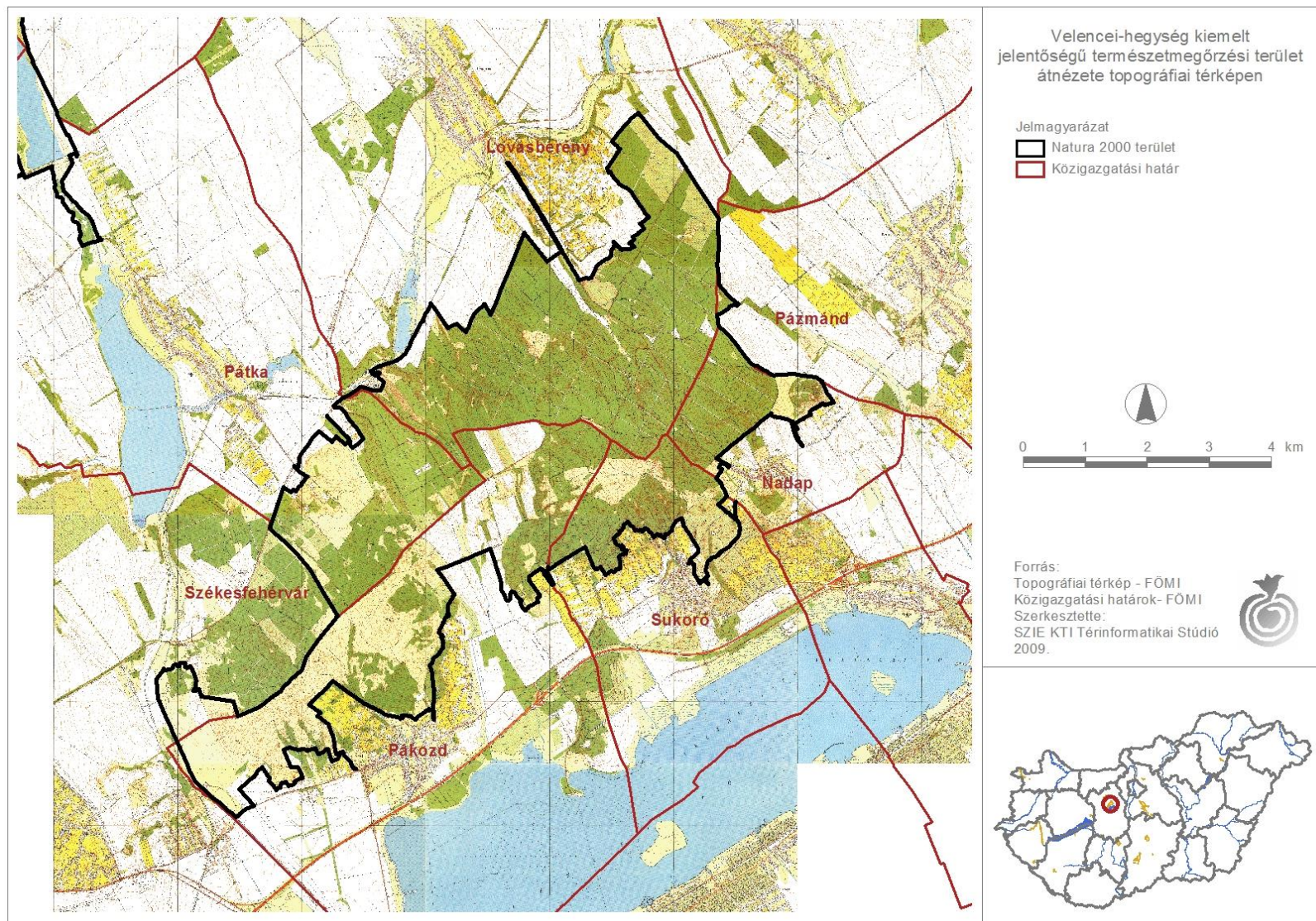
A kijelölt Natura 2000 területek térinformatikai fedvénye (Natura 2000 shape)

Országos védett területek határa

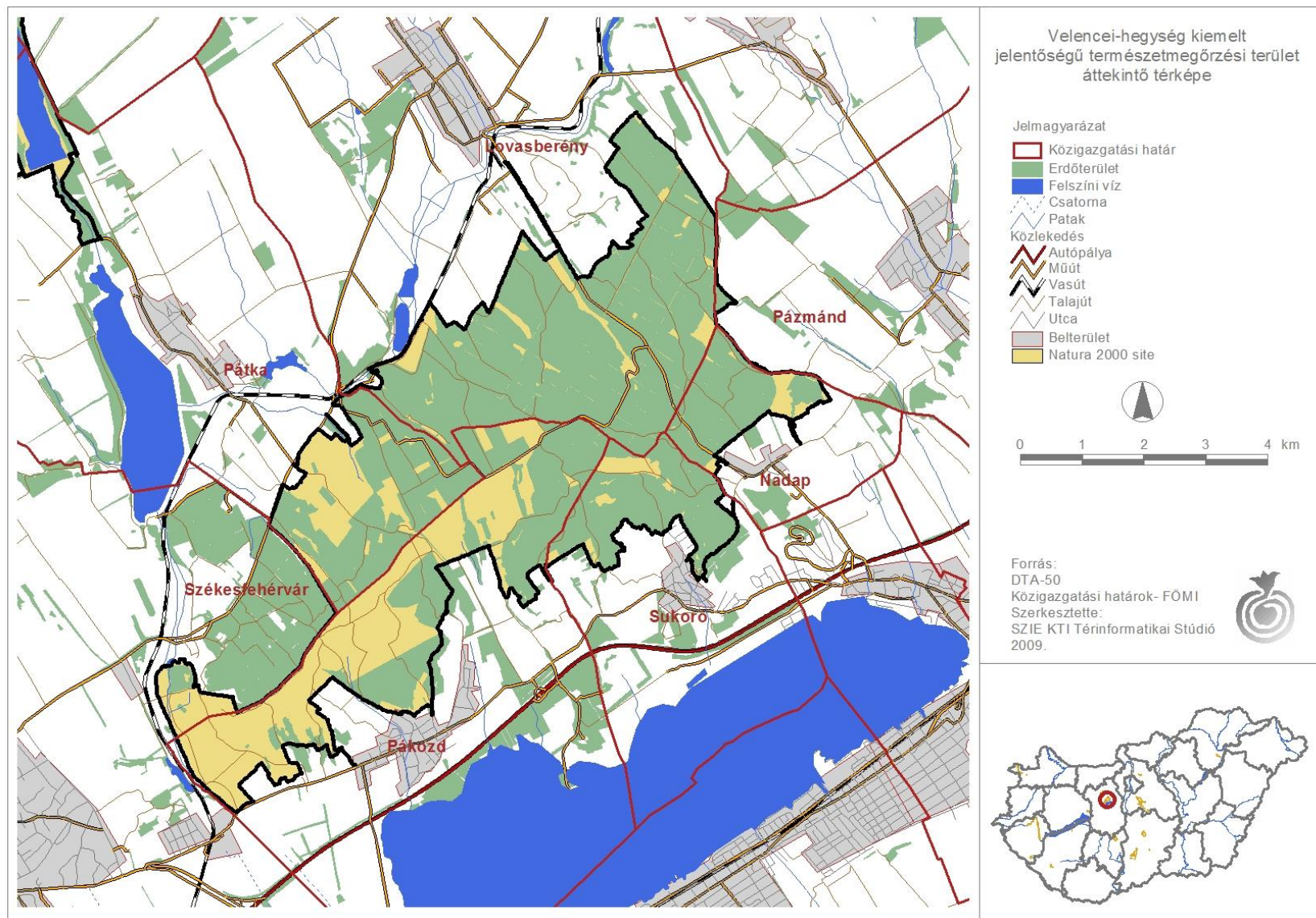
III. MELLÉKLETEK

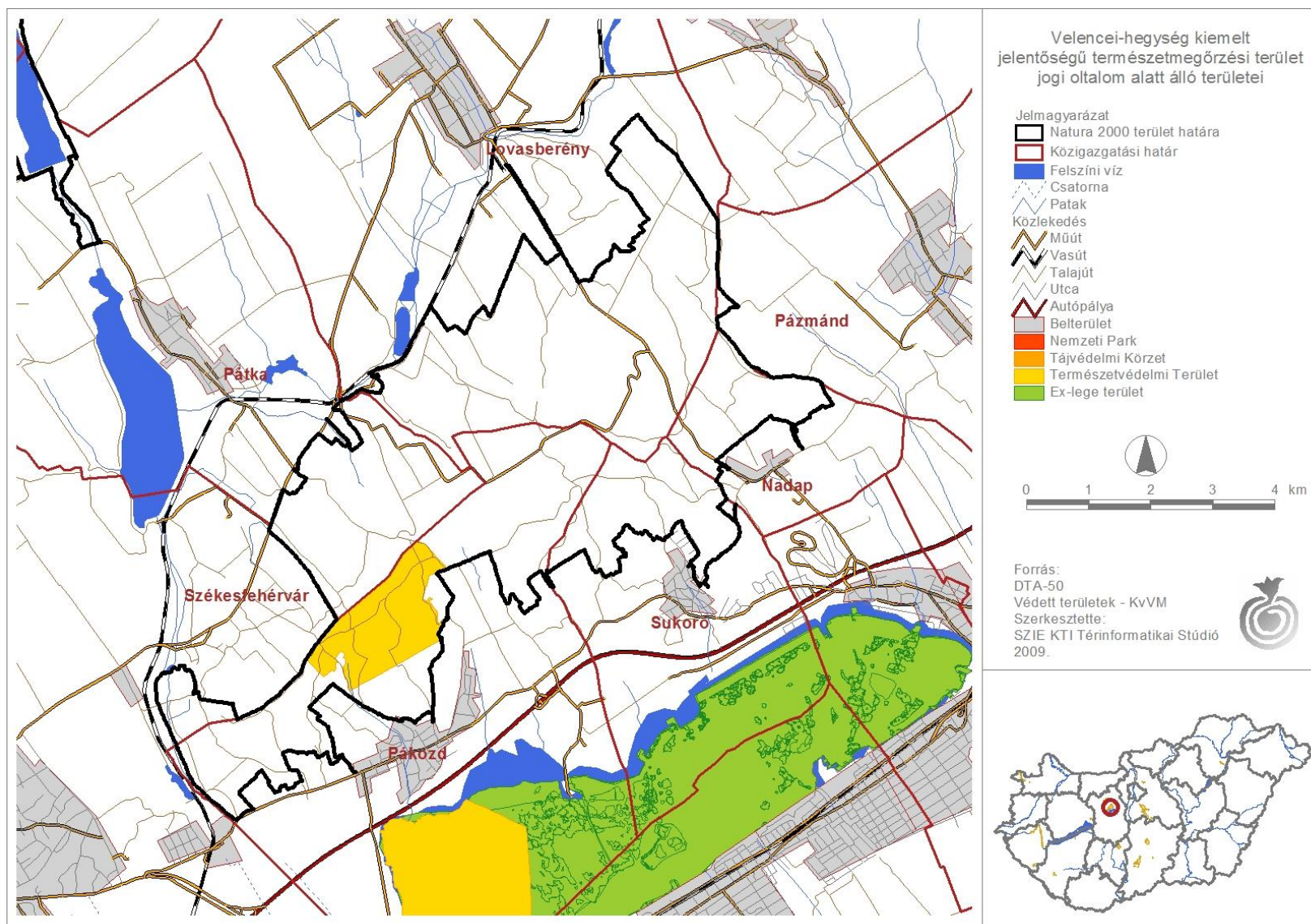
1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója

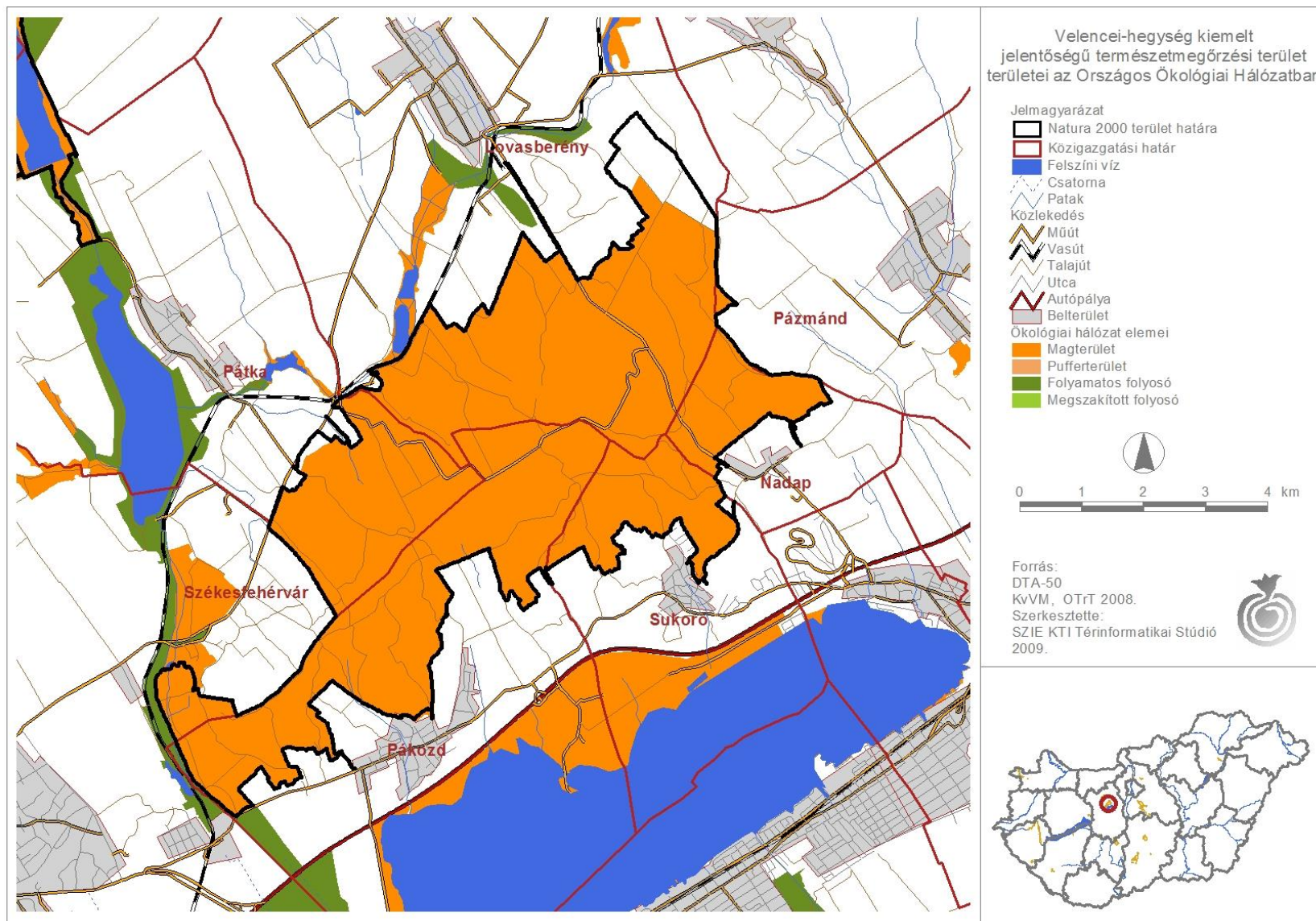
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe

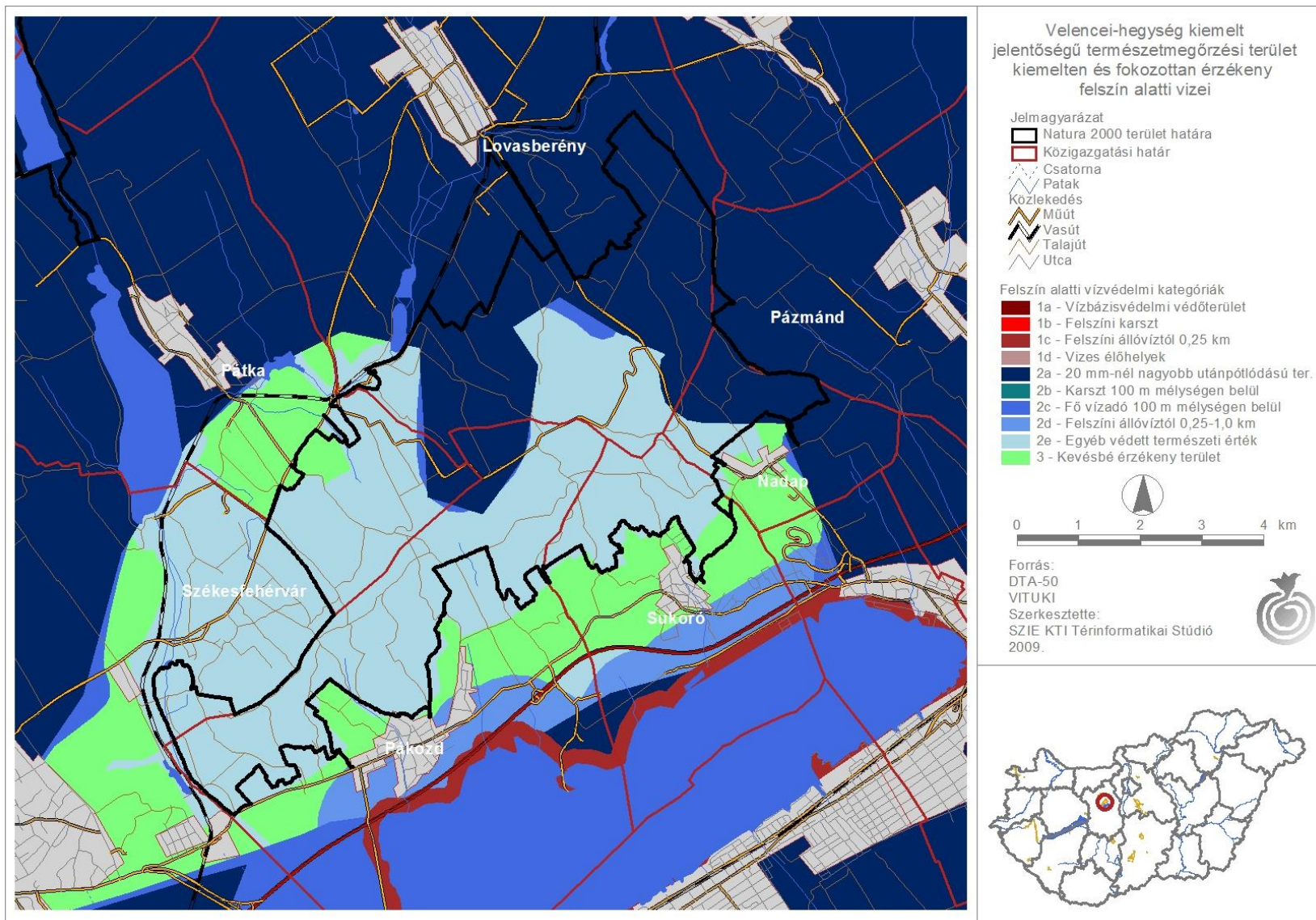
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézeti térképe

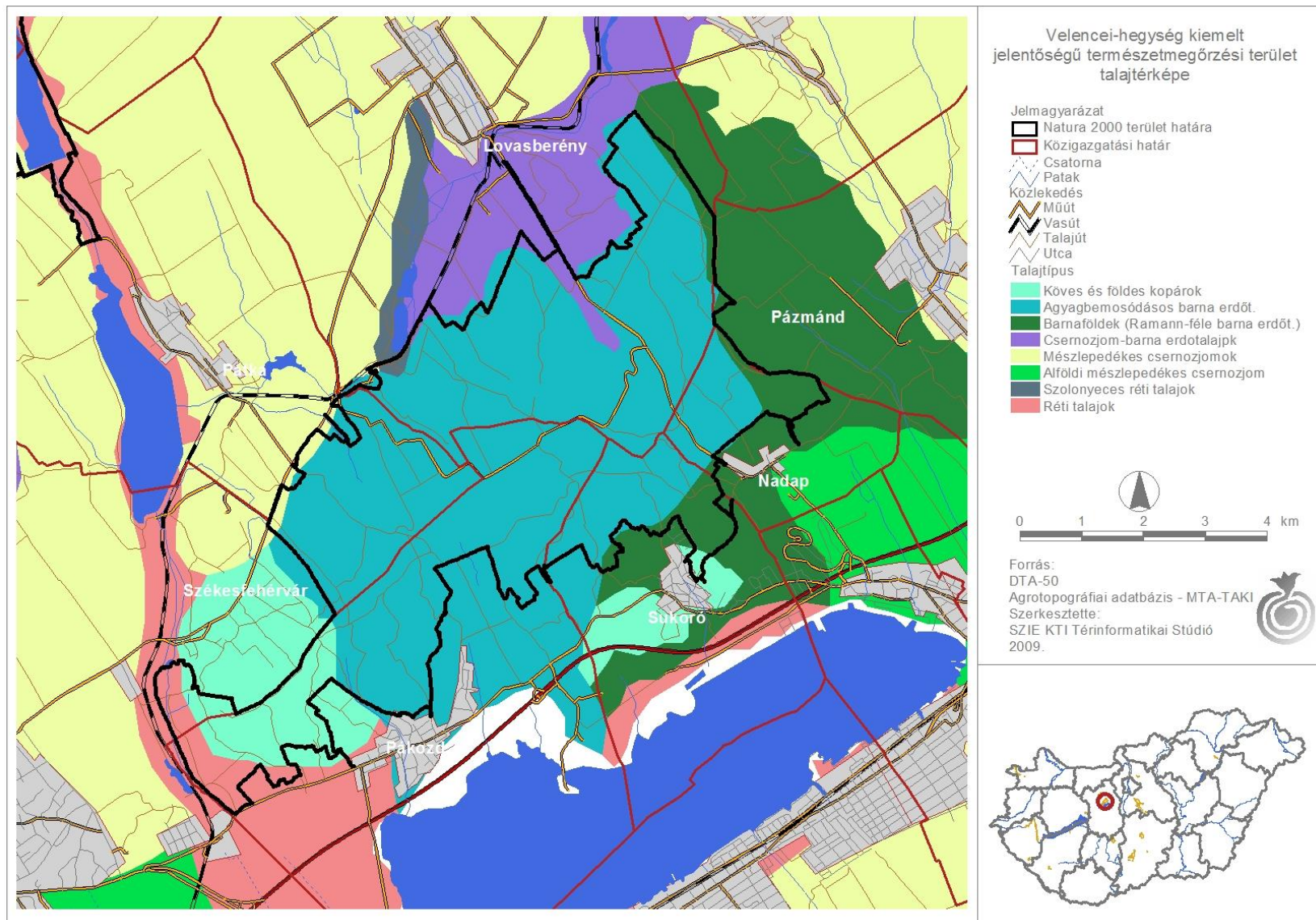
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei

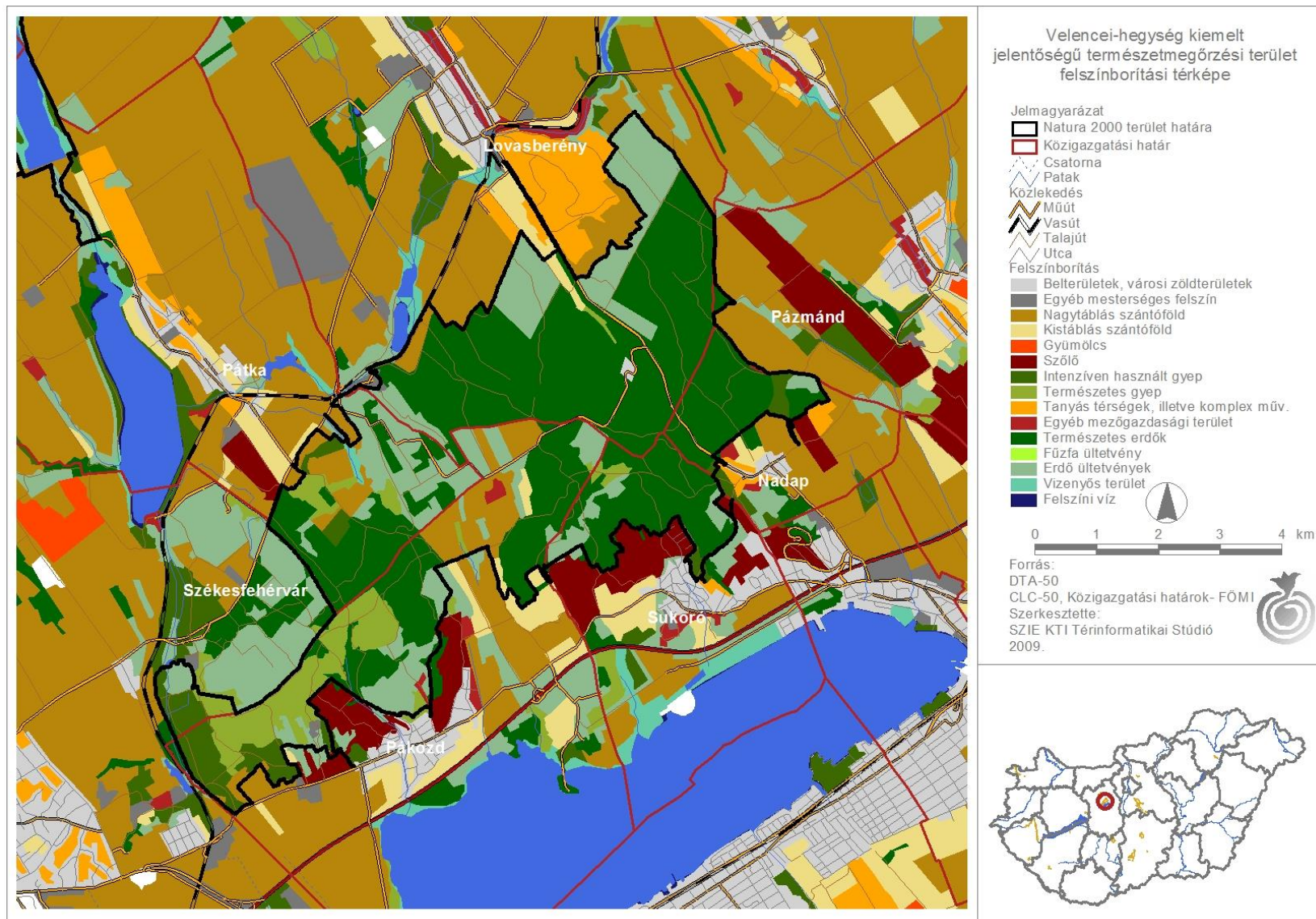
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége az országos ökológia hálózatban

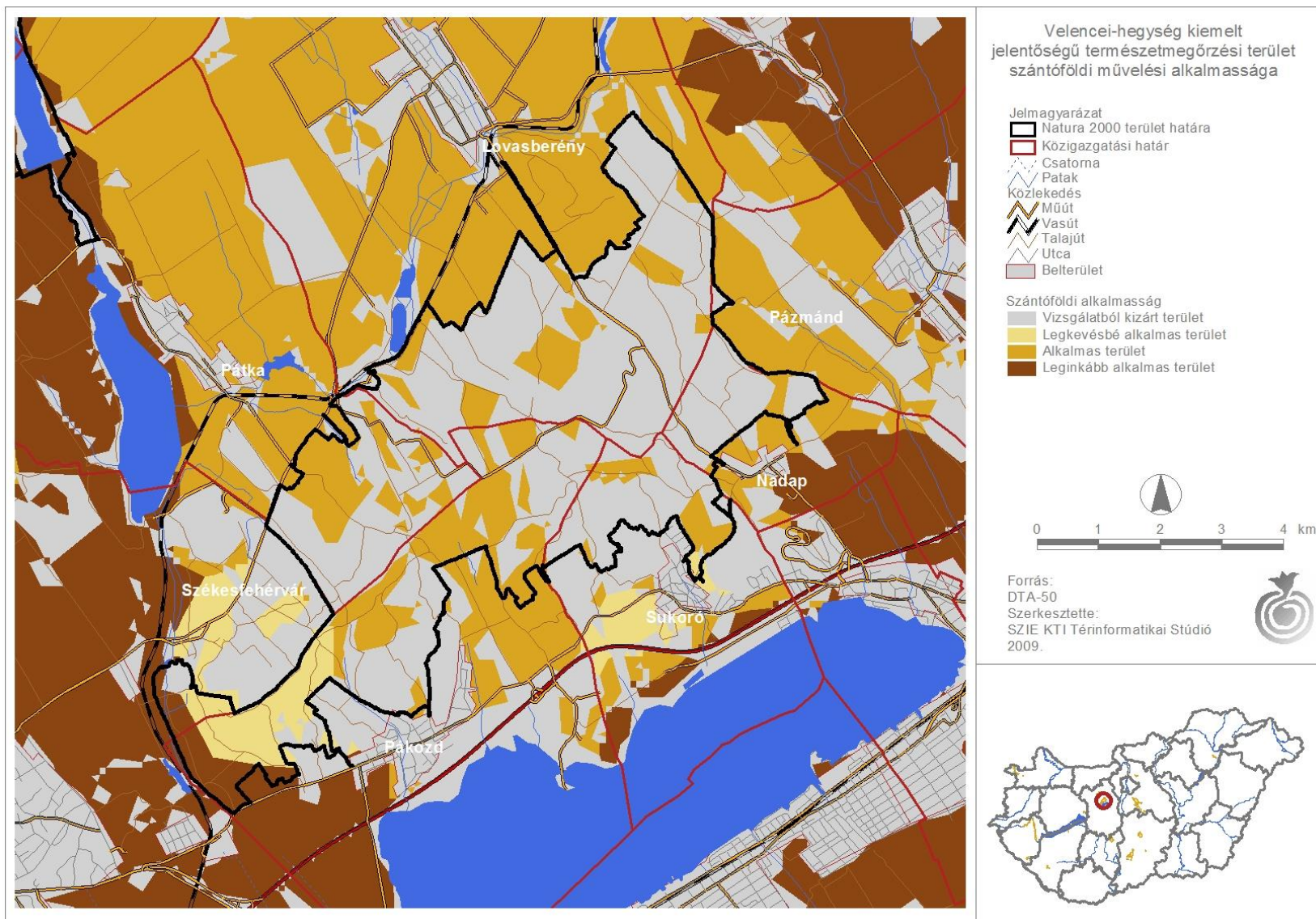
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei

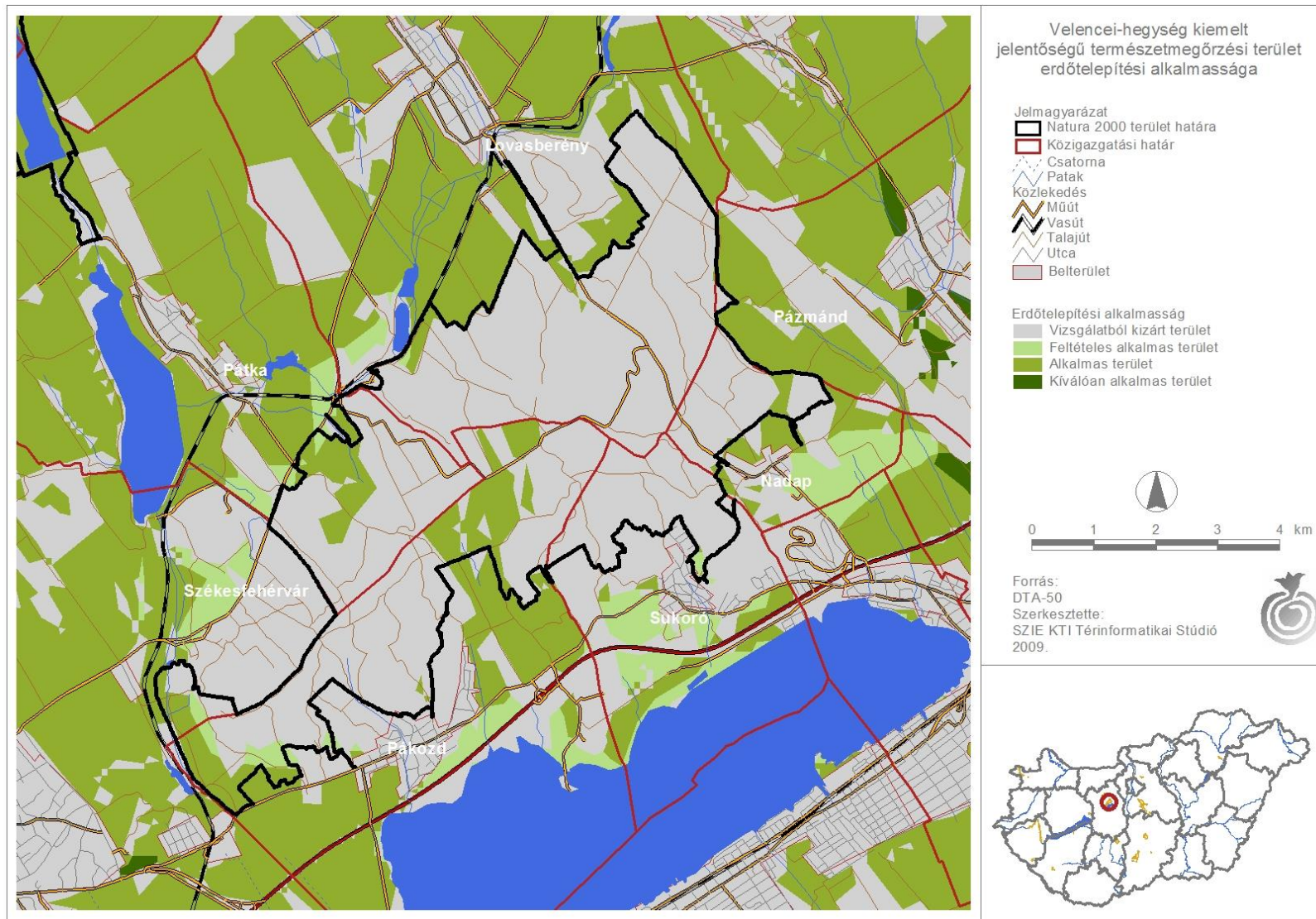
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe

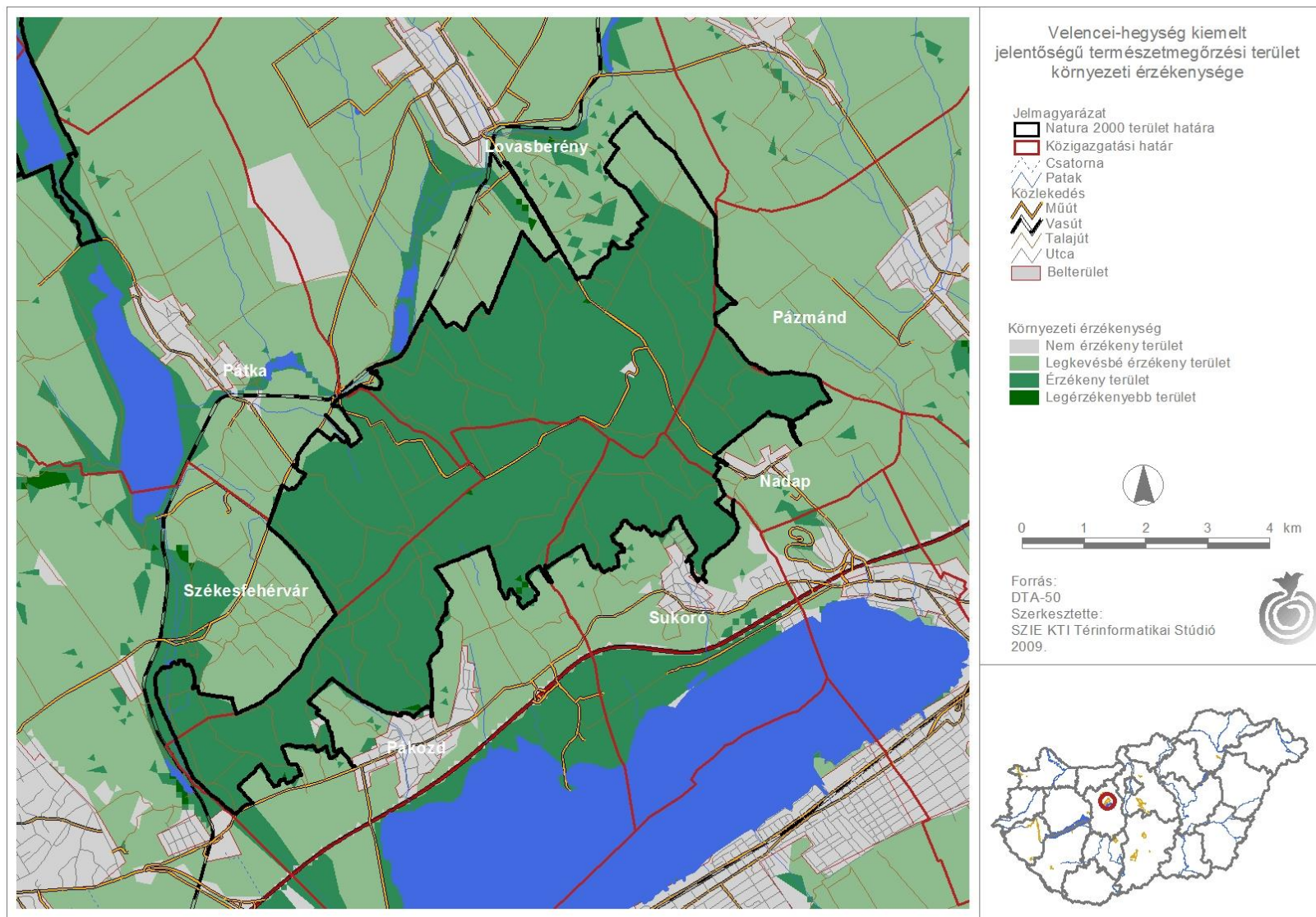
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe

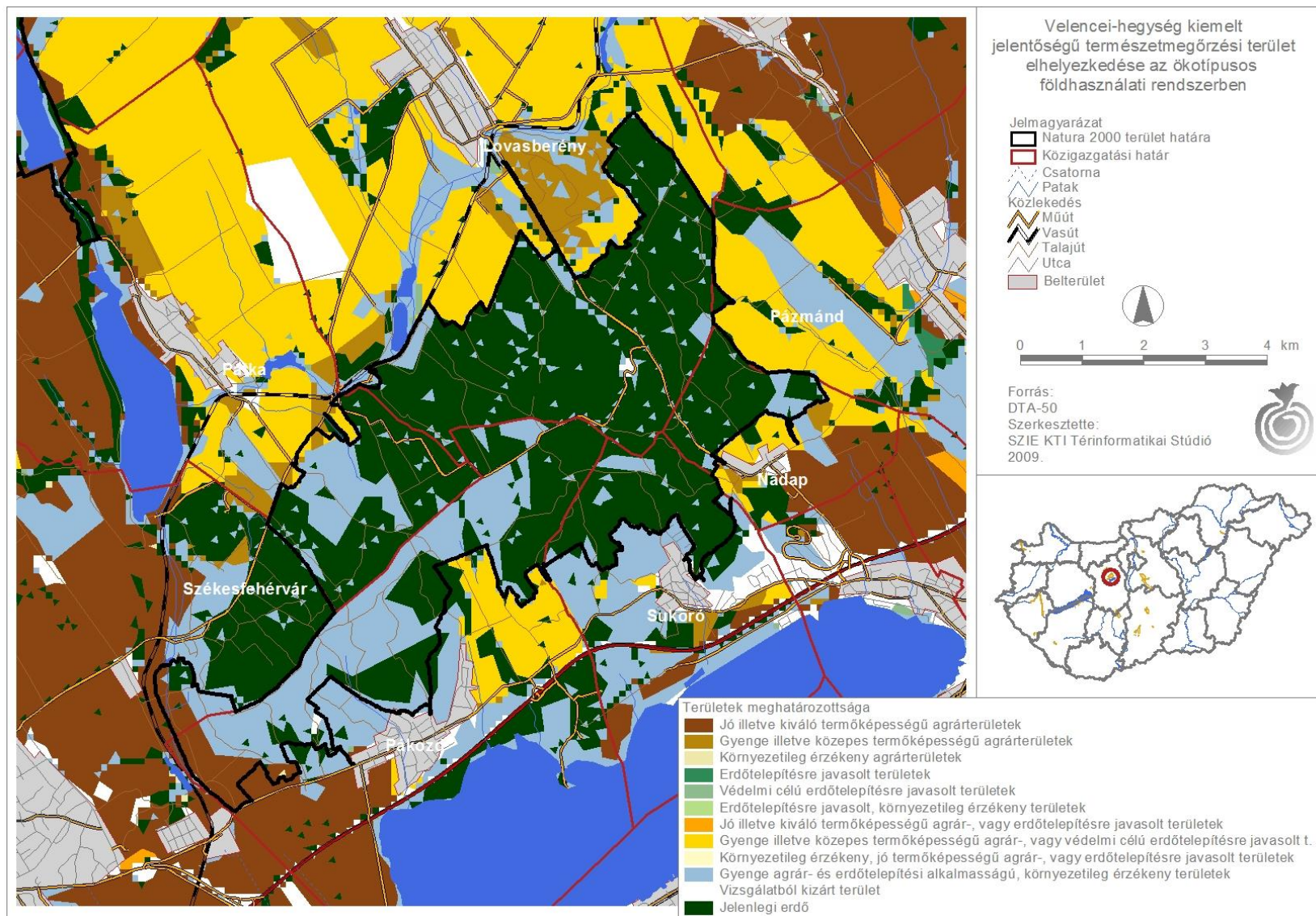
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága

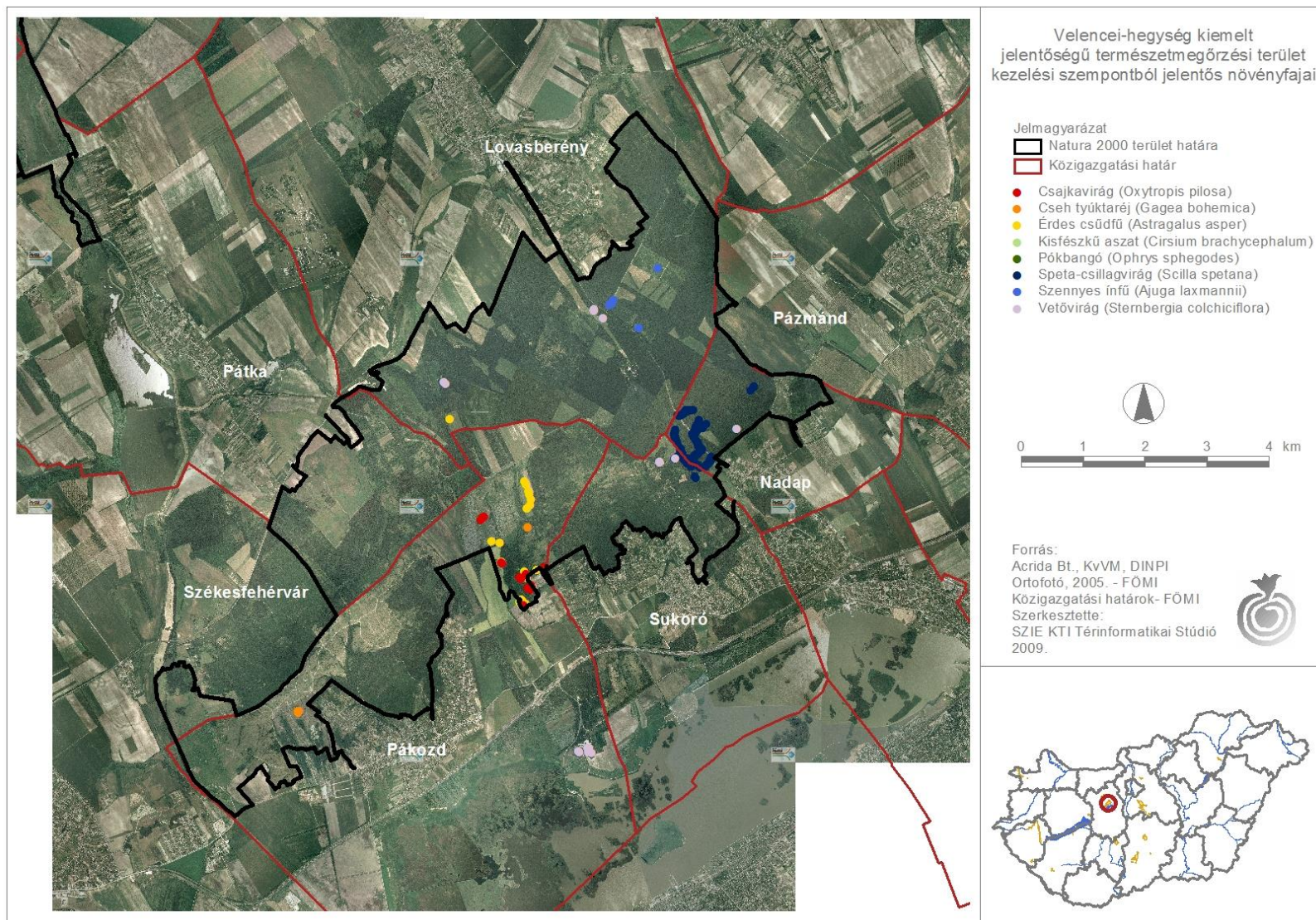
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága

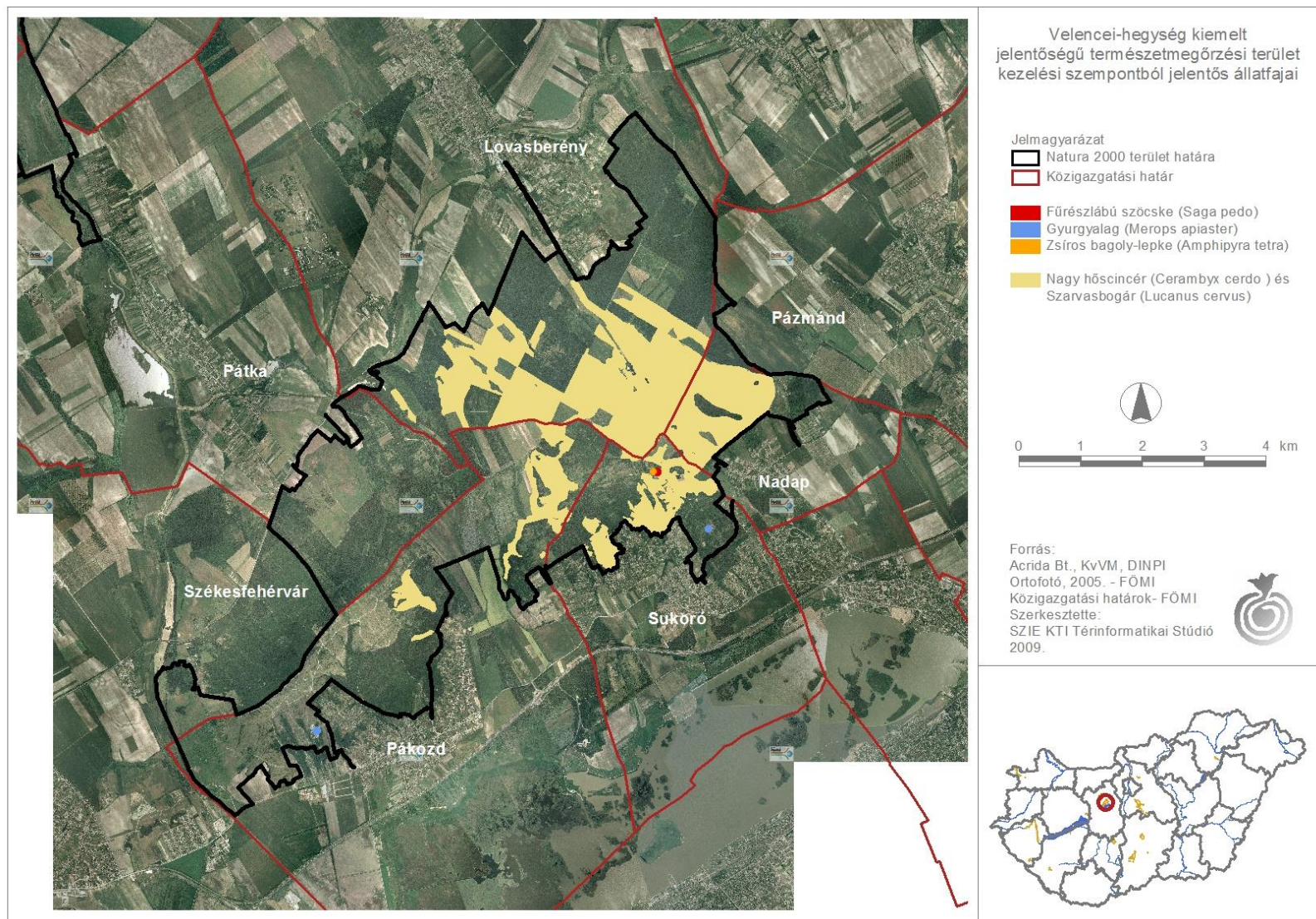
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége

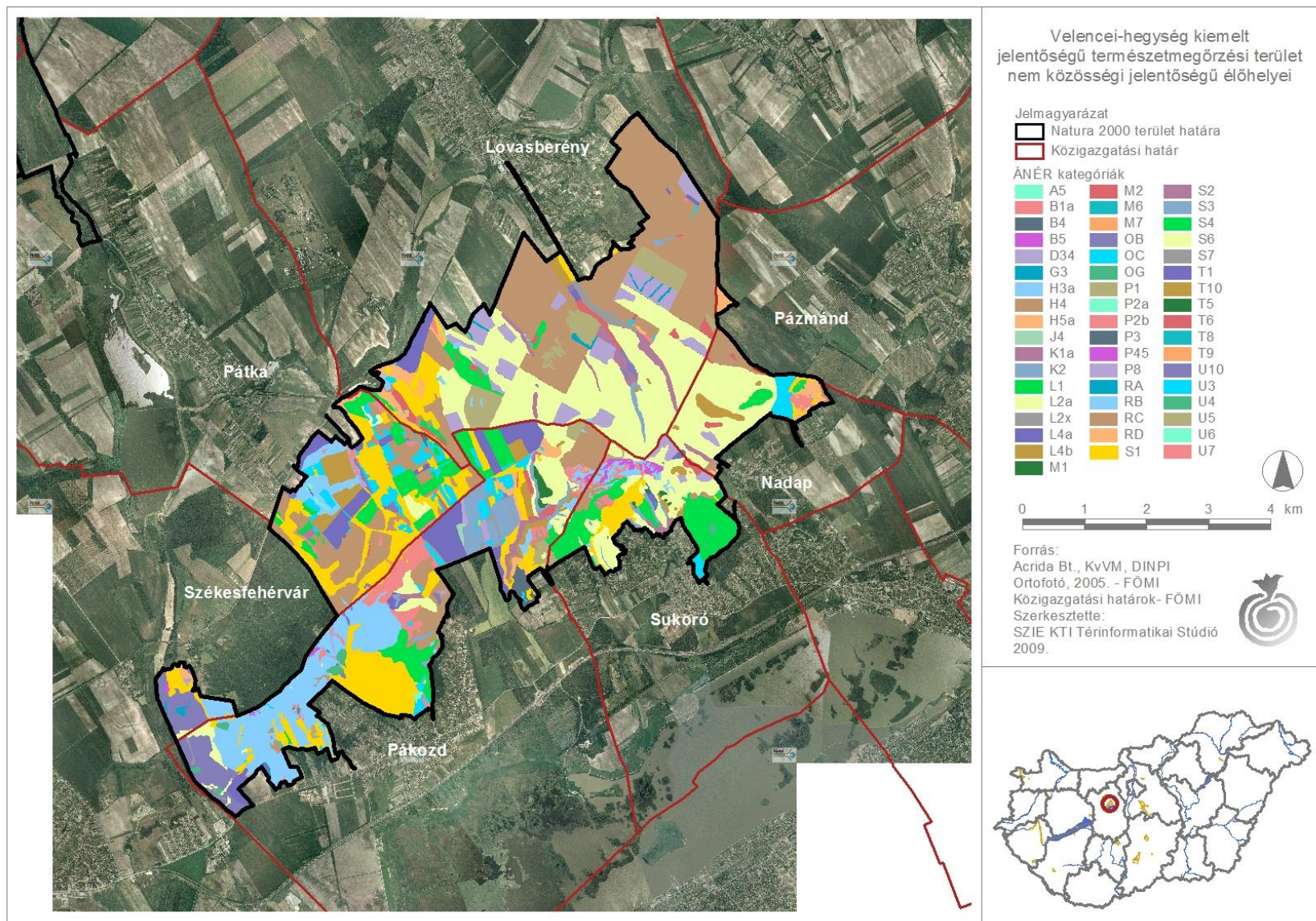
12. sz. melléklet: A tervezési terület elhelyezkedése az ökotípusos földhasználati rendszerben

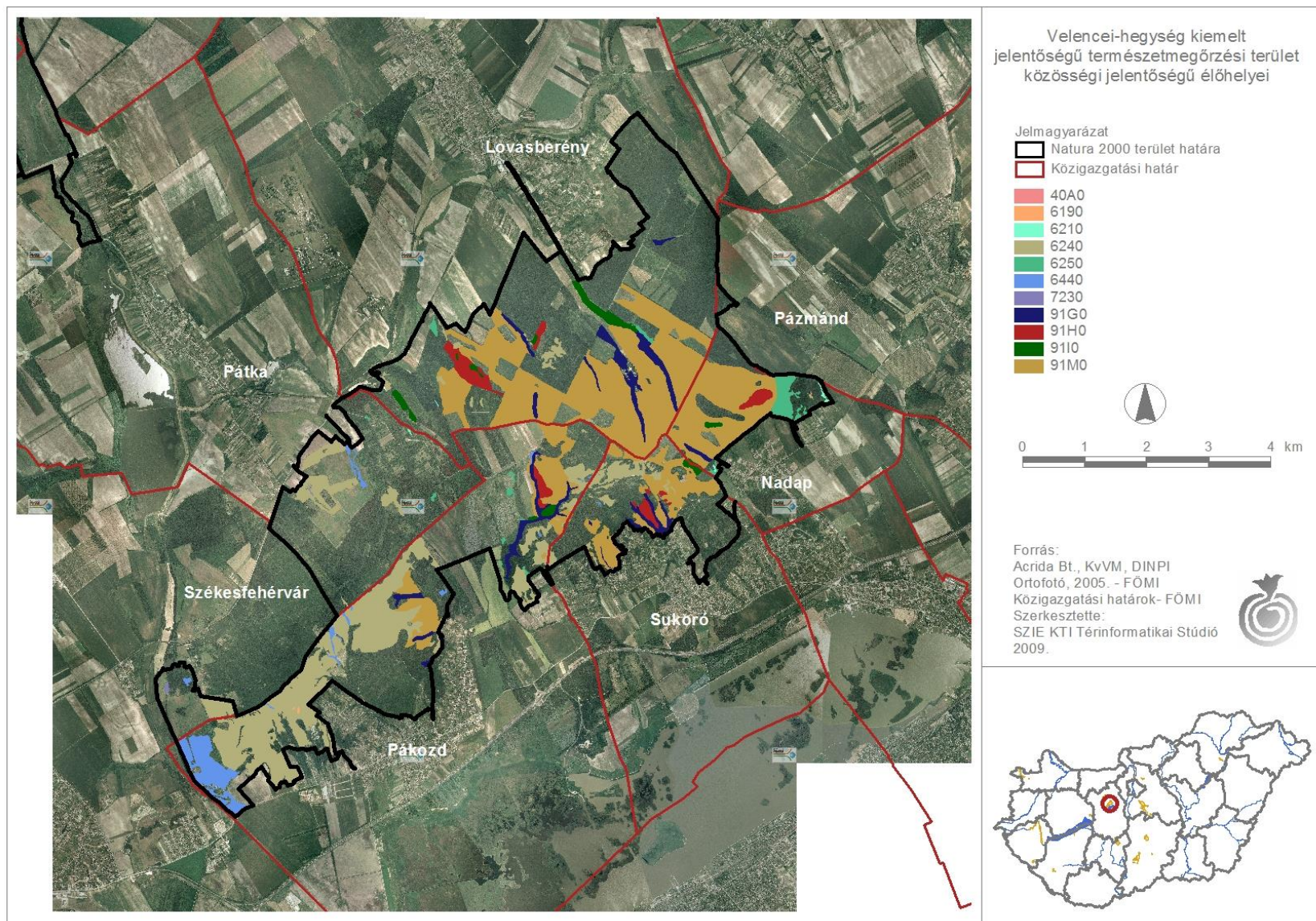
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajainak elterjedése

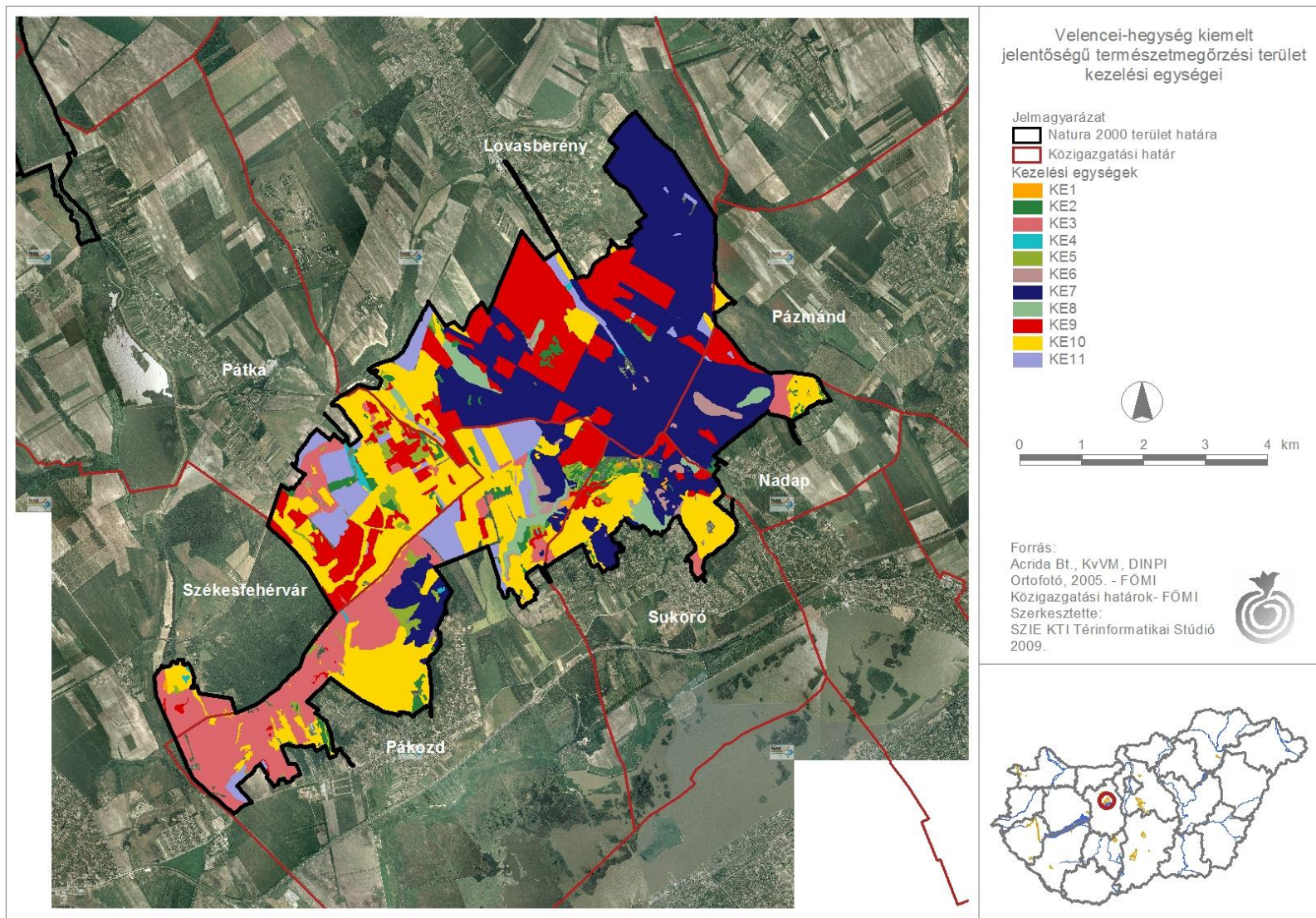
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajainak elterjedése

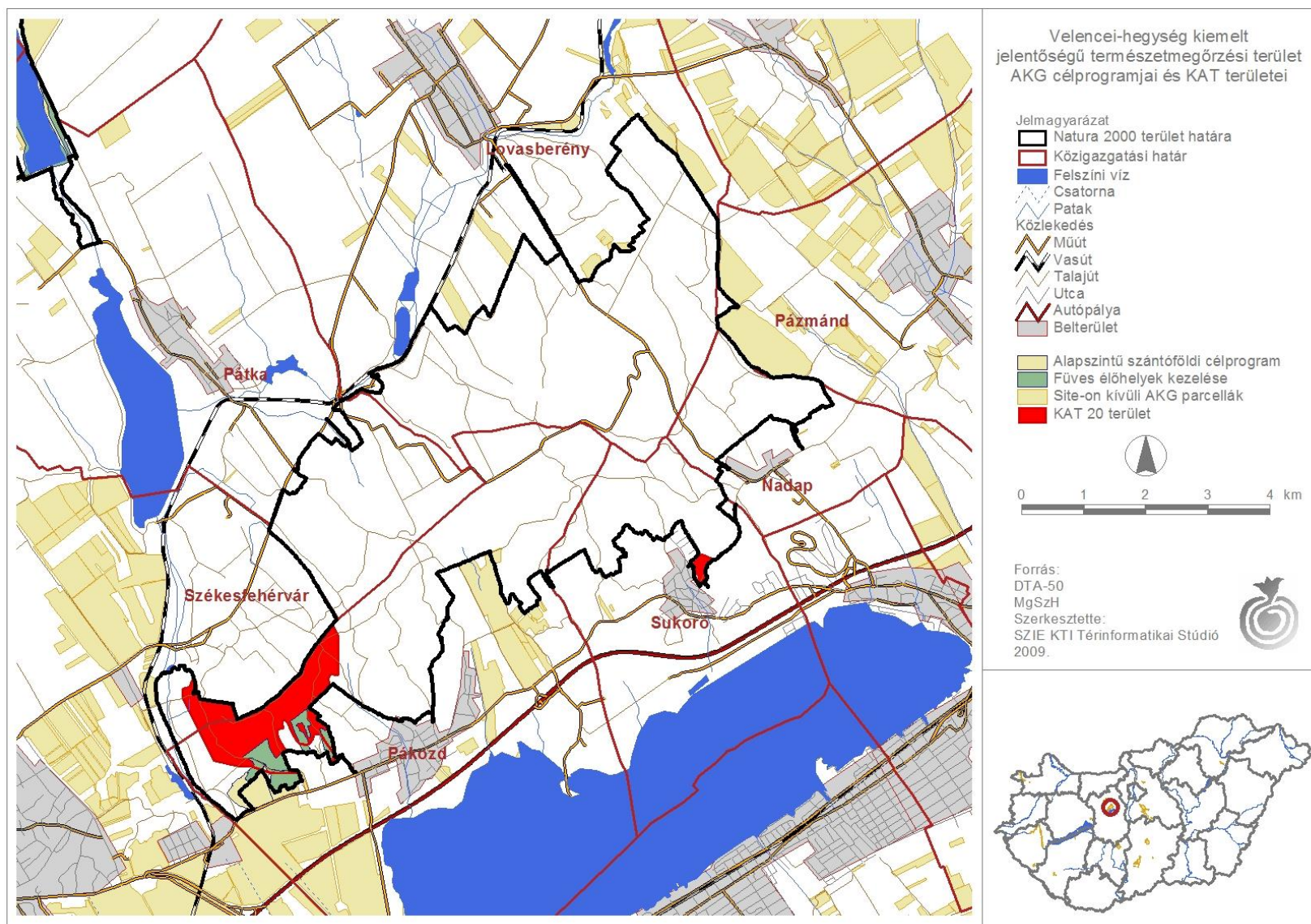
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyei

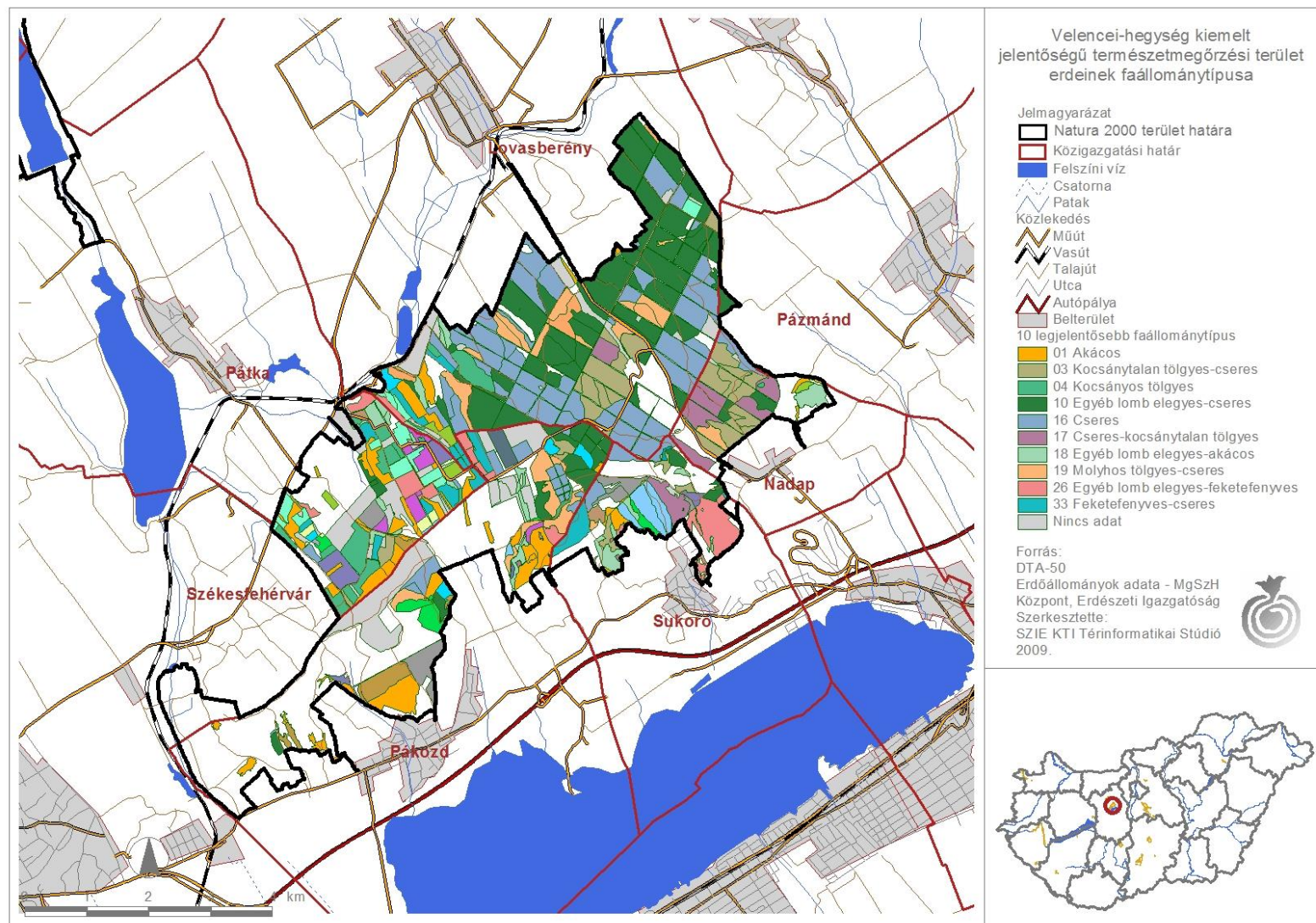
16. sz. melléklet: A tervezési terület NATURA 2000 élőhelyeinek térképe

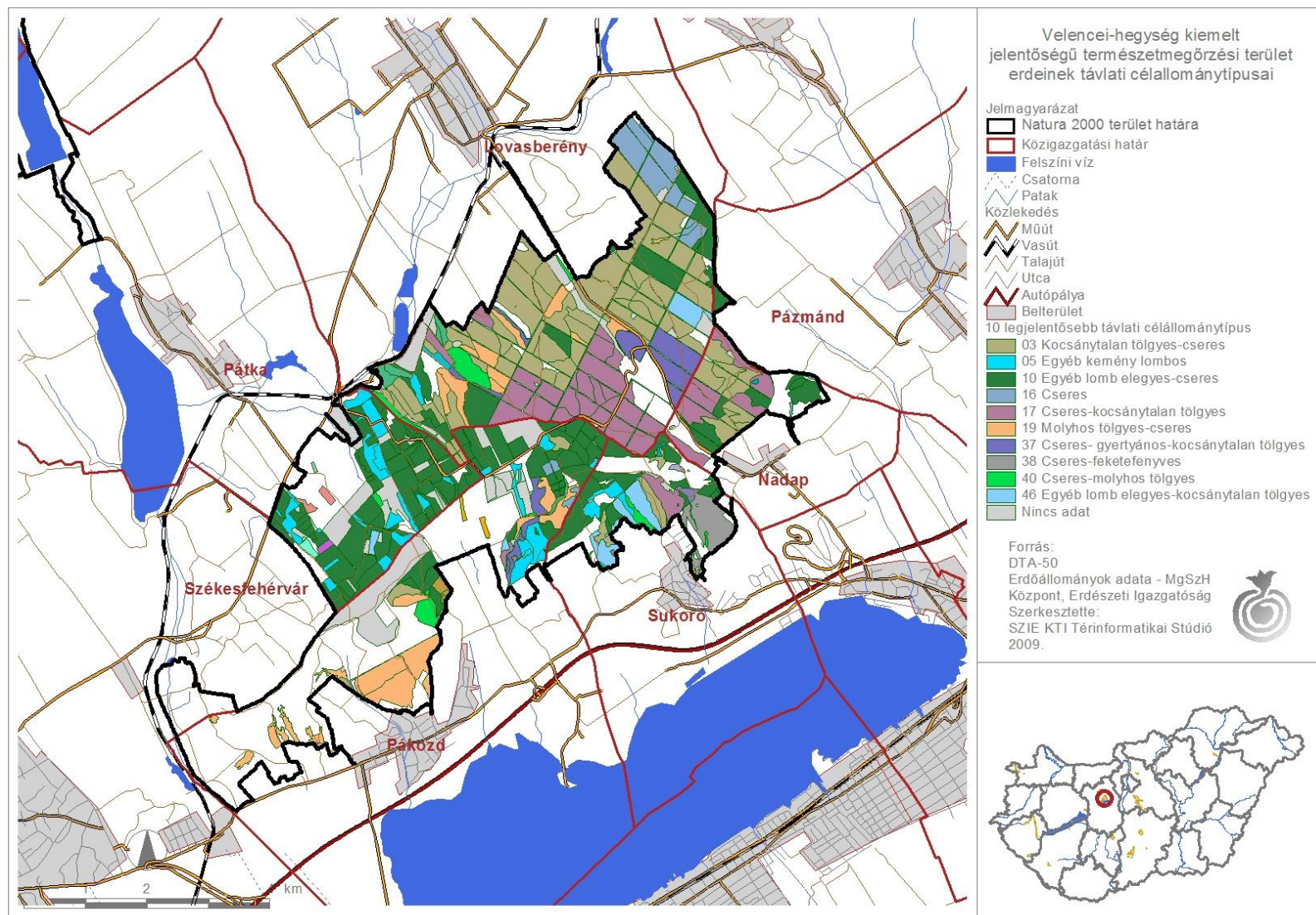
17. melléklet A tervezési terület kezelési egységeinek térképe

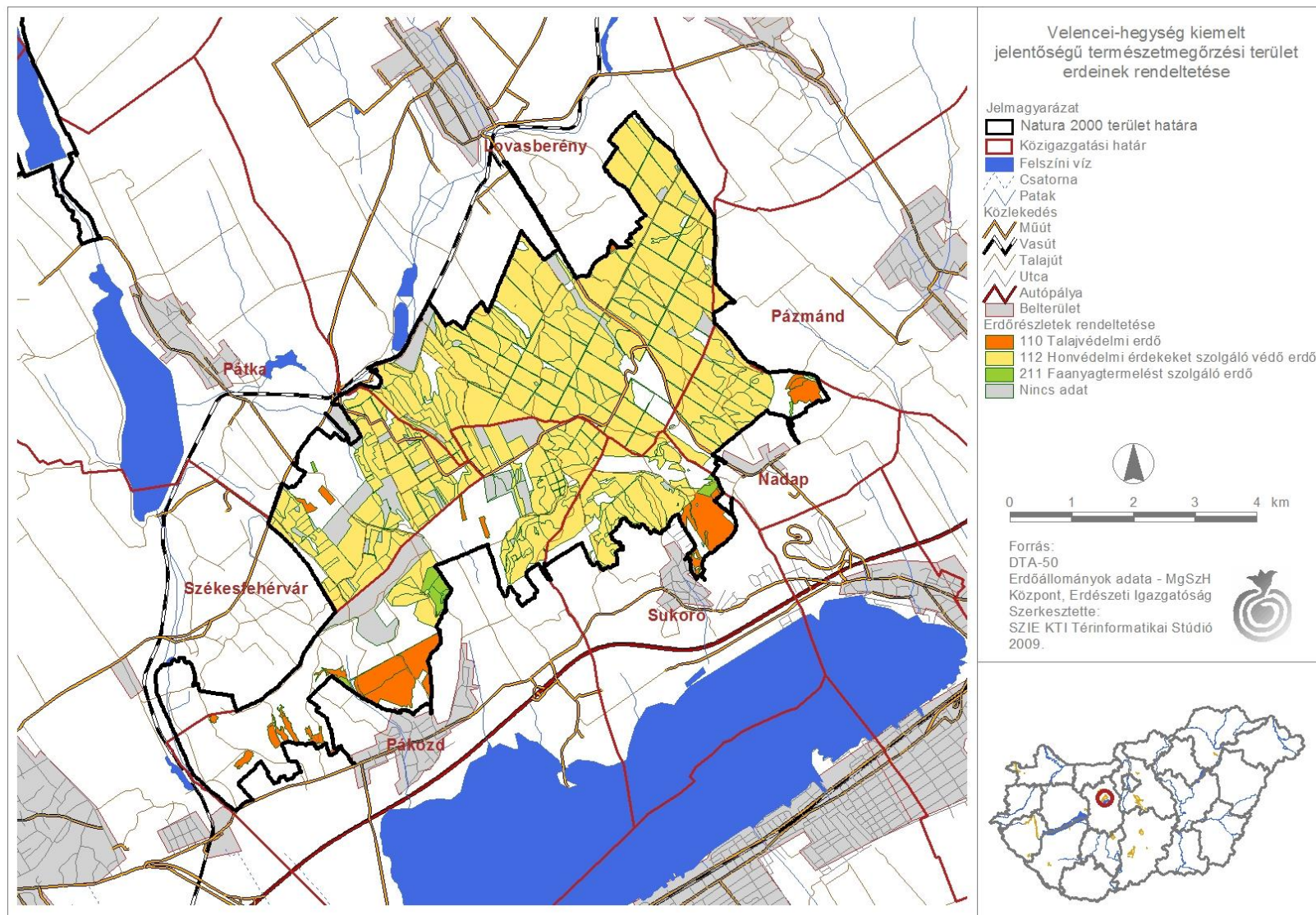
18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja

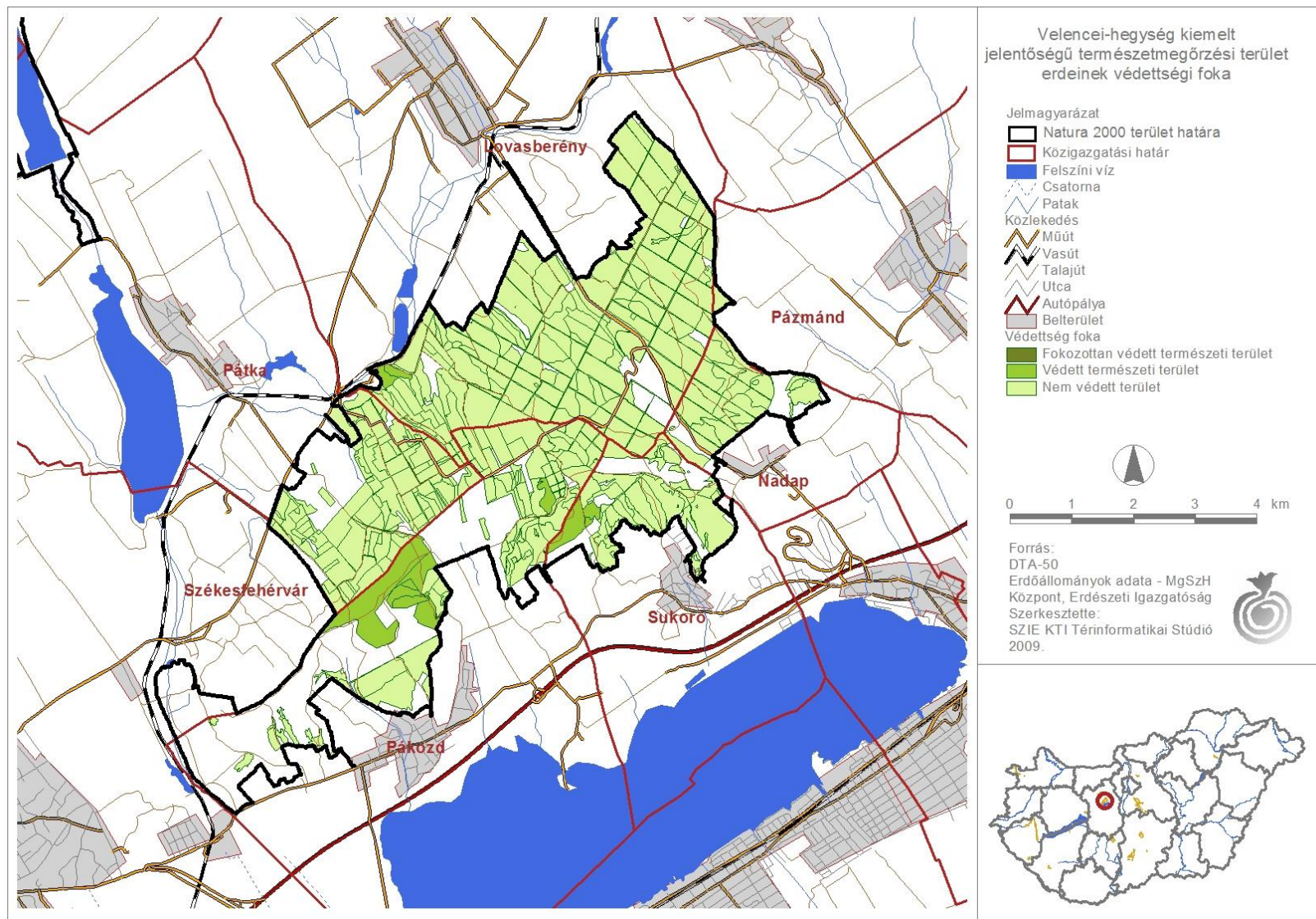
19/1. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek faállomány típusai

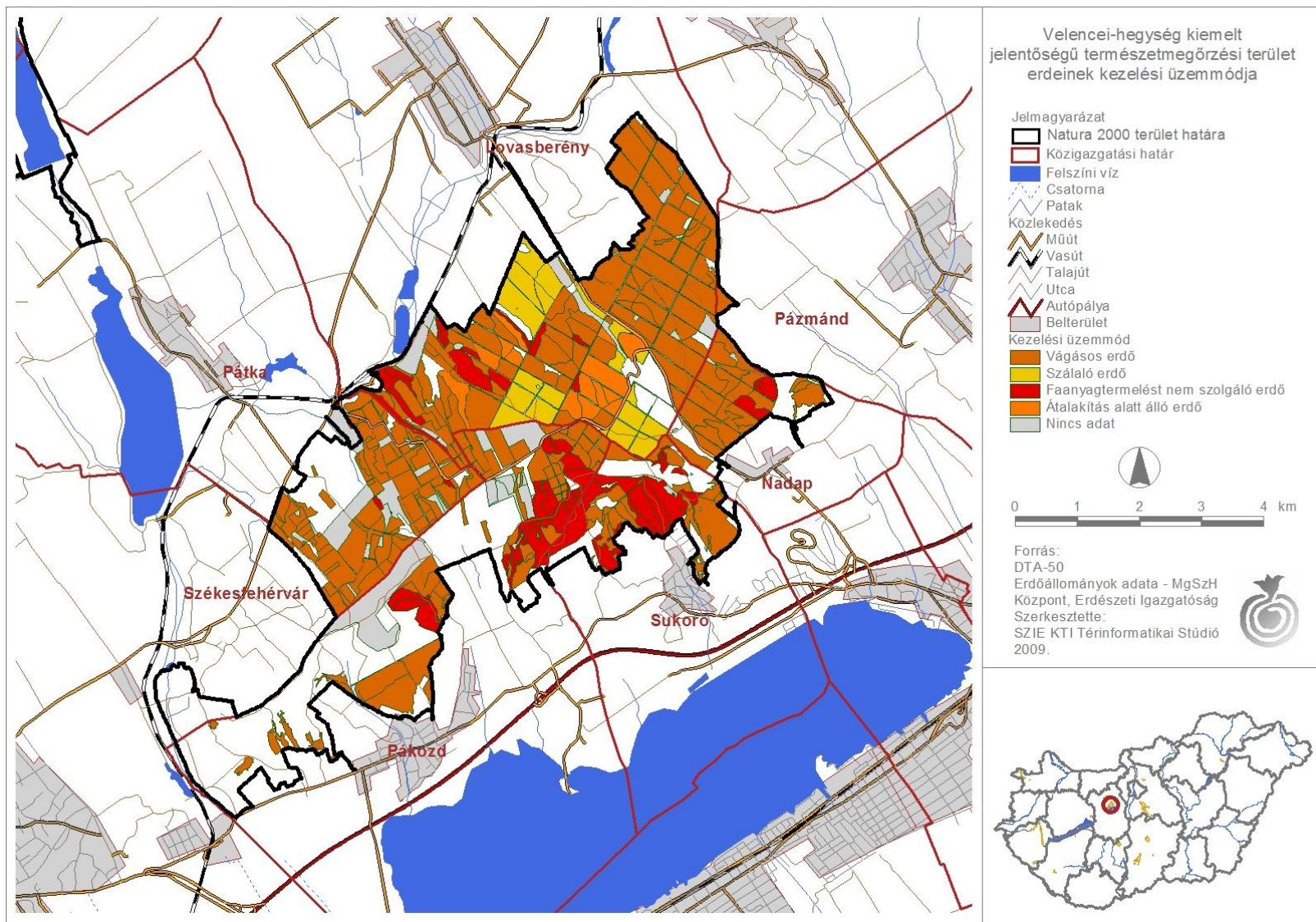
19/2. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek célállomány típusai

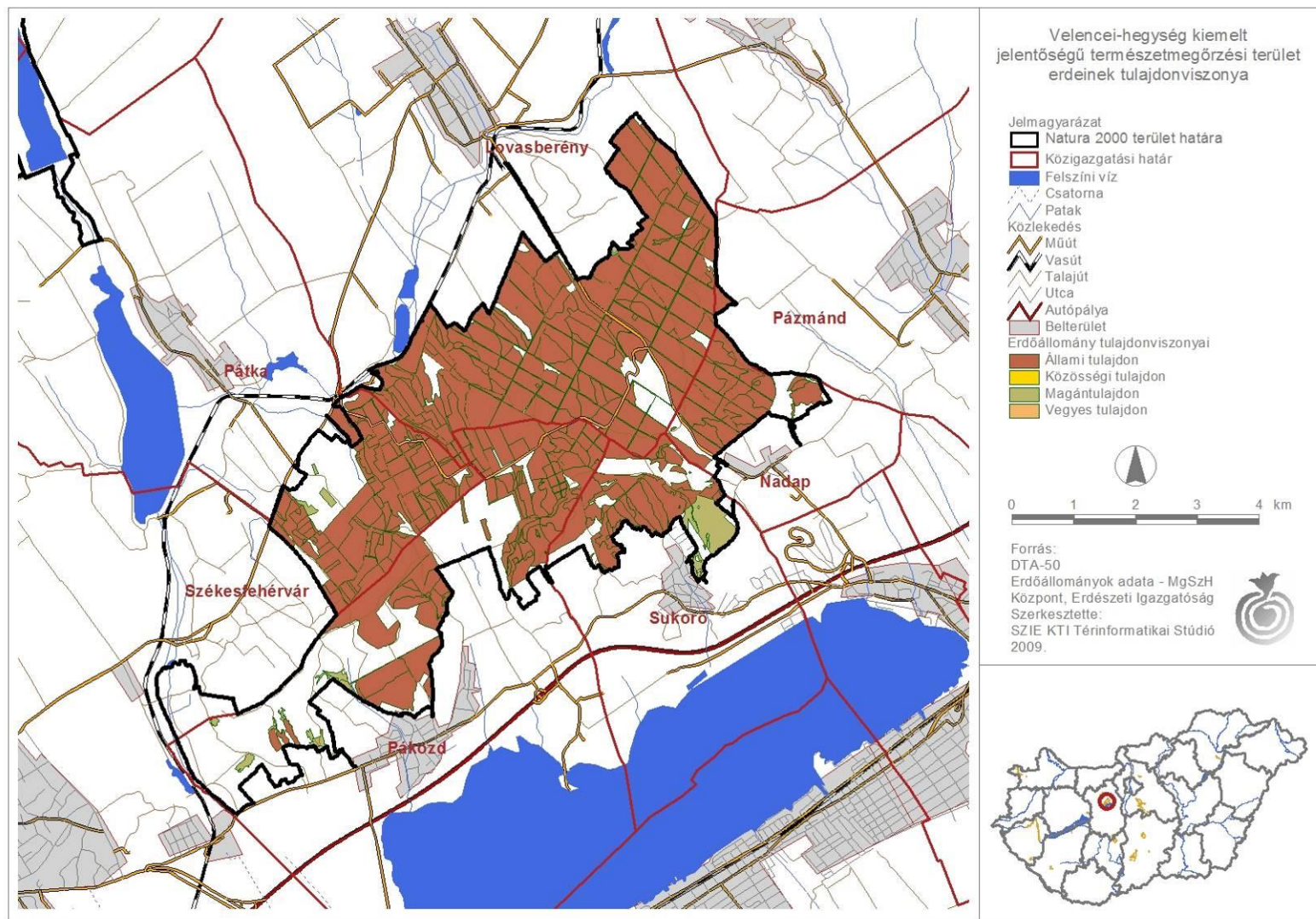
19/3. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek rendeltetése

19/4. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek védettségi foka

19/5. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési üzemmódja

19/6. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési tulajdonviszonyai

Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ02	Évelő szálás pillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ03	Kalászos gabonák betakarítása esetén min. 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ04	A betakarítást követően tarlókántás, illetve tarlóápolás kötelező.
SZ05	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ06	Évelő szálás pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszálatlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül a természetvédelmi szerv köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ08	Repce esetén a teljes repceterületnek az illetékes állami természetvédelmi szerv által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hőeltakarítás kötelező.
SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ10	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ11	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ12	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ13	A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ14	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók, kivéve a Natura 2000 területen kívül eső határos szántókon.
SZ15	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni.
SZ16	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ17	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ18	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ19	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ20	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ21	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ22	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ24	Vegyszeres gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést.
SZ25	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 ha.
SZ26	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 ha.
SZ27	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 ha.
SZ28	Szalma- vagy szénakazal max. magassága 5 m lehet.
SZ29	5 évente legfeljebb egyszer végezhető középmező lazítás, max. 25 cm mélységben.
SZ30	Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ31	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ32	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ33	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mértéket.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ35	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálaspillangós takarmánynövény (szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldgubor, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ36	Kijelölt területen évelő szálaspillangós takarmánynövényeket (évelő szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig.
SZ37	A lucerna felülvetése 5 év alatt egy alkalommal végezhető augusztus-szeptember hónapban.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 20% kalászos gabona, legalább 20% szálaspillangós takarmánynövény (szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 20% zöldgubor, legalább 10% őszi repce, legfeljebb 20% egyéb kultúra.
SZ39	Szemes kukorica, napraforgó, kertészeti kultúra, rizs, dohány, szudánifű termesztése nem megengedett.
SZ40	Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, olasz nád telepítése tilos.
SZ41	Fóliasátras és üvegházhasználat termesztés tilos.
SZ42	Öntözés tilos.
SZ43	Melioráció tilos.
SZ44	Meszezés tilos.
SZ45	Drénezés tilos.
SZ46	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 m-es szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ47	Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gyepesedéssel.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ48	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ49	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ50	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ51	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ52	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
SZ53	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.
SZ54	Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ56	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes homoki gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ57	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes rétekről aratott magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ58	Magvetést nyár végén vagy ősszel kell elvégezni.
SZ59	Telepítés előtt műtrágya és bármilyen szerves trágya kijuttatása tilos.
SZ60	Tájjidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ61	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ62	A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ63	A telepítést követő második évtől évi kétszeri kaszálás (május-júniusban, illetve augusztus-szeptemberben), valamint a kaszálást követő sarjülegeltetés szükséges az aranyvessző és a nád visszaszorítására, valamint a cserjésedés megakadályozására.
SZ64	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepterület kialakulásának elősegítése. Tájjidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ65	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjéből vagy fákból álló sövénynek vagy fasornak kell lennie. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét kizárólag mechanikai eszközökkel kell biztosítani.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY04	Tápanyag-utánpótlás tilos, kizárólag telepítéskor és felülvetéskor megengedett legfeljebb 90 kg/ha nitrogén hatóanyag mennyiség kijuttatása.
GY05	Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszóró, rendezelő használata tilos.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY106	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
GY114	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
GY115	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása is támogatható.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY17	Cserjeirtás nem megengedett.
GY18	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24	A jogszabályellenes, illegális gypégetést meg kell akadályozni.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY33	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY35	Legeltetési sűrűség minimum 0,1 ÁE/ha.
GY36	Legeltetési sűrűség minimum 0,2 ÁE/ha.
GY37	Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 ÁE/ha.
GY38	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 ÁE/ha.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY43	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY44	Március 15. és május 31. között a legeltetés tilos.
GY45	Téli legeltetés a KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY46	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése az érintett NPI-gal.
GY47	Villanypásztor használata nem megengedett.
GY48	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 5-ha-t.
GY49	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 20 ha-t.
GY50	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 50-ha-t.
GY51	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY52	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 20-ha-nál.
GY53	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 50-ha-nál.
GY54	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 100-ha-nál.
GY55	Villanypásztor csak a működési terület szerint érintett NPI írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY56	Inváziós növényekkel fertőzött gyepekben csak a mentesítést követően lehet legeltetni.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY58	A gyepek legelésbiztos terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY59	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY60	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY62	Kaszáló sarjülegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY63	Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden második évben lehet alkalmazni.
GY64	Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden harmadik évben lehet alkalmazni
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY66	Legeltethető állatfaj: juh.
GY67	Legeltethető állatfaj: kecske.
GY68	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY69	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY70	Kaszálás június 30. után lehetséges.
GY71	Kaszálás július 15. után lehetséges.
GY72	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.
GY73	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepterület évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY78	A gyepterület évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkelteig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkimélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY90	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY91	15-20% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálással.
GY94	A kaszátlan területet kaszálásonként más helyen kell kialakítani.
GY95	A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY96	A kaszátlan területet a földön fészkelő fokozottan védett madarak fészke körül kell kialakítani.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak.
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírások
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V02	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V03	Felhagyott tőzegbánya-területek kezelésmentesen kell tartani.
V04	Tilos a kaszálás.
V05	Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges.
V06	A működési terület szerint érintett NPI által kijelölt területen tilos a nádaratás.
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V10	Halastavak medrének meszezése tilos.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszálás tilos.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területéről el kell szállítani.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszálás tilos.
V18	Hínárvágással kell nyílt vízfelületet kialakítani, ahol egy kitisztított folt területe nem lehet 5 hektárnál nagyobb.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.

V20	A halastavak népesítése az összes halfajra vonatkoztatva évi 100-400 kg/ha között lehet – kivéve a zsenge és előnevelt ivadék, valamint az anyaállomány kihelyezését.
V21	A víz leeresztésének megkezdése előtti 30. naptól trágyázni nem szabad.
V22	A természetes hozam javítására legfeljebb 10 t/év/ha istállótrágya használható.
V23	A természetes hozam javítására legfeljebb 5 t/év/ha szerves trágya használható.
V24	A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V25	Horgászvízként és halastóként hasznosítani tilos.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztása csak korlátozottan végezhető, (15%-os idő és 20%-os területi korlát), ezt a kötelezően elkészítendő madárriasztási tervben konkrétan is meg kell jeleníteni. A területi korlátozás (20%) tőegységenként értendő.
V27	Halastavak nyílt vízfelületein csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges (részletek: 33/2008. (III. 27.) FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V28	Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése halastavak part menti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre (részletek: 33/2008. (III.27.) FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V29	A halastóra a működési területével a működési terület szerint érintett NPI által jóváhagyott „madárriasztási tervet” kell készíteni és alkalmazni.
V30	A halastóterület 5%-át (tőegységenként, a 20%-os riasztási korlátozáson felül) kíméleti területnek kell nyilvánítani (tógazdaság üzemeltetője működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve), ahol mindennemű madárriasztás tilos.
V31	A halastavakat elválasztó gátak és csatornák növényzetét egy kaszanyom szélességben szabad kaszálni középen, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv.
V32	A halastavakat elválasztó gátak és csatornák hosszának 20%-a kíméleti terület, ahol gépjármű és szervezett közlekedés tilos.
V33	A szaporodási időszakban a tó feltöltését követően a – tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve – a tó vízszintje legfeljebb 20 cm-t ingadozhat.
V34	A tavasszal szárazon álló tavakat július 15-ig nem lehet feltölteni.
V35	Vízborítás és szint fenntartása, a területen mindennemű vízelvezetés tilos.
V36	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 30-ig fel kell tölteni.
V37	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 1-ig fel kell tölteni.
V38	Őszi lehalászású tavakon április 1. és július 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.
V39	Őszi lehalászású tavakon április 30. és június 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.
V40	Csak a keskeny nádszegéllyel rendelkező, illetve nádszegéllyel nem rendelkező tavakat szabad tavasszal és nyáron leeresztetni, illetve feltölteni a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve.
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kialakítani.

V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerint érintett NPI-gal értesíteni kell.
V43	A nádaratás befejeztéről értesíteni kell a működési terület szerint érintett NPI-ot.
V44	A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kijelölni.
V45	November 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V46	December 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V47	December 15. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V48	A nyílt vízfelszín kialakítás érdekében a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával).
V49	A nádas 10-20%-át nem szabad learatni.
V50	A nádas 20-30%-át nem szabad learatni.
V51	A nádas 30-40%-át nem szabad learatni.
V52	A hagyás foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.
V53	A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5. évben aratása kötelező, és a következő hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani.
V54	A területen nádgazdálkodást kell végezni.
V55	Nádgazdálkodás a területen tilos.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómjának megsértését kerülni kell.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
V59	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V60	A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.
V61	A nádszegély kontrollált égetését december 1. és február 15. között kell elvégezni, a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve és annak felügyeletével.
V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.
V64	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
V65	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetsszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meg hagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E22	Az egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) teljes vagy részterületének háborítatlanságát biztosítani kell.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E31	A táj- és termőhelyhonos fafajú faállomány tarvágásos véghasználatkor csak mikrotarvágások (az összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhetők úgy, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E33	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki és tartható fenn, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes magászóró fa meghagyásával.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E35	Tájhonos fafajú állományok véghasználat során az idős állomány legalább 5%-ának visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló, egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E36	Őshonos fafajú állományok véghasználat során átlagosan 5-20% fedettséget biztosító elszórt hagyásfák és hagyásfa csoportok visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E37	A hagyásfák fenntartása.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészleten belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vont közelítő kerékpár, szán vagy a rakomány emelve történő közelítésére alkalmas más eszköz használható.
E41	Felnyíló erdők esetében véghasználat jellegű fakitermelés csak abban az esetben végezhető, ha a záródás 30% alá csökken és az erdő felújítását meg kell kezdeni.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges tala-jelőkészítés végezhető.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E51	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megővására.
E58	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E60	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban célállományként és elegyfaként sem alkalmazható.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyepterület) hasznosítandók.
E63	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő fafajok ellen, ellenőrzött körülmények között engedélyezhető.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E65	Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
E66	A tűzpásztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
E69	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

Alkalmazott kommunikációs eszközök és eredmények

A Velencei-hegység Natura 2000 területen a fenntartási tervek elkészítéséhez kapcsolódóan 2009. március 9-én és április 22-én összesen tíz félig strukturált interjút készült. Emellett az illetékes természetvédelmi örök vezetésével, valamint az egyik település falugondnokával is terepbejárásra került sor. Az interjúk során felkeresett szervezetek a következők voltak: Lovasberény, Nadap, Sukoró, Pákozdi és Pátka önkormányzata, HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt., valamint annak Lovasberényi Erdészeti Igazgatósága, a Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, VADEX Zrt., és a Pro-Vértes Alapítvány. A Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóságát pedig tájékoztatást kaptak az egyeztetési folyamatról. A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őreivel folyamatosan kapcsolatban álltak a tervezők. 2009. július 6-án a DINPI székházában ötletbörzére került sor, ahol a Velencei-hegység részletes előírásairól nem folyt párbeszéd. A területen a személyes megkeresés eredményesebb volt, ezért egyeztetői fórumra nem került sor.

EMLÉKEZTETŐ

a „NATURA 2000 területek fenntartásai tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” c. projekt keretében tartott

Natura 2000 ötletbörzéről a DINPI-nál

Budapest, Költő utca 21.

2009. július 6. 9:30-12:00

A találkozón részt vettek

Janata Károly	DINPI
Csihar László	DINPI
Baranyai Zsolt	DINPI
Csáky Péter	DINPI
Lelleiné Kovács Eszter	MTA-OBKI
Schneller Krisztián	VÁTI Kht.
Pataki György	SZIE KTI
Kalóczkai Ágnes	SZIE KTI
Megyesi Boldizsár	SZIE KTI

A találkozón elhangzottak összefoglalása

Megyesi Boldizsár köszöntötte az egybegyűlteket, ismertette a rendezvény háttérét és célját, amelyen három fejlesztési terv részleges egyeztetése zajlott le. Ennek megfelelően a három terület szerint haladunk sorban.

Veresegyházi medence Natura2000 terület:

Csáky Péter: Egyik belterületi helyrajzi szám hiányzik: Szada 2500/47.

Kérdései:

1. Miért kell talajvizsgálat évente?
2. Puffer területeken, szántókon is kötelező ez, vagy azokon nem?

Lelleiné Kovács Eszter: az AKG alapján alakította ki ezt az előírást. Mivel a terület egy részén intenzív kertészeti kultúra található, ma precíz hatásvizsgálathoz szükséges a rendszeres talajvizsgálat, különösen a nitrogén és a foszfor tartalmat kell vizsgálni.

Kérdések ennek kapcsán:

- Ki fizeti ezt?
- Milyen egységekben kell végezni a talajvizsgálatot (táblánként, blokkonként)?
- Mely területeken, társulásokban kell ezt végezni (csak a láp területeken, gyepeken, honnan kell mintát venni?)

Megállapodás:

- azt kell leírni, hogy milyen gazdálkodás lenne a kívánatos, pld. az állattartás a gyepterületeken.
- A kaszálás jót tenne a területnek.
- Ha lesz N2000 támogatás, akkor fokozódni fog a művelés.
- A láp területeknek a vízszintemelést tenne jót, ezért érdemes lenne az árkok kotrását megszüntetni; ez ügyben a víztársulat is meg kell keresni.

Csáky Péter:

1. A tápanyag tartalom vizsgálatot racionalizálni kell, mivel szinte mind kívülről mosódik be a lapretekre.
2. Szárazúrást nem engedne a lápréteken, csak a kaszálást, és két hetet adna a széna behordására

Baranyai: erdő területen nem lehet legeltetni (ezt tehát ne tartalmazza a terv), de a tisztásokon igen, amint fás legelőkön is

- Homoki szántóra, és általában a területekre nem érdemes, tehát ne is kelljen éves terveket készíteni.

Baranyai: a program eleve szűkre szabja hogy mit mikor lehet csinálni? Jelenleg a gazda nem tud igazodni a szigorú szabályok miatt az időjárás változásaihoz. Ez akkor valósulhatna meg, ha a gazdának módja lenne folyamatosan egyeztetni a természetvédelmi szakemberekkel (örökkel), így értelmesebben lehetne tervezni a gazdálkodást. A falugazdász hálózat erre jelenleg nem valószínű, hogy alkalmas lenne, mivel főcélja a termelés támogatása.

- Téli sás kártékony, élőhely pusztító hatása van. Lápréteket, nádasokat tesz tönkre. „*Megeszi a nedves láprétet*” / ha ez itt jelölő faj, akkor speciális kezelést igényel: egy részt ki kell jelölni, ahol meg lehet tartani.
- Homoki szántókon nem lehet és nem érdemes mezsgyét hagyni (nadrágszíz parcellák) → elegendő megszabni, hogy mekkora területenként kell mezsgyét kialakítani.
- Legeltetni: csak birkával, (vagy nyúllal), szürke magyar marhával nem!!!
- Gyomirtás: invazív fajok (asclepias, etc) ellen lehet, hogy hagyni engedélyezni kellene a szer használatot, („csak a kapa nem elég”), szigorúan csepegés mentes technológiával, a vegyszer használat előírásait figyelembe véve.
- Nedves gyepek: angol, perje fűmagtermesztésből magától kialakul a jó gyepek, ha folyamatosan kaszálják, a tervezői javaslat, hogy a terület más részeiről származó kaszálékkal való takarás nem reális cél. Olyan fűmag keverék, amely hosszú életű fűből áll, nem jó, de a lucerna is jól bevált a visszagyepesítésben.
- Kiemelten fontos cél lenne: a homoki gyepek kaszálása.

Erdők:

- A jelenlegi különböző telepített erdőket termeljék le, azt követően pedig őshonos fajokkal történjen az újratelepítés (tápanyag utánpótlás legfeljebb a homoki szántókon lehetséges, ha ez indokolt)
- Erdősítés illetve újratelepítés esetén talaj előkészítés ne engedélyezett, kivétel a gyökér szaggatást újratelepítés esetén.
- (Kérdés: Akácok esetén mit lehet tenni ebben az esetben, ugyanígy nemes nyár, celtis, fenyő sem lesz telepíthető mélyszántás nélkül – merül fel a konzultáción.)
- A fasorokban, facsoportokban az őshonos fafajok telepítését támogatni kell. Nem kötelező a telepített idegen-fajok lecserélése, de azt támogatni kell, különösen ha egy gazdálkodó hajlandó kocsányos tölgyet telepíteni.
- Égetni még engedéllyel se lehessen (őszi kikerics miatt).
- Gépi megközelítés tilalma – a terv szerint.

Baranyai Zsolt: Ezzel szemben, mivel ez nem megvalósítható kijelölt utakon engedélyezni kell a gépi megközelítést és az égetést is, november 1 és március 1. között. Ennek az ellenőrzése nehéz, de elvileg van rá protokoll (lásd Csévharaszi LIFE program). Kérdés, hogy van-e erre kapacitása a természetvédelemnek?

- Holt fák jelenléte, leltára: nem feltétlen kell évente, elég ötévente, főleg tölgyesekben a program elején és végén.
- Újulat kérdése: ez igazából csak tölgyesekben lenne érdekes, de az gyakorlatilag nincsen. Ugyanígy a gazdálkodási mód váltás sem reális elvárás jelenleg.
- Termőhelynek megfelelő őshonos fafajjal történjen erdőtelepítés.
- Ne legyenek nagy területű tarvágások, intenzív erdőgazdálkodás.

Érintettek:

Pataki György: volt-e egyeztetés a terület használókkal? Válasz: nem, de kapcsolatban vannak (jobbára konfliktusok miatt a Szada Park Kft. –vel, a szadai, mogyoródi, veresegyházi önkormányzattal, néha magánszemélyekkel, vízgazdálkodási társulattal (annyit ért el a DINPI, hogy a védett területen nem kotorták az árkokat.)

Pataki György: érdemes-e a helyieket bevonni az egyeztetésbe?

Válasz: ha lehet, akkor igen (ahol elérhetőek a tulajdonosok, ott érdemes).

Baranyai: az a kérdés ki akar gazdálkodni?

Szada határában a szántók tulajdonosait érdemes lenne megkeresni.

Mogyoród 051/2 melegkedvelő tölgyes és homoki gyep, nagyon értékes, de nincs benne a Natura2000 kijelölésben.

Zámolyi medence Natura2000 terület

Nem tárgyaltuk részletesen.

Velencei hegység Natura2000 terület

A korábbi ismeretekhez, illetve a kommunikációs tervben foglaltakhoz képest új információ nem hangzott el.

Lajoskomáromi löszvölgyek Natura2000 terület

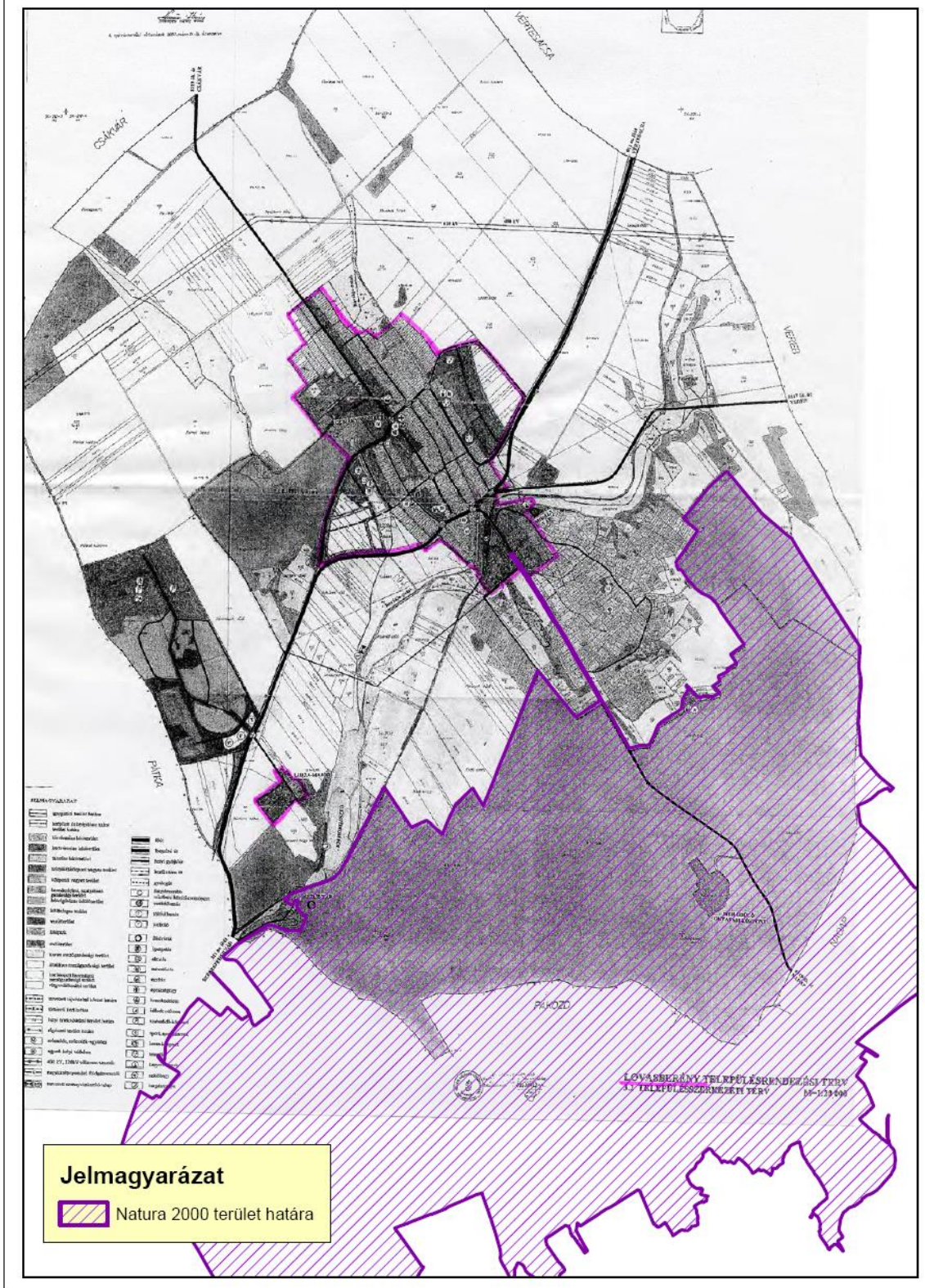
A korábbi ismeretekhez, illetve a kommunikációs tervben foglaltakhoz képest új információ nem hangzott el.

Az emlékeztetőt összeállította: Megyesi Boldizsár

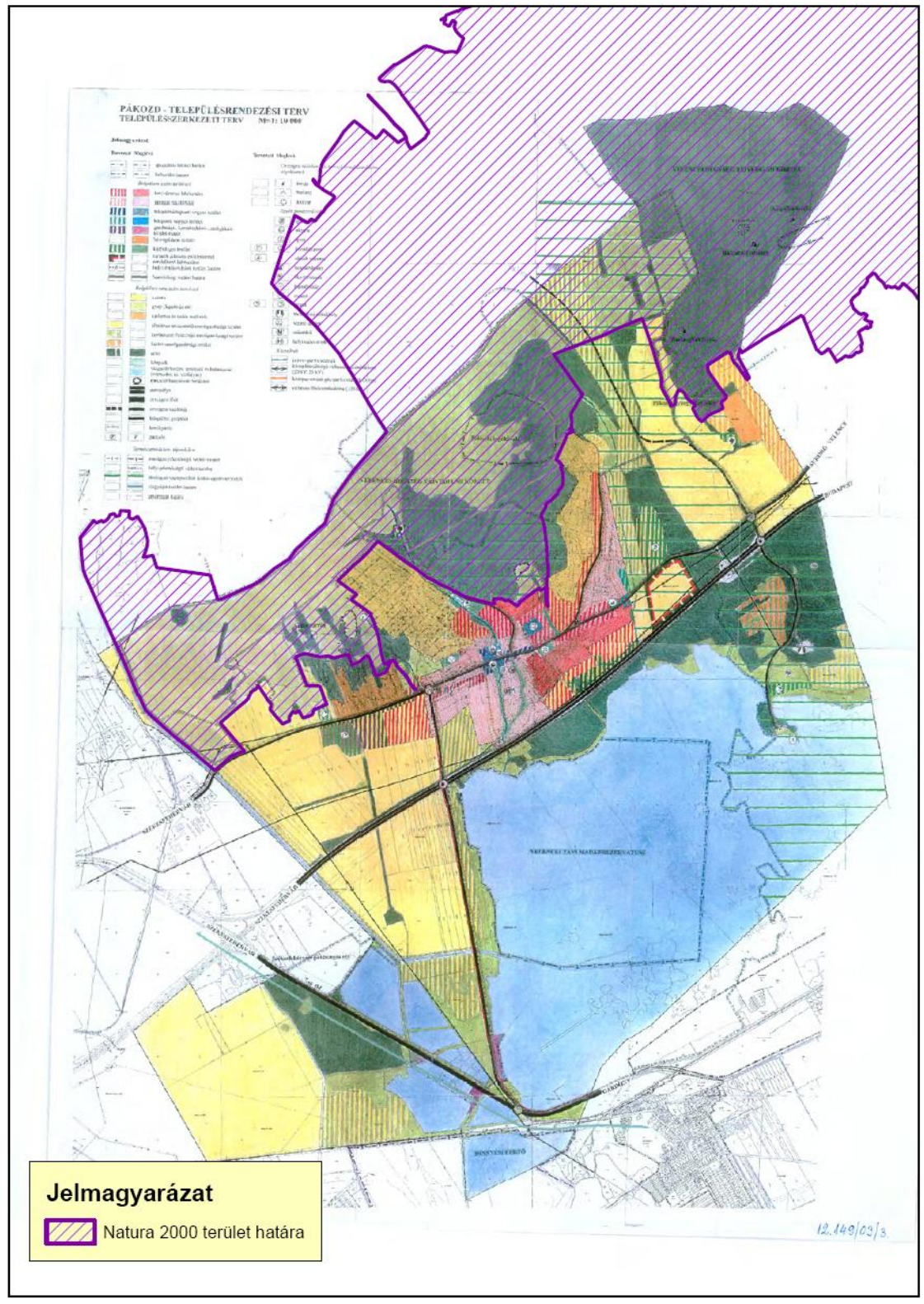
DINPI	Felületi ív	2009. július 6.
Javorka Károly	DINPIg	0630-663-4621
Károshazi Ágnes	SZIE - KTI	06-20-488-3567
Schneller Krisztián	VA'T Kft	06 30 4506042
Pataki György	SZIE KTI	06 30 3486659
Lelleiné Kovács Eszter	MTA ÖBK	0670 5319102
MEGYESI Boldizsár	SZIE KTI	0670 375-1669
Csikó Gábor	DINPIg	06 30 6635-672
Csikó Péter	DINPIg.	06 30 6634653
Boranyai Zoltán	DINPIg	06 30 663 46 37

Az érintett települések településszerkezeti tervei

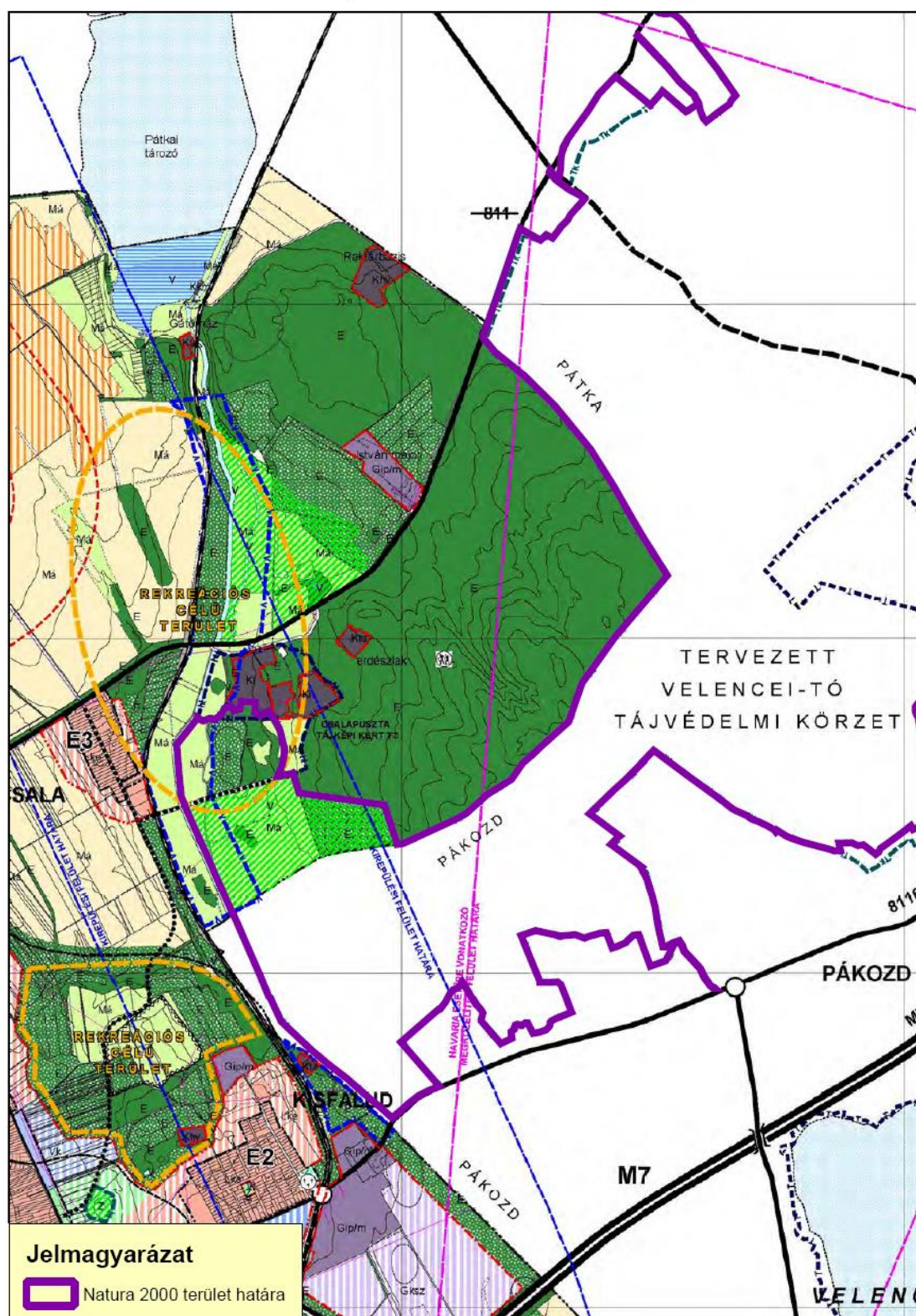
A Natura 2000 terület elhelyezkedése Lovasberény településszerkezeti tervén

A Natura 2000 terület elhelyezkedése Pákozd településszerkezeti tervén

A Natura 2000 lehatárolás elhelyezkedése Székesfehérvár településszerkezeti tervén

A fenntartási terv véleményezése
Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. kormányrendelet szerint érintett
véleményezők

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
131.		Velencei-hegység		Wagner Péter polgármester Nadap község	84/1	Jelesül a 041 hrsz-ú mezőgazdasági terület egy része, ami a korábbi szántó besorolásból a múlt század 70-es éveiben lett kivonva és kisajátítva, miután eredetileg itt épült volna a Hungaroring autóverseny pálya. Másképpen a Csúcsos-hegy egyes részeit képező, de külön helyrajzi számon nyilvántartott területek (036, 037, 038). Önkormányzatunk idegenforgalmi hasznosításra kapta a területeket vagyonkezelésbe, de nem látszik olyan befektetői szándék, amely a Natura területek védettségét figyelembe véve turisztikai beruházást valósítana meg. Fentiek alapján továbbra is fenntartom Önkormányzatunk azon véleményét és kérését, hogy a fenti helyrajzi számú területeket vonják ki a Natura 2000 védettségi körből.			L
103.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági	140/1	A tervezési és egyéb előírások 1.7 fejezet A) és B) pontjának módosítása a levél alapján.			L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
				Hivatal Erdészeti igazgatóság					
104.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	140/2	A 3.1. természetvédelmi célkitűzések, a terület rendeltetése fejezetben kérjük a jóváhagyott üzemtervek, körzeti erdőtervek előírásait figyelembe venni és átvenni, hiszen azok az előírások KvVM miniszter egyetértésével kerültek megállapításra. Valótlan állítás miszerint a NATURA 2000 terület fennmaradását kifejezetten az intenzív erdőgazdálkodás veszélyezteti. Szeretnénk felhívni a „szakértői csoport” figyelmét arra, hogy a védendő erdőterületek jelenlegi képe 50-100 év távlatában folytatott vágásos véghasználati üzemmód révén alakult ki. A szakanyag megállapítása e tekintetben számunkra elfogadhatatlan.	A terv nem állítja, hogy az intenzív erdőgazdálkodás a Natura 2000 terület „fennmaradását” veszélyeztetné. A területen természetvédelmi szempontból veszélyeztető tényezőknek számít, hogy az intenzív, vágásos erdőgazdálkodás nem ad lehetőséget a vegyeskorú, elegyes állományok kialakulásának. A hivatkozott fejezet azt is rögzíti, hogy természetvédelmi célkitűzések megfogalmazására a legtöbb esetben csak hosszú távon – a megkezdett felújítások befejeztével – van mód.	Általános erdősztereotípi a, hogy a védendő értékek is erdőgazdálkodás hatására jöttek létre. Ezért minden úgy jó ahogy van..... . sőt erdészek és erdőgazdálkodás nélkül minden védett értékünk elveszne...	L
105.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti	140/3	A 3.2. Kezelési javaslatok fejezetben az erdőgazdálkodás gyakorlatának gyökeres megváltoztatására olyan tiltások fogalmazódnak meg		Általános probléma	L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
				igazgatóság		amelyeknek nincs jogszabályi alapja és elemeiben az Evt. Rendelkezéseivel ellentétes, szakmailag nem megalapozott.			
106.		Velencei-hegység	KE1, KE2, KE3, KE4, KE5	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	140/4	Csak gyepek és füves területekre vonatkozó előírásokat tartalmaz, pedig ezekben a kezelési egységekben is vannak üzemtervezett erdőterületek. Amennyiben ez azt jelenti, hogy ott az üzemterv szerinti előírásokat javasolják betartani, akkor elfogadható a javaslat. Ha azt jelenti, hogy az üzemtervezett erdőkben gyepgazdálkodást, legeltetésre vonatkozó előírásokat javasolnak, akkor ez az erdészeti hatóság számára elfogadhatatlan, hiszen az erdőtörvény előírásaival ellentétes magatartást javasolnak az erdőgazdálkodóknak.	A kezelési egységek meghatározása élőhelytérkép alapján történt, a kezelési egységek erdészeti térképekkel való összevetése, prioritizálások folyamatban.		L
107.		Velencei-hegység	KE6	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	140/5	Kötelező kezelési, fenntartási javaslatok E73. Véghasználat nem engedélyezhető. Csak akkor fogadható el, ha az nem ellentétes a jóváhagyott körzeti erdőtervvel, üzemtervvel.		Általános probléma	L
108.	E25, E43, E45, E46	Velencei-hegység	KE7	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	140/6	Kötelező kezelési, fenntartási javaslatok E25. Tájédegen és nem őshonos fafajok ültetése tilos. E43- Akácok a tervezési területen sen sarjra, sem csemetével nem újítható fel. E45, E46- Az újulati szintben 1 méternél magasabb, illetve 1 évesnél idősebb agresszív terjedő idegenhonos fafaj egyede nem lehet.		Általános probléma	L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatós vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
						Az erdészeti hatóság csak abban az esetben tud ezzel egyetérteni, ha az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírással megegyezik.			
109.	E17	Velencei-hegység	KE8	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	140/7	Kötelező kezelési, fenntartási javaslatok E17. Fakitermelés csak egészségügyi termelésként végezhető. Csak akkor fogadható el, ha az nem ellentétes a jóváhagyott körzeti erdőtervvel, üzemtervvel.		Általános probléma	L
110.	E45, E46	Velencei-hegység	KE9	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	140/8	E45, E46- Az újulati szintben 1 méternél magasabb, illetve 1 évesnél idősebb agresszíven terjedő idegenhonos fafaj egyede nem lehet. Az erdészeti hatóság csak abban az esetben tud ezzel egyetérteni, ha az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírással megegyezik.		Általános probléma	L
111.	E25, E40, E42, E43	Velencei-hegység	KE10	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	140/9	Tájidegen és nem őshonos fafajok ültetése tilos. Az erdészeti hatóság csak abban az esetben tud ezzel egyetérteni, ha az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírással megegyezik. E42- Talajelőkészítés és tuskózás nem megengedett. E43- Nincs jogszabályi alapja és a Natura 2000 területek kijelölésével sincs összhangban a meglévő akácós állományok felújítási korlátozása.		Általános probléma	L
112.		Velencei-hegység	KE11	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági	140/10	Csak szántókra vonatkozó előírásokat tartalmaz, pedig ebben a kezelési	A kezelési egységek meghatározása		L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
				Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság		egységben is van üzemtervezett erdőterület, valamint erdőgazdálkodást közvetlenül szolgáló terület, vadföld. Amennyiben ez azt jelenti, hogy ott az üzemterv szerinti előírásokat javasolják betartani, akkor elfogadtató a javaslat. Ha azt jelenti, hogy az üzemtervezett erdőben szántóföldi gazdálkodást javasolnak, akkor ez az erdészeti hatóság számára elfogadhatatlan, hiszen az erdőtörvény előírásaival ellentétes magatartást javasolnak az erdőgazdálkodóknak.	élőhelytérkép alapján történt, a kezelési egységek erdészeti térképekkel való összevetése, prioritizálások folyamatban.		
113.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	140/11	3.4.2. A kommunikáció címzettjei: A jelen fenntartási tervvel érintett területekre a Földművelésügyi Minisztérium 1417/54/2008, 1417/59/2008, 1417/56/2008. számon hozott határozatával jóváhagyott 2017. december 31-ig szóló körzeti erdőterv van érvényben.			L
114.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	140/12	3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel: Tudomásunk szerint mindössze informális tárgyalást folytattak az MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóságával adatszolgáltatás ügyben. Egyszerűbb és szerencsésebb lett volna, ha az érintetteket bevonják a tervezési folyamatba. Az pedig nem egy 15 napos határidős felülvizsgálat.			L
128.		Velencei-hegység		Közép-dunántúli Regionális	176/10	A fenntartási terv 1.7. pontját - a rendelkezésünkre álló információk			L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
				Államigazgatási Hivatal		alapján - javasoljuk javítani az alábbiak szerint: – <i>településrendezési eszközök:</i> <u>Lovasberény</u> – 102/2004. (IX.29.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – 7/2005. (V.30.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <u>Nadap</u> – 14/2004. (IV.8.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – 15/2006 (XII.13.) sz. rendelettel módosított 2/2004. (IV.8.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <u>Pákozd:</u> – 182/2006. (XII.11.) sz. határozattal módosított 73/2002. (VI.26.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – többször módosított 1/2003 (III.3.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <u>Pátka</u> – többször módosított 47/2003.			

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
						(VII.2.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – többször módosított 8//2003. (XI.29.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <u>Pázmánd</u> – a településszerkezeti tervet és leírást megállapító határozatról nem rendelkezünk információval, kérjük egyeztetni a település jegyzőjével – 9/2006. (X.15.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <u>Sukoró:</u> – 61/2003. (XII.17.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – 13/2003. (XII.18.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <u>Székesfehérvár MJV:</u> – többször módosított 17/2004. (II.12.) sz. határozattal megállapított Településszerkezeti terv és leírás			

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
						– többször módosított Székesfehérvár MJV külterületének, valamint egyes belterületi területrészeinek szabályozási tervről és helyi építési szabályzatáról szóló 7/2004. (II. 24.) sz. rendelet			
129.		Velencei-hegység		Közép-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal	176/11	Problémának látjuk, hogy a kezelési terv a magasabb rendű jogszabályok által előírtakat, és a jelenlegi ingatlan-nyilvántartási viszonyok meglétét nem veszi figyelembe. A NATURA 2000 területén jelentős nagyságú, erdő művelési ágban nyilvántartott földrészlet, illetve alrészlet található.			L
130.		Velencei-hegység		Közép-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal	176/12	Fenti problémával érintett területek például: – Sukoró község: Meleg-hegy; – Nadap község: Csúcsos-hegy; – Lovasberény község: 8119. számú úttól északi irányban lévő területek, Szűz vár térsége (horgásztótól délre) fekvő területek; – Pákozd község: bronzkori földvártól északra fekvő területek Felhívjuk a figyelmet, hogy Pátka			L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
						község Királyberek-dűlő területe, a hatályos településrendezési tervek szerint beépítésre szánt lakó, illetve különleges területbe sorolt.			
221.	Általános	Velencei-hegység		Pákozd Község Önkormányzat Jegyzője	85/1	Kérem a Natura 2000 területek fenntartási tervével kapcsolatos egyeztetési anyag véleményezésére vonatkozó határidő 30 nappal történő meghosszabbítását, tekintettel az egyeztetési anyag bonyolultságára és a Natura 2000 területek jelentőségére. Az eredetileg megjelölt határidő rövidebbé nem teszi lehetővé a kellően átgondolt, szakmailag megalapozott véleményadást.			
415.	Általános	Velencei-hegység		Pákozd Község Polgármestere	85/1	A jogi oltalom alatt álló területek térképén a Pákozd Ingókövek Természetvédelmi Terület nem jó lehatárolással szerepel. Javaslom, hogy a teljes 014 helyrajzi szám szerepeljen a védettség alatt.			L
434.	Általános	Velencei-hegység		Székesfehérvár Polgármesteri Hivatal, Főépítési Iroda	89/1	Az erdők vonatkozásában egyetértünk a kitűzött természetvédelmi stratégiai irányokkal, de minden esetben harmonizálni kell a meglévő erdőgazdálkodási előírásokkal.			L
435.	Általános	Velencei-hegység		Székesfehérvár Polgármesteri Hivatal, Főépítési Iroda	89/2	A száraz gyepterületek vonatkozásában, a sajnálatosan lecsökkent állatlétszámból adódóan a legeltetés hiányában igen nagy problémát okoz a káros cserjésedés. A szaporodó invazív fajokat a gazdálkodók nem ismerik fel,			L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
						azok írtásának módszereit nem ismerik. A Naturás gyepterületeken a cserjésedés megelőzésére javasolható lenne a birkanyájak számának növelése.			
436.	Általános	Velencei-hegység		Székesfehérvár Polgármesteri Hivatal, Főépítész Iroda	89/3	A kaszálórétek vonatkozásában a cserjeirtás szükségességének 5 évente történő felülvizsgálata mellett a kialakítandó támogatási rendszerekbe is be kell építeni a cserjeirtás szigorú kötelezettségét.			L
437.	Általános	Velencei-hegység		Székesfehérvár Polgármesteri Hivatal, Főépítész Iroda	89/4	Kötelezően betartandó előírások közül a szerves trágyázás tiltása megkérdőjelezhető, hiszen a lecsökkent állatállomány nem tud akkora elhullajtott trágyamennyiséget produkálni, mely a minimális tápanyag utánpótláshoz elegendő lenne. A szerves trágyázás miatt kialakuló gazdagabb élővilág szintén kívánatos.			
438.	Általános	Velencei-hegység		Székesfehérvár Polgármesteri Hivatal, Főépítész Iroda	89/5	A vizes élőhelyekre vonatkozó kötelezően betartandó előírások közül a nádaratás december 15 és február 15 közötti időszak kitolása indokolt lehet, hiszen pl. a Velencei tavon nincs annyi ideig jégborítás, hogy ezen időszakban a minimális 60%-t le lehessen vágni.			L
439.	Általános	Velencei-hegység		Székesfehérvár Polgármesteri Hivatal, Főépítész Iroda	89/6	A fenntartási tervek harmonizációja az egyes támogatási konstrukciókkal elengedhetetlen. A kedvezményezettek együttműködése, partnersége a hatóságokkal mindkét félnek felróható okok miatt nem kielégítő. A			L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
						kommunikációs csatornák bejárata időbe telik, és elsősorban a hatósági oldalról kíván nagyobb nyitottságot, több tájékoztatást.			
440.	Általános	Velencei-hegység		Székesfehérvár Polgármesteri Hivatal, Főépítész Iroda	89/7	Egyetértünk azzal, hogy a fenntartási tervek alapját egy a jelenleginél pontosabb, a területet speciális igényeihez jobban igazodó élőhely szintű támogatási rendszer kidolgozása képezze. A Natura 2000 támogatások esetében teljes mértékben egyetértünk a támogatási jogcímek közötti harmonizáció, illetve integráció megteremtésével.			L
441.	Általános	Velencei-hegység		Székesfehérvár Polgármesteri Hivatal, Főépítész Iroda	89/8	A kidolgozandó támogatási rendszerek feltételeiben üdvözlendő a kötelező és az önkéntes szint elhatárolása. A kötelező szinten teljes mértékben egyetértünk az alapvető előírások tartalmával, sőt ezek jogszabályi szintű előírásait is szükségesnek tartjuk.			L
732.	Általános	Velencei-hegység		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/12	Az 1.6.1 pontban a Pákozdi ingókővek TT területének nagysága pontatlanul szerepel azt javítani szükséges. A célok megfogalmazása alapvetően jó. Kiegészítésként esetleg célszerű az esetlegesen megjelenő invazív fajok irtásának lehetőségét mindenhol feltüntetni.			
733.	Általános	Velencei-hegység		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/13	A kezelési egységek esetleges összevonhatóságát e terv esetében is érdemes megvizsgálni. Általánosságban			

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
						a kezelési egységek lehatárolásának foltszerkezete jobban igazodik a kivitelezési lehetőségekhez.			
734.	Általános	Velencei-hegység		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/14	A tervből az élőhely rekonstrukció/élőhely fejlesztés teljes egészében hiányzik, bár a kezelési javaslatok között több ilyen jellegű előírás is megtalálható. A területkezelések hatásainak monitorozását szükséges minden kezelési formára kiterjeszteni, nem elegendő az intenzív erdőgazdálkodás hatásainak vizsgálata.			
185.		Velencei-hegység, Berhidai-löszvölgyek, Lajoskomáromi-löszvölgyek, Tengelici-homokvidék		Környezetvédelmi Minisztérium Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	112/1	A felvetett kezelési előírások és javaslatok gyakorlati alkalmazhatósága viszont csak az érintett gazdálkodók, és a természetvédelmi kezelő nemzeti park igazgatóságok közötti egyeztetések során alakulhat ki, melyben a természetvédelmi hatóságnak érdemben nem áll módjában részt vállalni. A későbbiek során ezen egyeztetések során kialakuló gyakorlat fogja meghatározni a későbbi hatósági feladatok szakmai tartalmát is.	Választ nem igényel.		L
227.		Velencei-hegység, Lajoskomáromi löszvölgyek		Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	104/2	A Fejér Megyei Szakmérnökség területén található Velencei-hegység és Lajoskomáromi löszvölgyek kezelésünkben lévő területet nem érintenek.	Választ nem igényel.		L
191.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok,		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	98/1	A fenntartási tervek előírásai sok esetben a megalapozó dokumentáció			L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
		Lajoskomáromi löszvölgyek				alapadatai nélkül nem értelmezhetőek, javasolt az alapidokumentációt is minden esetben csatolni az egyeztetésekhez.			
192.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	98/2	A fenntartási tervekben egységesen szükséges kezelni a jelölő fajok élőhelyek kérdését, szükséges felsorolni az 1.4. pontban minden, a megalapozó vizsgálatok alatt detektált jelölő élőhelyet, jelölő fajt, hiszen ezek fenntartására a későbbiekben kezelési javaslatok épülnek.			L
193.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	98/3	Több tervnél továbbra is gond, hogy a megalapozó dokumentáció készítése során jelzettek ellenére még mindig keverednek a célkitűzések megállapítása során a leírások, célok, magyarázatok és kezelések. A kezelési foltok lehatárolása nem egységes elvek alapján történik a tervekben. A minden élőhelyre külön kezelést megállapító rendszer helyett valószínűleg szerencsésebb az azonos módon kezelhető területek lehatárolása még ha azon belül több típusú élőhely fordul is elő. A kezelési foltok esetén nem szerencsés gazdasági szempontból kivitelezhetetlen határok felállítása.	A Velencei-hegység esetén a kezelési egységek az egységesen kezelendő élőhelyfoltok összevonásával kerültek kialakításra. A fenntartási javaslatok megfogalmazásakor a megvalósíthatóságot is figyelembe vettük.		L
194.	GY21, GY90-93, GY113, E01, E51	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	98/4	A kezelési egységekre vonatkozó előírások közül néhány a jelenleg hatályos jogszabályokba ütközik Pl.: GY21, GY90-93, karantén kártevők,		Általános javítást igényel.	L

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményez módja L:levél F:fórum @:email
	Általános					károsítók elleni védekezést jogszabály kötelezővé teszi. Van nem konkrét kezelést megfogalmazó előírás Pl.: GY113 Monitoring előírást megfogalmazó előírás Pl.: E01. Hibás illetve túlzottan leegyszerűsítő előírás Pl.: E51.			
195.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek	KE6	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	98/5	Általánosságban a kezelési egységek lehatárolásának foltszerkezete jobban igazodik a kivitelezési lehetőségekhez. Az egyes kezelési egységek előírásai között és azok indokolásában is több logikátlanságot, hiányosságot is véltem felfedezni. A KE6 kezelési egység fenyeseket is magában foglal tölgyesek mellett, az azonos kezelés szükségességét érdemes indokolni.	A KE6 kezelési egységhez tartozó fenyesek területén végzendő esetleges beavatkozások az azok területén található gyepekre és tisztásokra hasonlóan negatív hatással lennének, mint a molyhos-tölgyesek, vagy az erdőssztyepp-tölgyesek esetében.		L
196.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	98/6	A közösségi szintű monitorozás pontban célszerű minden a tervben említett jelölő élőhely vizsgálatára kitérni. A területkezelések hatásait monitorozását szükséges minden kezelési formára kiterjeszteni, nem elegendő az intenzív erdőgazdálkodás hatásainak vizsgálata.	A felvetés jogos, a realitásokat ismerve azonban Velencei-hegység fenntartási tervében javasolt monitoring programok megvalósulására is kicsi az esély. A koncepció általánosítása esetén javítandó.		L

Ábrák, táblázatok

1. számú táblázat

<i>Velencei-hegység érintett helyrajzi számai</i>
<i>Lovasberény</i> 086, 090/42, 090/43, 096, 0112/3, 0112/4, 0112/5
<i>Nadap</i> 036, 037, 038, 039/47a, 039/47b, 039/47c, 039/48, 040, 041a, 041b, 056/2a, 056/2b, 056/2c, 057, 058, 059
<i>Pákozd</i> 02/17, 02/18, 02/19, 02/23, 03/1a, 03/1b, 03/1c, 03/1d, 04a, 04b, 04c, 05, 06, 07/1, 07/2a, 07/2b, 07/2c, 07/2d, 09, 010/2, 010/3, 010/4, 011, 012, 013, 014, 015a, 015b, 015c, 015d, 016/1a, 016/1b, 016/3, 016/4a, 016/4b, 016/5, 017/1, 017/2, 017/4, 017/5, 017/6, 017/7, 017/8, 018a, 018b, 019, 020/1, 020/3, 020/4, 020/5, 021, 022/1, 022/2, 022/3, 022/6, 022/7, 022/8, 022/9, 023, 024/1, 024/2a, 024/2b, 024/2c, 024/3, 024/4, 025, 026/1, 026/2, 038a, 038b, 038c, 054/2, 054/7, 054/8, 054/9, 055/3a, 055/3b, 055/3c, 055/10a, 055/10b, 0212/6a, 0212/6b, 0212/7a, 0212/7b, 0212/8, 0216/2, 0216/9, 0216/10, 0216/11, 0216/12, 0216/13, 0216/14a, 0216/14b, 0216/14c, 0216/15, 0217, 0218a, 0218b, 0218c, 0219, 0220, 0221a, 0221b, 0222, 0223
<i>Pátka</i> 0197, 0198/2, 0198/3, 0198/5, 0198/6, 0198/7, 0199, 0204/2, 0204/6, 0204/7, 0204/8, 0204/11, 0209
<i>Pázmánd</i> 0253, 0257
<i>Sukoró</i> 02/1a, 02/1b, 02/1c, 02/3, 02/6, 02/9, 02/8, 02/11, 02/12, 02/13a, 02/13b, 02/13c, 02/13d, 02/13f, 02/13g, 02/13h, 02/13j, 02/13k, 04, 06/1, 056/7, 056/26, 059/4, 059/5a, 059/5b, 059/6, 059/7a, 059/7b, 060/2, 062a, 062b, 062c, 063/1, 063/2
<i>Székesfehérvár</i> 20143, 20144, 20149/4a, 20149/4b, 20149/5, 20152, 20153a, 20153b, 20154, 20155, 20156, 20157/1a, 20157/1b, 20157/1c, 20157/1d, 20157/2, 20158, 20159,

Digitális melléklet

1. Natura élőhelyek térképi shp fájlok
2. Á-NÉR élőhelyek térképi shp fájlok
3. Kezelési szempontból kiemelt növényfaj térképi shp fájlok
4. Kezelési szempontból kiemelt állatfajok térképi shp fájlok
5. Kezelési egységek térképi shp fájlok

IV. NATURA 2000 FOGALOMTÁR

Agrár-erdészeti rendszer: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendeletben részletezett földhasználat (főként fás legelők létesítése szántó, gyepterületek átalakításánál)

Á-NÉR: Az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR) Magyarország növényzetének és élőhelyeinek térképezéséhez napjainkban leggyakrabban használt, többszörösen tesztelt és javított élőhely-osztályozási rendszer [Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR2007) Szerkesztők: Bölöni János, Molnár Zsolt, Kun András és Biró Marianna, Vácrátót 2007.]

Erdősítés: az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény értelmében erdőtelepítés és erdőfelújítás

Erdőtelepítés: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV. 16.) FVM rendelet értelmében erdei faállomány korábban más művelési ágú ingatlanon való telepítése

Élőhelyvédelmi irányelv – A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, illetve vadon élő növény- és állatvilág védelméről.

Fásítás: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet értelmében a külterületen található fa, fasor, facsoport és fás legelő

a) fasornak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú, egy sorban lévő fák összességét, ahol a fák tötávolsága nem nagyobb a fák idős korában várható korona átmérőjének a kétszeresénél;

b) facsoportnak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által legalább hatvan százalékban fedett, ezerötszáz négyzetméternél kisebb földterületet;

c) fás legelőnek kell tekinteni az olyan legelőterületet, amely a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által egyenletes elosztásban legalább harminc százalékban fedett

Fenntartási terv - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján a Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű és a kiemelt közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését, fenntartását, valamint helyreállítását szolgáló intézkedéseket magába foglaló terv

Irányelv - A közösségi joganyag egyik gyakran alkalmazott típusa, amely elsődlegesen csak a célt vagy célokat fogalmazza meg. A tagállamoknak az irányelvben rögzített célokat el kell érniük, de a nemzeti jog alapján meghozott intézkedésekkel ők maguk választhatják meg a megvalósítás módját és eszközeit.

Kiemelt közösségi jelentőségű faj - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 2. B) és a 3. B) számú mellékletben meghatározott azon fajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, és amelyek megőrzéséért a Közösség kiemelt felelősséggel tartozik. Az élőhelyvédelmi irányelv II. mellékletében ezek a fajok *-gal vannak megjelölve.

Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. B) számú mellékletben meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten eltűnés veszélye fenyeget, és amelyek megőrzéséért a Közösség különleges felelősséggel tartozik;

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület¹: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű faj állománya, élőhelye vagy legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kiemelt jelentőségű közösségi fajok, illetve kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók;

Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet a 4. A) számú mellékletében meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten az eltűnés veszélye fenyeget, vagy elterjedési területük zsugorodása, illetőleg eredendően korlátozott elterjedésük következtében kis területen lelhetők fel;

Közösségi jelentőségű faj: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 2. A) és a 3. A) számú mellékletben, illetve az élőhelyvédelmi irányelv ŐÖ. mellékletében felsorolt növény- és állatfajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, megőrzésükhöz különleges természetmegőrzési területek kijelölése szükséges

Különleges madárvédelmi terület: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 5. melléklet szerinti, olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre;

Különleges természetmegőrzési terület: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen közösségi jelentőségű faj jelentős állománya, élőhelye vagy közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő növény- és állatvilág védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok vagy közösségi jelentőségű élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók;

KÜVET: Magyarország külterületi vektoros digitális ingatlan nyilvántartási térkép.

Madárvédelmi irányelv: A Tanács 1979. április 2-i 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről.

MEPAR: mezőgazdasági parcella azonosító rendszer: a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. Törvény 3.§ d) pontjában és a 115/2003.(XI. 13.) FVM rendeletben szabályozott azonosító rendszer

Fizikai blokk: a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló 115/2003. (XI. 13.) FVM rendelet alapján a földfelszínnek az e jogszabály rendelkezései alapján lehatárolt része.

Mezőgazdasági parcella: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezet-gazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján egy vagy több szomszédos táblából álló összefüggő földterület, amelyen egy növénycsoportot termeszt egy földhasználó

Tábla: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezet-gazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján a mezőgazdasági parcellán belüli, azonos hasznosítási irányú összefüggő földterület, amelyen egy földhasználó egy növényfajt termeszt, beleértve a takarmánykeverékeket és a vegyes gyümölcsösöket is

Natura 2000 hálózat: Az Európai Unió élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvei alapján, az irányelvek mellékletein szereplő növény- és állatfajok, valamint élőhelytípusokra kijelölt területek (ökológiai) hálózata. A Natura 2000 fantázia név, amely többek közt 3 féle terület típust is takarhat lsd. a Natura 2000 terület magyarázatánál.

Natura 2000 terület: A Natura 2000 hálózat részét képező, konkrét területek. Az egyes területek egyedi kódszámmal (pl. HUBN20067) és névvel (pl. Szilvásvárad Aszaló és Szilvás-patak mente) rendelkeznek. Az egyes területeket bizonyos faj/fajok és/vagy élőhelytípusok megőrzése érdekében jelölték ki. A Natura 2000 területnek 3 típusát különböztetjük meg: különleges természet-megőrzési terület, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület és különleges madárvédelmi terület.